

Cuvînt înainte

Ca profesor de istorie - geografie în satul Gavojdia jud. Târnova din anul 1952, am constatat că atât elevii noștri cît și părinții lor nu-și cunosc trecutul satului lor .

Indemnît de faptul că e mai greu să cunoști țările, țara ta, alte țări și continente, dacă nu cunoști particularitățile locului tău natal, am pornit la adunarea de date istorice-geografice, apoi economice, despre trecutul și prezentul localității și cetățenilor din Gavojdia, privit din toate punctele de vedere .

În relatarea datelor adunate am folosit expresiologia populară, pe înțelesul maselor populare, nădăjduind că această monografie va fi citită de locuitorii satului și de cei din alte localități .

Unele părți arătate în spirit critic nu sînt scrise în scop de dojană, ci în dorința explicabilă de a ne înălța cît mai sus nașul românesc .

Pentru adunarea datelor nu m-am folosit de colective de muncă, dar am fost sprijinit de conducătorii instituțiilor și întreprinderilor din localitate . La aflarea multor detalii din trecutul istoric al satului Gavojdia am fost ajutat cu informații bune - verificate, de către următorii cetățeni : Visegan Petru, Tîru D-trie, Serban Pavel, Cirogariu Petru, Tîru Dioniese, Giurgîna Dioniese, Laicard Andrei, Micsa Ioan, Popescu Ioan, Belgras Iosif, Scumpia Ioan, Blidaru Florin toți cetățeni în vîrstă de peste 60 ani din Gavojdia .

Am fost sprijinit și de persoane competente din rîndul oamenilor mai tineri ca : Oprea Ioan, Lazăr Valeriu, Blidaru Ioan, și Breban Viorel din conducerea CAP din Gavojdia .

Un sprijin substanțial-am primit din partea unor sefi din instituții ca : Jucu D-trie, Gaspar Lazăr, Dr Topoleanu Ilieana, Vasile Mihai, Damian Traian, Crestescu Nicolae, Sîrbu Emil, Sîrbu E, Dîrju Dimitrie, și Oprea Elena în problemele lor de specialitate .

Perioada de adunare a programului documentar pentru întocmirea acestei monografii a durat din luna septembrie 1959 și pînă în prezent. Între timp materialul a fost omologat, prelucrat, au fost clasificate datele, calculate cifrele adunate și apoi a fost alcătuită monografia după o tematică de înainte stabilită de către organele superioare .

Conținutul tematicii se desprinde din cadrul acestei monografii, date pe capitole și subcapitole .

În speranța că această monografie va constitui o bună documentare asupra evoluției istorice și social economice a satului Gavojdia pentru generațiile următoare, mulțumesc pe această cale tuturor celor care m-au sprijinit, precum și celor care au dat fotografiile care colorază mai bine realitățile în această monografie .

Mulțumesc pe această cale conducătorilor de instituții și întreprinderi din localitate, care m-au sprijinit, furnizându-mi datele statistice, oficiile, care oglindesc realitatea în această monografie.

Gavojdia la 15 martie 1970

Prof. Ioan Lazăr

MONOGRAFIA SATULUI GAVOJDIA

I. Cadrul istorico-geografic

1. Așezare geografică. Zona sau subzona în care se află localitatea.

Comuna Gavojdia cu satul Gavojdia, și reședința a comunei, se află așezată în partea de Sud-Est a județului Timiș și face hotăr cu județul Caraș-Severin, fiind la distanța de cca. 12 Km. de Municipiul Lugoj, dealungul șoselei și căii ferate Timișoara-București.

Ca așezare pe glob se află pe următoarele coordonate: meridianul 22 grade longitudine estică și paralela 45,7 grade de latitudine nordică. - Fiind așezată în zona de câmpie, are o priveliște întinsă spre nord-vest și nord, în poziția frumoasă de dealurile Criciovei, cu denumirile vechi care-i face decorul, ca: dealul Căntăreț de cca. 300 m dealul Cucuiova de 150 m. dealul Mare de 500 m. dealul Tucea de cca. 150 m., și dealul lui Arbocane de 500 m. - Aceste dealuri străjuesc comuna Criciova cu satele Cicegu Vechi, Cicegu Nou, Criciova și Jdicari care învecinase Gavojdia înspre nord și nord-vest. -

La poalele acestor dealuri, la mică distanță se află valea râului Timiș, cu lunca sa lată de cca. 1 - 2 Km. până la localitatea Gavojdia.

În partea de Sud a satului Gavojdia, vatra satului are o altitudine de 20 - 30 m. în formă valurată de deal cu denumirile locale de: dealul de lângă Caragea, dealul de lângă Bucei, dealul de lângă Blidariu și dealul de la Trându. -

Printre aceste dealuri mică se strecoară pârâul Căprișul, numit de sălbăteni și de gavojdieni „Vina”, care are deseori obiceiul de a se revărsa și de a inunda grădinile oamenilor din cele două sate.

În cadrul hotărului Gavojdia, la Vest de vatra satului se află pârâul Stiuca, care deseori, în timpul ploilor face dese revărsări, inundând multe suprafețe de pământ arabil. -

Atât apele pârâului Vina cât și ale pârâului Stiuca sânt culese de râul Timiș. -

Hotărul satului Gavojdia cuprinde o suprafață de 2250 Ha., din care cea mai mare parte este pământ arabil restul fiind pășune, fână, vii, livezi și alte folosințe. -

Vatra satului are o suprafață de 187,30 Ha. fiind străbătută în direcția Est-Vest de șoseaua și cale ferată București-Timișoara.

Din gara C.F.R. Gavojdia se ramifică o linie ferată industrială spre centrul industrial Mădăraș. -

În mod științific se afirmă că satul Gavojdia este situat în

zona de contact dintre câmpia aluvionară a Timișului și piemontul Pogănișului. Trecerea se face printr-o terasă de piemont largă de 1 - 1,5 Km, care a luat naștere prin acțiunea de sculptură executată de apele Timișului în depozitele conului de dejecție, format în perioada marilor glaciațiuni. 1 /.

Terenul are un aspect plan cu înclinare spre Nord și Nord-Vest în această direcție fiind orientate și talvegurile văilor de eroziune ce o fragmentează, dintre care se remarcă văile Stiuca și Vâna .2

Față de talvegul văii Timișului, terasa piemontană are o diferență de nivel de 8 - 12 m. Panta din fruntea terasei are o înclinare de 10 grade - 14 grade. Pe podul terasei se remarcă din loc în loc prezența unor rare microdepresiuni, unde apa stagnată determină slab procese de înmățăinare periodică a solului. 3/.

Văile de eroziune au o lățime ce variază de la câțiva metri și pînă la 200 - 300 m. 4/.

Limita terasei piemontane către sud se suprapune cu hotarul teritoriilor Ologag și Stiuca, se continuă în dreptul teritoriului Jena, pe teritoriul satului Sălbăgeolul Nou.-

Pe această terasă este așezat 1/3 din teritoriul Găvojdiei și 1/8 din Jena. De-a lungul râului Timiș se delimitează două subunități bine distincte: lunca propriu-zisă a Timișului și terasa aluvionară locală sau actuală. 5/.

Lunca este străbătută de viroage, brațe moarte, meandre părăsite și e previzută cu bălți de dimensiuni reduse.-

Limita de trecere dintre lunca propriu-zisă și terasa actuală are fruntea terasei de 1 - 5 m.

Terasa piemontană, lunca și terasa actuală sînt așezate la suprafață în timpul pliocenului .-

În perioada diluvială, toronții din topirea ghețurilor, din masivul Cădeanu au transportat și depus aici uriașe depozite de roci fărâmițate și rotunjite sub forma unui con de dejecție. 6/.

Urmînd drumul milenar, Timișul a transportat și depus materialele desprinse din cursul său superior, creînd depozite aluvionare

A format terasa actuală și lunca propriu-zisă din materiale heterogene. 7/.

Această acțiune se continuă și în zilele noastre.

- 1/ Memoriu agropedologic al com. Găvojdia din 1957. I. S. P. C. T. A.
- 2/ Idem
- 3/ Idem
- 4/ Idem
- 5/ Idem
- 6/ Idem
- 7/ Idem

Toate teritoriile de mai sus se află în bazinul hidrografic al Timișului, în zona punctului de vărsare a afluenților Stiuca și Vîna.

Debitul Timișului este continuu, dar variabil. Viteza de scurgere a apelor sale este de 0,3-2 m/s.-

Apa Timișului este lipsită de săruri nocive și are substanțe fertilizante în suspensie și în soluție bună pentru irigarea culturilor și adăratul vitelor. 1/.

Pîrîul Stiuca are izvorul pe teritoriul satului Stiuca, cu debit intermitent. Lunca acestui pîrîu poate da fînețe excoalentă, dacă se curăță de spini. Pîrîul Vîna are debit continuu, nu prezintă însă importanță pentru irigație. Apa lui este bună la adăratul vitelor.

Vîna își are originea pe teritoriul satului Sălbăgel și oferă terenuri pentru fînețe și arabile.-

Pînză de apă freatică se află la adîncimi ce variază între 0,5-3 m. în luncă, între 3-6 m. pe terasa actuală și între 10-12 m. pe terasa piemontană. 2/ / se anexează vederi/

2. CLIMA Satul Gavojdia beneficiază de condiții de climă adecvate specificului de climat bălățean, cu influențele lui mediteraneene. După datele statistice meteorologice ale stației din Lugoj, în perioada dintre anii 1941 - 1951 temperatura medie anuală era de 11,1 grade C. Temperatură medie minimă lunară, în Ianuarie era de minus 1,3 grade C., iar cea maximă, de minus 21,6 grade C. 3/.

Pe anotimpuri iarna era de minus 0,5 grade C și vara de plus 20,4 grade C.; primăvara temperatura era de 11,4 grade C. și toamna de 11,7 grade C. 4/.

Temperatura medie în perioada de vegetație / între 1 Martie și 31 Octombrie / pe anii 1941 - 1951 era de 15,6 grade C.-5/.

Temperatura maximă absolută a fost de 41,5 grade C. la 20 august 1948.-

Temperatura minimă absolută a fost de minus 30,3 grade C. la 24 Ianuarie 1948.-6/.

Numărul mediu anual al zilelor de iarnă era de 18,88 zile cu temperaturi sub zero grade.-

Numărul mediu anual al zilelor de vară cu temperaturi peste 25 grade C. a fost de 106,9 zile. 7/.

Media anuală a zilelor cu brumă a fost de 37,4 zile în lunile ianuarie, februarie, martie, aprilie, mai, septembrie, octombrie, noiembrie și decembrie. 8/.

-
1. Memoriu agropedologic al com. Gavojdia din 1957. I.S.P.C.T.A.
 2. Idem
 3. Idem
 4. Idem
 5. Idem
 6. Idem
 7. Idem
 8. Idem

Media anuală a precipitațiilor pe o perioadă de 20 ani / între anii 1931 - 1951 / a fost de 639,9 mm. Lunile cu cele mai mari cantități de precipitație au fost : mai, iunie, august, octombrie și noiembrie. 1/ Lunile cele mai sărace în precipitații au fost: februarie, ianuarie din acel interval de timp. Maximul de precipitații în 24 de ore a fost în 2 septembrie 1949 /88,8 mm./ Numărul zilelor cu solul acoperit cu zăpadă este redus și plantele suferă de ger. 2/

Grosimea stratului de zăpadă în medie anuală pe 10 ani / 1941 - 1951 / a fost de 32,5 cm. Media anuală a umidității relative a aerului în perioada 1941 - 1951 a fost de 71,2%, iar în perioada de vegetație a fost de 66,25%. 3/

Vântul dominant suflă din Sud-Est cu frecvența de 20 %. Lunile cu cele mai frecvente vânturi au fost : martie și aprilie. Perioada de calm reprezintă 44,70 %. Tîria vînturilor în general este scăzută.

În prezent, pentru stabilirea apelor viței în timpul revărsării lor organele de conducere județene au trimis echipe de specialiști hidrologi, care au construit fazuri, diguri, etc. Lărgind albia în multe locuri și mai ales spre vărsarea în Timiș a viței. Lucrarea a început în luna Mai 1969.-

3. Dezvoltările naturale. Din suprafața de ca. 2062,70 ha. cea mai mare întindere este cu pământ arabil. După numele foștilor proprietari, după numele folului solului, ori a localităților care au existat acolo suprafața de pământ din hotarul căvojdiei a fost de vatra satului poartă următoarele denumiri : a/ către Ologag avem următoarele loturi de pământ : Pusta lui Gîloane / Birloșeu /, Pusta lui Fekete, Pusta Mică / loc de pășune/, Ocol și Pâmbovița. b/ Spre Lugojel : Dinbovița / înconjurată de râul Stînea /, Bongilă, hotar. c/ Spre Măguri : Siliște, drumul Mare și Rădău. d/ Spre Cîrseu : Coneț, Tîbiriște, Zăvoi, Zăvoicul Mare. e/ Spre Crișova : Filipuz, Bucevițoane. f/ Spre Jena : Pusta Jenei / pășune / Filipuz, Pusta lui Bucevînchi, Pusta lui Răghel. g/ Spre Sălbăgel : Pusta Sălbăgelului, Drumul Sălbăgelului, pădurea / Mloștina /. h/ Spre Stînea : Pusta lui Fekete și Pusta lui Pechol.-

Vatra satului prin secolele XVI - XVII se afla cu câțiva km. mai spre Nord la gîdacea și mai spre Sud la Valea Magazinelor / unde azi se află domeniul agenșimentelor C.A.P. Căvojdia / Pe atunci era denumirea de Galavgeaza de Jos și de Sus.. Tot pe atunci era în toi emigrația cetățenilor din satul Pâmbovița spre cele două agenșimente ale Căvojdiei.-

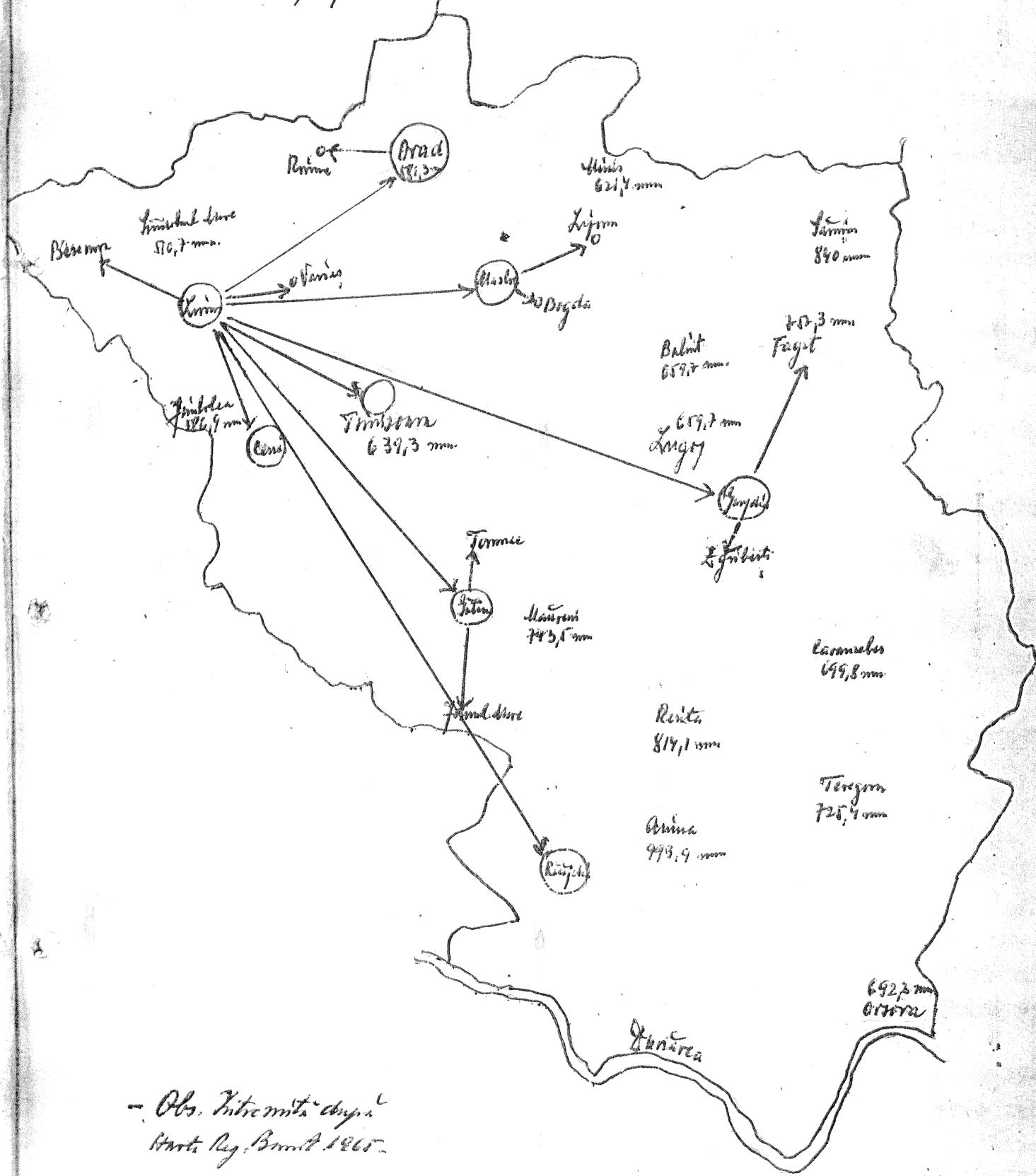
În secolul al XVII-lea vatra satului este cea actuală dar cu străzile nedrepte cu multe cotituri și fără terminare.-

1/ Memoriu Agropedologic al con. Căvojdia din 1957. I.S.P.C.P. al.

2/ Idem

3/ și 4/ Idem

- Stațiuni experimentale și puncte exp. - cablurile Timisoara
- Precipitații atmosferice

- Obs. Intermitențe de apă
Harta Reg. Banat 1865

Prin secolul XVIII numărul gospodăriilor omenești în localitatea Givojdia fiind mare, se face împărțirea sistematică a satului pe numere de case, cu intravilane și grădini, aproape în formă de azi a satului. Dintre familiile mai vechi a căror urmași se mai află și azi în Givojdia amintim pe următorii: Nicăianțu, Găndu, Vlăscu, Blidariu Ve., Socoșan Ion, David, Vilimir, Ionăș Neamțu, Moise Pleare, Pușconi, Hornău, Mon Blidariu, Cojocaru, etc.

4/0 SOIUL În hotarul satului Givojdia în anul 1969 există pământ arabil la cultura de câmp brigada I, 481 ha. iar la brigada a II-a 470 ha., total arabilă 951 ha., pentru pășune-orău 267 ha., pentru fânețe naturale 83 ha., pentru livezi 22 ha. și alte terenuri 119 ha./construcții, curți, șosele, drumuri, ganțuri etc./.-

Comparativ cu situația din trecut, prin desființarea haturilor a unor drumuri și prin curățirea unor suprafețe de solni și tufe, s-au redat agriculturii cea. 17 ha. - S-au adus îmbunătățiri prin curățirea vechilor canale pe o suprafață de 1,5 ha., prin aplicarea cu apă de var s-a redus aciditatea la solul podzolic pe cea. 300 ha. - Anual s-au introdus îngrășăminte naturale peste cea. 50 ha. și îngrășămintele chimice cea. 900 Kg. -

În decursul anilor prin stăruință și muncă organizată, fertilitatea solului a crescut la grâu de la 900 Kg. la 1400 Kg. în medie și la porumb de la 1200 Kg. la 2000 Kg. în medie la ha.

S-a introdus irigarea la culturile de la grădina de legume pe suprafața de 25 ha. -

Din suprafața destinată pășunilor, suprafața de 200 ha. pășune în cadrul C.A.P. a fost canalizată cu 4 canale la 21 parcele a 9 ha. fiecare parcelă. Suprafața este îngrădită cu gard, cu drumuri, poduri și așa s-au luat toate măsurile pentru îmbunătățirea pășunii. -

Aci s-au făcut lucrări mecanice de calitate, s-a discuit și s-a înălțat un amestec de ferbură porne /trifoi, lucernă, etc./ .

În partea de către Sălbăgel se află un teren cu podzol de gradat, unde sub conducerea și supravegherea centrului experimental din Iovrin, se fac experiențe cu toate culturile de câmp pe baze de îngrășăminte naturale și chimice pe o suprafață de 15 ha. -

Cea mai mare parte a solului Givojdiei fiind podzol, s-a solicitat o luptă permanentă din partea populației pentru a obține rezultate mai bune. Această luptă are efect abia de când C.A.P. are tehnicieni cu pregătire superioară agricolă, în urma aplicării metodelor agrotehnice avansate. -

Pe o suprafață de 80 ha., reprezentând 2,26% din suprafața totală cartată a ambelor teritorii se identifică podzolul secundar cenugiu, slab mediu hlezat, lutos - alios pe argile diluviile. -

Acesta s-a format pe terasa piemontană, în locuri plane cu posibilități reduse de scurgere a apelor de suprafață. Reea mamă este alcătuită din argile diluviale grele. Este un sol cu productivitate scăzută folosit aproape complet ca teren arabil. Are un conținut bogat în humus și azot, dar sărac în fosfor și mediocer în potasiu.

Podzolul secundar gălbui ocupă o suprafață de 509 ha. din care 406 ha. pe teritoriul Găvojdiei și 103 Ha. la Jena. Este situat tot pe terasa piemontană pe locul din apropierea pustelor ori pe locurile cu slabă înclinare. Solul are reacția solubă acidă, conținutul în humus și azot total este bogat iar conținutul în fosfor nobil și în potasiu este sărac. Are nevoie de amendamente c-1e-roase și de îngrășăminte chimice fosfatice și potasice. 2/.

Podsolul secundar foarte puternic hlezat periodic înmlăștănat ocupă o suprafață foarte mică de 4 ha. în Găvojdia, format pe terasa piemontană în locuri microdepressioniste, pe argile diluviale.

Este sol care necesită executarea de șanțuri pentru evacuarea rapidă a excesului de umiditate.-

Solul brun de pădure ocupă o suprafață de 167 ha. în Găvojdia pe terasa piemontană și pe alocuri pe plane. Este sărac în potasiu și fosfor nobil.-

Solul brun pe terasa actuală ocupă 562,5 Ha. din care 213 ha. la Găvojdia și 349,5 ha. la Jena, e foarte bogată în humus și azot total și este sărac în fosfor nobil și potasiu.-Iăcoviștea-Larigata ocupă 30 ha. din care 19 Ha. la Găvojdia și 11 Ha. la Jena. Iăcoviștea brună ocupă 31 Ha. la Jena. Solul aluvional mediu ocupă 204 Ha. din care 145 Ha. la Găvojdia și restul la Jena. Solul aluvional slab humificat ocupă 232,5 ha. din care 165,5 ha. la Găvojdia și restul la Jena.-

5. SUBSOLUL. În trecut subsolul Găvojdiei era necunoscut. În anii regimului nostru, societățile de explorare a bogățiilor minere din țara noastră au făcut sondări de două ori pe teritoriul Găvojdiei. Odată între anii 1957 - 1960 s-au făcut sondări spre hotarul către comuna Stiuca. Cu acest prilej s-au descoperit zăcămintele insuficiente de : lignit, cărbuni de piatră și cca. minereu de fier, făcându-se sondări până la adâncimea de 1200 m. unde s-a dat de un strat de granit renunțându-se la continuare.-

În cursul anului 1968 s-au făcut sondări la marginea Găvojdiei spre calea ferată, unde s-au aflat perspective de gaz la 800 m. și granit la cca. 1000 m. când s-a renunțat la continuare.-

6/ Pauna și flora. Vieșuitoarele fac parte din neamul vertebratelor și nevertebratelor.-Varietățile care apar în prezent au

1. Memoria agropedologică Găvojdia din 1957. I. S. P. C. T. A.

2. Idem

foșt semalate ca existând și în cele mai vechi timpuri pe teritoriul comunei Găvojdia.

Varietăți de viețuitoare sălbatice pe teritoriul Găvojdiei.-

a/ Clasa insectelor : din cele mai vechi timpuri pe teritoriul Găvojdiei și în prezent au trăit următoarele insecte : albine, viespi, muște, fluturi de mătase, ochiul păunului, libelulă, bou de baltă, cărăbuș, fluture roșu, rădăsoă, coropîșniță, albiliță, lăcuste, țânțari, furnici etc., pe parcurs nemantervenind alte insecte afară de gândacul de colorado și alți gândaci dăunători plantelor.-

b/ Clasa peștilor. În apele curgătoare din hotarul satului Găvojdia au trăit și trăiesc următoarele feluri de pești : țipari, galălin, plătică, crap, mreană, somni, și știucă.-

c/ Clasa păsărilor. Între păsările care au trăit pe teritoriul Găvojdiei și se află și în prezent sînt : ciocnitoare, porumbel sălbatic, bufnițe, acvilă, sticlețe, sturzi, privighetoare, cioacărlă, cucu, cocostîrcă, pițigoi, etc.-

d/ Clasa mamiferilor. Pe teritoriul Găvojdiei au existat și există următoarele mamifere: lupul, vulpea, iepurele, popîndul, cârtița, șaricci, șobolanii de câmp și de casă, dihorul, nevăstuică, etc.-

Cît privește varietățile de animale domestice și păsările domestice, din cele mai vechi timpuri și pînă în prezent se prezintă astfel : a/ Clasa păsărilor, găini, rațe, găște, curci, prichiță, porumbel, din rasele obișnuite în banat.-

d/ Clasa mamiferilor: boi, vaci, cai, oi, capre, iepuri de casă, porci.-

La animalele sălbatice mai putem menționa următoarele clase:

Clasa reptilelor : șerpi de casă, sopîrle.-

Clasa batracenilor: broasca, brotăcelul.-

Cît privește numărul acestor viețuitoare, au fost în scădere în anii cînd s-au purtat războaie, cînd și recoltele au stăgînat.-

Plantele cultivate și crescute liber pe sol și în apă.

Permanent printre fînețe se aflau următoarele plante cultivate ori crescute libere : obsiga, iarba enghezească, ovăsciorul, moșorul, firuța, piciorul cocoșului, trifoișul mărunt, sulfina, pojană și garofița, etc.-

Pe ogoare, pe haturi și pe miriști se găseau: trei frății pătași, trainta-clobanului, urda-vacii, acînțeuța, sugelul, urzica moartă, urzica vie, vinețica, păpădia, cucurbețica, rapia sălbatică, ridichea sălbatică, macul de câmp, albăstreaua, neghina, bozul, pălămida, nemțisorul, piciorul-cocoșului, mărărichea, rochița rînduneloi, rugina grîului, romanita, ciuboțica cucului, corda șoricelului, cucuta, iarba șarpelui, nalba, troscoțalul, etc.-

Plante cultivate: în trecut și în prezent sînt cerealele :

grâuul, porumbul, orzul, ovăzul, secara ; Plante textile sînt: inul și cânepa ; plante industriale sînt: sfecla de zahăr, rapița, ricinul, floarea soarelui, dovleacul ; Plante de nutreț sînt : trifoiul, lucerna, moherul, etc. și legumele și zarzavaturile.-

Afară de plantele izboase au fost și sînt și plante cultivate lemnoase ca: pomi roditori sînt : mărul, părul, prunul, vișnii, cireșii, nucul, caisul, gutuiul, și mai puțin pierociul.-

După primul război mondial, cetățenii din Givojdia care aveau pămînt la dealul din spate Puata Mare și-au plantat aici vița de vie.

După al doilea război mondial mare parte din aceste vii au fost lăsate în părăgînire încît după ce locuitorii Givojdiei au intrat în C.A.P. aceste vii au fost scoase și în locul lor au fost plantați pomi roditori.-

În prezent se mai găsesc puține vii în curtea ori în grădini unora dintre cetățenii satului.-

Teritoriul satului Givojdia este așezat în zona pădurilor etajului stejarului.-

În zona de trecere către piemont își face apariția etajul cerului. În lunca Timișului și pe terasă se află resturi de stejarișe, iar lângă ape sînt zăvoaie cu sălcii și arini. Pe unele părți se află plantații de salcîmi. Se constată posibilitatea folosirii ierburilor parane în îmbunătățirea structurii solului și îmbogățirea solului în substanțe organice.-

Temperatura minimă absolută dăunează culturilor de toamnă dacă nu sînt acoperite de zăpadă și asemenea viței de vie dacă nu este îngropată. Temperatura maximă absolută dăunează culturilor de cartofi, morcovi, iar dacă umiditatea atmosferică este prea scăzută dăunează porumbului, ricinului, viței de vie, etc.-

Temperatura solului permite încălzirea în luna martie pentru următoarele plante : floarea soarelui, cânepa, inul, lucerna, lupul, lința, mazărea, mazărișca, orzul, ovăzul, sfecla de zahăr și furaj și trifoiul roșu.-

Semînatul cerealelor de toamnă se poate face în următoarele date :

- date : între 20 - 30 Octombrie la grâu
- " 10 - 20 " la orz
- " 20 - 30 Septembrie la secară

Anul 1957 fiind recotit printre cei mai buni ani producării avem mai jos rezultatul producției medii la cîteva culturi :

La grâu de toamnă	1200 Kgr. la ha.
" secară	1500 Kgr. la ha.
" orz	1400 Kgr. la ha.
" ovăz	1100 Kgr. la ha.
" Fl. soarelui	430 Kgr "

La porumb	1900 Kg.	la ha.
" cartofi	6000 Kg.	"
" sfeclă zah.	3000 Kg.	"
" înă de mîm.	400 Kg.	"
" fasole	600 Kg.	"
" vie	5000 Kg.	"
" pruni	30 Kg.	/prun

7/Ocupația locuitorilor. Satul Gavojdia aflîndu-se așezat la câmpie ocupația principală a locuitorilor a fost în permanență agricultura. Majoritatea locuitorilor s-au ocupat cu munca din pînză, creșterea animalelor și cu legumicultura. Mai puțin s-au ocupat cu pomicultura și viticultura. Aceste ocupații erau făcute în scopul îmbunătățirii traiului lor. Venite mai mari proveneau din creșterea animalelor și-vînzarea cerealelor în timpurile regimurilor trecute, iar în prezent venitul se desprinde din realizările muncii lor în cadrul C.A.P. și la alte ocupații casnice.

Femeia gavojdeană a fost și este harnică. Mare parte din îmbrăcămintea membrilor familiei rezultă din munca femeii gospodine. Dealtfel și bărbații își aveau micul atelier gospodăresc unde confecționau multe din lucrurile necesare în gospodărie.

Această tradiție se respectă și în prezent.

După construcția căii ferate care trece pe lângă Gavojdia unde se află gara C.F.R. și gara mică a uzinei Nădragu, mulți locuitori ai Gavojdiei s-au angajat ca zilieri ori ca muncitori permanenți la întreținerea liniei ferate ori la magazinul Nădrag.

În prezent, pe lângă aceste ocupații, locuitorii Gavojdiei au prilejul să câștige și la lucrările de la balastiera din localitate, fapt care confirmă situația materială înfloritoare a Gavojdienilor.

8/Căile de comunicație. Gavojdienii beneficiază de o așezare geografică excelentă întrucît prin satul lor trece șoseaua națională Timișoara-București, asfaltată în anii regimului de democrație populară și calea ferată Timișoara-București care este în imediată apropiere de sat.

Legătura cu satele vecine se face pe drumuri vecinale construite din piatră, accesibile transporturilor.

Ca așezare în vatra satului Gavojdia are forma dreptunghiulară, fiind alcătuită din trei străzi lungi și largi cu direcția Nord-Sud și cinci străzi laterale plus șoseaua națională în direcția Est-Vest.

Drumurile din sat sînt accesibile comunicațiilor cu orice vehicol sau auto-vehicol și sînt încadrate pe margini cu plantații de arbori și pomi, cu trotuare și șanțurile de scurgere.

Peste pârâul Vîna legătura între străzi se face pe podul de lemn și pe punți de trecere pentru călători.-

Soseaua națională parcurge o distanță de cca. 1 Km. prin comună, în prezent însă pe plan central s-a preconizat și se lucrează la construirea altei șosele, între cele două cantone de cale ferată, care se va termina peste trei ani, astfel se va evita trecerea peste cale ferată a autovehiculelor etc.-

Cît privește șoseaua prin comună pentru estetică, toți locuitorii care domiciliază de-a lungul șoselei, și-au plantat în fața case-
lor flori încadrate estetic în zăvoaie îngrădite cu garduri mici.

B. 9/a. Încadrarea localității în zonă / sub zonă/

Poziția localității Gavojdia în cadrul zonei este subzona que-rcineilor - etajul stejarului- între Lunca Timișului, zone de con-
tact dintre cîmpia aluvionară a Timișului și piemontul Pogănișului.

Cît privește așezarea administrativă, satul Gavojdia se află în partea de Sud-Vest a județului Timiș în hotar cu jud. Caraș-Severin

Satele sediul de comună și împreună cu satele Lugojel, Jena și Sîlbăgel formează comuna Gavojdia.-

Tot timpul a fost centrul de comună datorită așezării sale.-

În prezent satul Gavojdia ocupă suprafața de 187,30 Ha. Împreună cu ialazul de lângă sat.-

În prima jumătate a sec. XV, în documentele Ungariei apar două Gavojdii, cea de jos și cea de sus.-

Între anii 1514 - 1515 aceste localități purtau numele de Gavojdioara și erau proprietatea lui Gheorghe de Brandenburg castelanul cetății Jdioara.-

Bătrînii satului își amintesc legenda provenienței populației Gavojdiei din localitatea Dîmbovița, care între sec. XV - XVII se afla între Gavojdia și orașul Lugoj, așezată pe valea râului Stînea, pământul Dîmbovițenilor aparținând în prezent Gavojdiei.-

Plecarea locuitorilor din Dîmbovița spre Gavojdia, unde s-au așezat definitiv, este legată de invaziile armatelor turcești, în preajma anului 1551 cînd mare parte din tinerii din Dîmbovița au fost luați la caste de către turci și omorîți.- De altă parte, pârâul Stînea se revărsa des înundînd curțile și grădiniile Dîmbovițenilor. Evacuarea satului Dîmbovița s-a efectuat periodic. După anul 1650 numai apare localitatea Dîmbovița în nici un document Austro-Ungariei. Mare parte din locuitorii Dîmboviței au părăsit satul lor din cauza acuprării proprietarilor Lugojeni care stăpîneau acest sat. O depozitie a unor martori în anul 1574 confirmă faptul că Lugojenii au stăpînit satul Dîmbovița. „Petru Petrovicei prefectul Timișului donează 1/2 parte lui Ladislav Bekeș și fiului său Gappai pe care înaintașii lor au folosit-o în deplină liniște și libertate

deoarece în timpurile turburi petrecute în Lugoș, după 1551 acestea au fost ocupate în mod amavolnic de Lugoșeni și incluse în teritoriul lor " 1/.

În timpul emigrării locuitorilor din Dîmbovița, așezarea acestora s-a făcut în stînga și în dreapta părții Vîna, așa fel că spre sfîrșitul sec. XVII-lea era aproape încheiată o singură localitate Gavojdia.-

La început așezările omenești din acest sat nu exprimeau o simetrie de străzi drepte. În sec. XVIII numărul așezărilor omenești fiind mare se face împărțirea sistematică a satului pe numere de case cu intravilane și grădini aproape în forma așezării lor de azi.-

Vîna străbate comuna cu multe meandre de la Sud spre Nord unde se varsă în râul Timiș.-

a/ Dezvoltarea istorică.

1. Vechimea așezării. Primele știri despre existența localității le avem din prima jumătate a sec. XV. În anul 1447, cînd guvernatorul Ioan de Hunedoara dăruiește jumătate parte a bunurilor din Gavojdia de Jos și de Sus, din districtul Lugoș, lui Dan și Vlaș Temesely, cealaltă parte fiind în posesia lui Petru și Ioan, fiii defunctului Dăneș.- 2/.

În unele documente ungurești Gavojdia apare sub denumirea de Cuvajdul de Jos și de Sus, între anii 1514 - 1516 apare cu numele de Gavojdiara.- 3/.

În anul 1557 între Gavojdia și Lugoș s-au executat delimitări de proprietăți și rectificări de hotare. Documentul este redactat în limba maghiară, la data de 14 septembrie 1557 cu nr. 421.

Referitor la hotarul Lugoșului cu Gavojdia actul spune:
„ Al doilea semn e șomilă la mijlocul drumului ce duce de la Măgura la Galavgyaza. Al treilea semn este drumul care duce de la Lugoș la Galavgyaza /se omite ce nu privește cauza/.- 4/.

Prin urmare apare un alt nume al Gavojdiei ca mai sus. Numele localității Gavojdia își are originea de la latinescul „Quvas” care înseamnă dealuri și „Sides” care înseamnă așezare, ceea ce s-ar traduce așezare între dealuri.- 5/.

După cuvîntul slav „Gvojd” care înseamnă fier și „Gvojd” care înseamnă fierărie, s-ar de explicația cu denumirea Gavojdiei ar proveni de la numeroasele fierării care se aflau în hotarul

1/. Pesty Frigyes- Kriszta Várnagyé története vol. II p. 1 Budapesta 1884 pag. 137

2/. Idem pag. 177

3/. Idem pag. 173

4/. Idem pag. 327

5/. Analele Academiei R. S. R.

Gavojdiei pentru deservirea intereselor moșierilor și a celor care călătoreau cu poștalioanele pe aici. Etimologia ungară afirmă că originea cuvântului Gavojdia ar proveni de la cuvântul „Kö” care înseamnă piatră și „Kövesch” care înseamnă pietros. Această afirmație nu corespunde realității și de aici deoarece teritoriul Gavojdiei nu e așezat în regiunea pietroasă.

2/ Locul de așezare al vetei satului în cursul vremii.

Localitatea Gavojdia a fost așezată în forma ei inițială lângă drumul național care făcea legătura între Lugoj și Caransebeș, Gavojdia de Jos aflându-se la cea 1 Km. distanță de Gavojdia de Sus. Între ele curgea pârâul Vîna în direcția Sud-Vest pentru a se vărsa în râul Timiș. La distanța de 3 Km. spre Nord erau dealurile Criciovei, iar spre Sud se undula terasa piemontană.

Cauza întemeierii Gavojdiei în aceste locuri se poate explica prin aceea că locuitorii aveau apă pentru adăpostul vitelor, pământul era fertil și se afla pământ favorabil pentru facerea cărămizii pentru case.

Prin secolele IV - XVII aproape de Gavojdia, unde se afla satul Dîmbovița erau păduri cu arbori groși, deci aveau lemnul necesar pentru clădirea caselor. Nu s-au născut cazuri de strămutare din localitatea Gavojdia, dar la distanța la cea 2 Km. de Gavojdia, dealungul șoselei spre Jena se afla un sat „Filiphaga” de cea 70 numere de case înșirate pe o parte și de altă a unei singure străzi înființat în secolul XIX, cetățenii fiind lucrători pe moșii nobililor / familia Prummberg / Locuitorii erau germani și maghiari. La începutul sec. XX, moșia fiind a moșierului Bucovinschi, acesta îi obliga la diferite munci slab remunerate, fapt care îi determina să părăsească satul, mutându-se în Sălbajelul Nou și alții la Jena.

3/ Populația a/ Compoziția națională a vechii așezări.

În sec. XV-lea se aflau foarte puține așezări omenești în Gavojdia de Jos și de Sus. Între anii 1514-1516 în aceste localități se aflau 10 familii de țobagi.

Dintr-o prezentare demografică a Gavojdiei între anii 1910 - 1930 situația se prezintă astfel:

	1910	1930
Români	1155	1050
Maghiari	206	80
Germani	111	71
Alții	19	0
Total	1492	1229

Din acestia în anul 1910 trăiau în afara vetei satului.

cadru moșiei latifundiarilor unguri, 86 maghiari la câte 5-10 familii argați pe moșie. 1/.

Până în sec. XIX asistența socială nu o dădeau medicii, fiind că nu erau, deci mortalitatea era mare mai cu seamă la copii.-

În anul 1738 a bîntuit ciuma în Banat și au pierit multe vieți și la Gavojdia, populația micșorîndu-se.-

Din registrele vechi ale bisericii din Gavojdia, se constată procesul de natalitate și mortalitate, pe ani, începînd din anul 1778 - 1918.-

b/. Diferențele mai mari între născuți și morți au fost în

anii :	1785	născuți	33	și	morți	42
	1786	"	32	"	"	64
	1787	"	33	"	"	63
	1788	"	23	"	"	95
	1789	"	28	"	"	100
	1790	"	45	"	"	51
	1796	"	48	"	"	79
	1812	"	23	"	"	51
	1817	"	7	"	"	54
	1822	"	31	"	"	60
	1846	"	36	"	"	75
	1849	"	42	"	"	66
	1870	"	32	"	"	55
	1871	"	31	"	"	71
	1872	"	19	"	"	97
	1914	"	20	"	"	35
	1915	"	20	"	"	28
	1916	"	5	"	"	16
	1917	"	12	"	"	23
	1918	"	8	"	"	34

3635

Pe lângă faptul că o lungă perioadă de timp asistența socială era inexistentă, la marea mortalitate în anumite perioade contribuie războiul, slabele mijloace de trai și faptul că majoritatea cetățenilor se aflau permanent pe moșia nobililor, iar copiii au rămas negăjiți deci mortalitatea copiilor era mare.-

În ceea ce privește componența populației, din cele mai vechi timpuri preponderența o aveau permanent românii.-

c/. Privind raportul între natalitatea și mortalitatea populației pe ani 1918 - 1944, dăm mai jos datele culese din registrele de stare civilă ale Consiliului Local al comunei Gavojdia.-

1/. Infiltrația maghiară din sec. XIX și populația Banatului de G. Birăscu, București 1939 pag. 149

Anii	Născuți	Morți	Anii	Născuți	Morți
1918	8	34	1932	25	20
1919	23	16	1933	20	31
1920	30	36	1934	19	26
1921	35	19	1935	20	27
1922	26	29	1936	14	23
1923	30	21	1937	24	28
1924	18	27	1938	23	22
1925	21	28	1939	21	21
1926	34	28	1940	19	15
1927	25	28	1941	19	21
1928	31	13	1942	27	24
1929	25	23	1943	12	23
1930	21	32	1944	17	25
1931	22	22			

d/. La 1 Ianuarie 1939 satul Gavojda avea 1266 locuitori din care 510 barbati și 756 femei. Pe naționalități situația se prezenta astfel :

Români	1228	locuitori
Unguri	21	"
Germani	3	"
Evrei	7	"
Ucraineni	7	"
Total ...	1266	"

Cît prevede numărul populației pe vîrste, situația era în 1939 următoarea :

Dela 0 - 1 an	18	pers.
" 1 - 4 "	78	"
" 5 - 9 "	77	"
" 10 - 14 "	93	"
" 15 - 19 "	80	"
" 20 - 24 "	145	"
" 25 - 34 "	197	"
" 35 - 44 "	265	"
" 45 - 54 "	146	"
" 55 - 64 "	98	"
" 65 - 74 "	49	"
peste 75 ani	20	"

Total .. 1266 "

In anul 1964 numărul populației pe naționalități era :

Români ...	1152	pers.
Maghiari	12	"
Germani	13	"

Sârbi	5	pers.
Slovaci	4	"
<u>Ruteni</u>	<u>32</u>	<u>"</u>
Total	1218	"

Dintre aceștia 582 persoane erau bărbați și 636 femei.-

4/Ocupația locuitorilor. Evoluția istorică pe perioade :
Din cele mai vechi timpuri locuitorii Gavojdiei se ocupau cu agricultura. Nu existau printre ei cetățeni prea bogați. /În ultimii ani cel mai bogat avea 40 jugăre- înainte de cooperativizare/.-

Aici exploatarea omului de către om nu se desfășura pe baza de angajare de argați. Cel săraci se angajau la lucru cu ziua, iar remunerarea muncii se făcea pe baza înțelegerii dintre cele două părți. Ramurile agricole pe care Gavojdenii puneau accent erau: cultura mare de câmp și creșterea animalelor. Ca buni gospodari și economi din puținul cit au avut în produse, o parte era repartizată pentru piața Lugojului și a Garnsebegului, la produse vegetale și animale. Din banii adunați își înzestrau gospodăriile cu cele necesare, astfel continuând acest sistem de a se gospodări de la generație la generație, în prezent satul Gavojdia este frânt și din punct de vedere economic .-

După anul 1870 mulți din cetățenii Gavojdiei, în goana după câștig se angajează la calea ferată ca zilieri ori ca muncitori permanenți la întreținerea liniei C.F.R., iar după ce întreprinderea Nădragul și-a stabilit magazia și a făcut linia ferată industrială până în localitate, mulți cetățeni a acestei localități s-au angajat aici la diferite munci .-

În prezent putem menționa că din totalul populației Gavojdiei, 60 % au rămas în agricultură, iar restul este angajat în alte sectoare de muncă.-

Dintre cetățenii care lucrează în agricultură o parte sînt angajați la stația de mașini și tractoare I.M.A. , care lucrează efectiv pe hotarul Gavojdiei.-

Procentajul arătat mai sus se referă la toate naționalitățile componente ale populației Gavojdiei. Pe sexe, raportul de repartiție a brațelor de muncă este altul : cea.90 % dintre femei lucrează în agricultură, iar restul în alte întreprinderi și instituții. Putem afirma că azi majoritatea brațelor de muncă în C.A.P. este alcătuită din femei.-

5/Relațiile sociale și de muncă în feudalism.

a/Primele relații sociale existente.

Lucrarea pământului în sec.XV, se făcea având date relativ existente la Gavojdia - se efectua potrivit relațiilor de produc-

ție ale timpului respectiv / relații feudale /.-

În sec. XV - XVI de importanță mare este introducerea tehnicii de alternarea culturilor, practică la început pe același teren cârui i se lungea perioada de fertilitate, apoi pe două câmpuri alternate și în sfârșit în sistemul celor trei câmpuri, care dă puțin și punerii în cultură permanentă a întregului teren agricol : o parte cu cereale de toamnă, o parte cu cereale de primăvară și o parte lăsată ca iaz pentru pășune.-

Lucrând în dijmă, pe moșia feudalilor cărora regi Ungariei și voievozii Transilvaniei le făceau dănie Gavojdia cu suprafețele ei, locuitorii acestui sat s-au dovedit harnici, după puțin timp o situație economică satisfăcătoare, fapt care le așeză rezistența vremurilor de grea încercare sub stăpânirea turcească.-

Teritoriul Gavojdiei a fost mult timp proprietatea grozilor și a magnașilor unguri primită în formă de concesie din partea conducătorilor Ungariei și Transilvaniei ori din partea banilor de Lugoj și Caransebeș, ca recompensă pentru faptele lor eroice.-

Având în vedere comportamentul onest și credincios al locuitorilor Gavojdiei proprietarii au întreținut cu acești relații sociale destul de înghiditoare.-

Între sec. XV - XVI - totuși - asupra țăranilor apăsu poveri grele. Statul feudal maghiar avea nevoie de oameni pentru castre și de mijloace materiale pentru acoperirea cheltuielilor. Numărul exploatarelor crescuse mult. Prin dezvoltarea pieții interne feudale și-au putut valorifica produsele agricole, animale și meșteșugărești. Deci a crescut mult sarcina iobagilor față de proprietarii de moșie, față de biserică și față de stat.-

Țăranii iobagi datorau stăpînilor feudali rentă în produse în muncă și în bani. Renta în produse sau dijmă se dădea din tot ce producea pămîntul / grâu, secară, orz, ovăz, mei /.-

După anul 1514 robota a fost instituită la o zi pe săptămână cu vitela, cu ualtele și hrana iobagului, adică cea 50 zile pe an. Pe lângă zilele de robota pe moșia feudalului, țăranul mai era obligat la munca gratuită cu prilejul reparării morilor, fâșurilor, la curtea stăpînului de moșie, apoi aveau obligația de a transporta la curtea stăpînului : vinul, lemnul, grîul, fînul, etc.-

Cele mai multe munci dintre acestea se prestau primăvara și vara, fapt care determină obligația de robota și mai târziu.

Renta în bani a fost instituită la 100 dinari, fie că iobagul avea sesie sau era numai zilor.-

Începînd din sec. XV, clerul catolic supunea prin abuz la dijmă și pe schismaticii /ortodocși/ adică pe români, ruteni și sârbi.-

Populația Gavojdiei n-a fost acuită de nici una din formele de exploatare feudala. -

(După anul 1552 Banatul fiind transformat în pașalie turcesc) viața locuitorilor din Gavojdia ajunge și mai grea. Țărănimea iobăgă era obligată să plătească dările în bani, în natură, în muncă și fași de stat. - Darea principală sub ocupația turcească era haraciul, alături de acesta fiind și dări obișnuite și excepționale.

Foarte apăsătoare erau : obligația de muncă la cetăți și la cărăușite.-

Pe lângă darea fași de stat, țărănimea mai avea obligația față de feudali turci ca : (renta în bani, darea fumului, dijma din toate produsele agricole și animale, plătită în natură sau în bani și renta în muncă plus zile de clacă gratuită.-

(Până la jumătatea a doua a sec. XVIII, locuitorii Gavojdiei nu posedau pământ ca moșia lor, puțini dintre ei aveau ca bun a lor grădina de pe lângă casă. Majoritatea plăteau dijma și pentru grădina din jurul casei de locuit. Intravilanul locuitorilor de pe strada Stiuței era proprietatea moșierului Carol Schwab și numai familia Popovici și Bot Stefan aveau drept de proprietate asupra grădinilor.-

Cu timpul locuitorii Gavojdiei si-au cumpărat de la moșieri grădinile de pe lângă case. Pe timpul regimului austro-ungar sub împărăteasa Maria Terezia , s-a început improprietărea celor mai loiali cetățeni din Gavojdia. La acest fapt a contribuit mult Iosif al II-lea fiul împărătesei, care în 28 Aprilie 1767 a vizitat satetele Ingojel, Gavojdia, Jena, Criciova, etc, în drumul spre Caransebeș.

Despre starea satelor românești vizitate spune Iosif al II-lea următoarele: „că sînt rău tratați locuitorii și că fiind constrinși să cedeze altora casa și moșia trebuia să se mute de la un loc la altul, ba chiar să emigreze adesea ori “. Iar despre educația tinerimii spunea că nu poate fi vorba nici la români, nici la sîrbi, că nici unii nici alții n-au școala populară . 2/.

În sec. XIX în Transilvania și Banat apar elemente de dezvoltare capitalistă. Ritmul creșterii forțelor de producție este accelerat. În agricultură procesul de răpire a pământurilor țăranilor și înglobarea lui în rezerva senșefială cîștigă mai mult teren, tehnica agriculturii se transformă și producția de mărfuri ia avînt apreciabil.-

În prima jumătate a sec. XIX, în relațiile feudale robote, dijan taxele erau asemănătoare celor de pînă aci. Dezvoltarea tehnicii agricole se poate observa în gospodăriile țărănilor înstăriți.-

Se fac unele progrese în cultura legumelor atît în privința metodelor de cultivare cît și în solurilor.-

[Banatul fiind supus administrației Ungariei încă din anul 1780, publică la sfîrșitul lui aprilie 1848 legile care erau necesare funcționate la 11 Aprilie pentru a se aduce la cunoștință maselor populare desființarea iobăgiei, etc.-]

Gavojdinii au primit aceste știri cu multă bucurie. Poștii iobagi urbariali devin proprietarii sesurilor sau a fracțiilor de sesii, numai fac robota și nu dau dijma și alte prestații. Acest fapt determină în parte tărănimea Gavojdină să se declare mulțumită, dar nu participă la mișcarea revoluționară din 1848.-

Totuși, la adunarea populară de la Lugoj, din 3 Mai 1848 unde s-au întrunit cca. 1000 oameni din localitățile Comitatului Caraș, au luat parte și țărani din Gavojdia în frunte cu unii din intelectuali lor.- Aci au avut prilejul să audă cererile delegațiilor românilor Bănățeni și Crișeni, formulate în memoriu către guvernul maghiar ca : „Despărțirea bisericii române de cea sîrbească, numirea de vicari români în diecezele lor, sistemul școlar român să fie independent de cel sîrbesc, lichidarea legilor de maghiarizare introduse în ultimul timp în administrația locală cu populația română, să fie numiți funcționari români, iar în regiunile grănicerești, să fie ofițeri români în număr mai mare.” 1/

6/ Relațiile sociale și de muncă în capitalism.

1a/ După înăbușirea revoluției în 1848, prin hotărîrea guvernului Vienez din noiembrie 1849, Banatul e constituit într-o provincie separată, numită „Voivodina Sîrbească și Banatul Timișan cu reședința la Timișoara, fiind împărțit în districtele : Lugoj, Timișoara, Becicheț, Neoplanta și Zambor ” 2/

Situația economică suferă o transformare în toate ramurile mergînd spre o producție capitalistă cu relații capitaliste.

Patentele urbariale din 1853 și 1854 legiferau transformarea proprietății feudale în proprietate privată de tip capitalist.

Se extinde emanciparea de sub dependența feudală și asupra jelerilor. Se hotărîște că în sarcina statului cădeau numai despăgubirile pentru pămînturile curte iobăgești sau urbariale și se prevedea că jelerii ca și aceia din iobagi care dețineau

1/ Istoria Transilvaniei vol. II.

2/ Idem

pământ alodial se despăgubeau prin mijloace proprii. Iar pășunile, pădurile și stuărișurile folosite în exclusivitate de iobagi, devin proprietăți țărănești.-¹⁾

În anul 1853 mulți iobagi cu pământ puțin și mulți jeleri fără pământ alcătuiseră o pătură numeroasă de proletari și semi proletari-

²⁾ În tre ani 1875 - 1876 construindu-se linia ferată Timișoara - Orșova, care trece pe lângă localitatea Gavojdia, mulți din acești proletari agricoli s-au angajat la lucrările de cale ferată și la ridicarea gării C.F.R. Gavojdia.-)

În anul 1894 cu sprijinul material al uzinelor Nădrag s-a construit peste Timiș în dreptul Gavojdiei podul și linia ferată industrială dintre Nădrag și Gavojdia, iar în fața stației C.F.R. s-a ridicat magazia uzinei Nădrag, fapt care dă Gavojdenilor prilej să câștige bani angajându-se ca muncitori cu ziua ori permanenți la aceste lucrări și apoi la uzina Nădrag.-

În relațiile de producție se constată sistemul de muncă capitalist de tranziție, în cadrul căruia folosirea muncii salariale se îmbină cu munca în dijmă, care era de 1/3 ori 1/2 parte.-

În agricultură după anul 1867 moșierii trecând la o exploatare mai intensivă preferă angajarea de muncitori agricoli sezonieri sau cu ziua, care lucrează în condiții mai bune cu inventar corespunzător al proprietarului. Inventarul agricol era alcătuit din plugul de fier, mașini de semănat, mașini de treierat cu aburi, fapt care mărește productivitatea muncii și micșorează cheltuielile, sporind profituri moșierilor.-

³⁾ Criza economică din 1873 se resimte la toate păturile țărănimii din satul Gavojdia, până aproape sex. al XIX-lea.- În perioada acestei crize economice moșierii acumulează noi terenuri prin spargerea islazurilor, defrișarea pădurilor, asanarea locurilor mlăștinoase și transformarea acestor terenuri în pământ arabil.-)

Spre sfârșitul sec. XIX-lea viața jilerilor și argaților era mai grea. Stăpânul de moșie putea să le aplice și pedepse corporale iar jilerul putea fi adus cu forța la locul de muncă. 2/.

Datorită mării țineri rămășițelor feudale în agricultură și datorită dependenței economice față de capitalul monopolist străin, economia Banatului a rămas mai înăpoiată față de provinciile celelalte din Imperiul Austro-Ungariei, având un pronunțat caracter agrar și o industrie destul de slab dezvoltată la începutul sec.

Avântul industrial care începuse în ultimul an al sec. X a fost întrerupt de criza de supra producție dintre anii 1900-19

1. Istoria Transilvaniei vol. II .

2. Idem

Producția scade și crește șomajul.

Recolta excepțională din anul 1906 în Austro-Ungaria precum și noua lege de încurajare a industriei au creat o conjunctură favorabilă avântului economic, care durează până în preajma primului război mondial. În anul 1723 pe harta lui Vertky și a lui Szent Klauy din anul 1761 figurează încă două sate apropiate cu numele Glavojdia. Prin anul 1797 teritoriul Glavojdiei era bun orășel și a fost mult solicitat pentru donație. Orășelul se scurge de aceste bunuri la 1 Aprilie 1803 când aceste bunuri au fost donate de regele Ungariei moșierului Frummer Filip. Acesta a împărțit proprietatea între cei trei fii ai săi: a/Iosif Frummer amănătează partea sa familiei Fischer de la care Ladislav Szende și soția sa Antonia Oberhofer o răscumpără. Decedând Antonia partea sa a moștenit fiul ei Szendes Ladislau junior.-

→ În anul 1874 atât Szende senior cât și cel junior și-au vândut părțile lor cu excepția a 70 lanțe cadastrale, care și în 1884 mai figurează ca proprietate a lui Szende Ladislau junior și a soției sale născută Gartner Ghizela. Aceștia o vând lui Ferenc / Freund Carol / b/a doua treime din proprietate a fost dată fiului său Frummer Sigismund care o deține până la moartea sa.-

Această proprietate este moștenită de Szende Bella /fost ministru de război în Austro-Ungaria/, care decedând în 18 august 1882 a fost depus în cripta familiei din Glavojdia în prezența mai multor miniștri, cardinali, generali și deputați a Austro-Ungariei.

c/a treia parte din proprietate Frummer Filip o dă fiului său Antoniu Frummer după moartea căruia revine fiului său Victor Frummer. Aceasta a avut două surori: Otilia căsătorită după Gartner și Ida căsătorită de prima dată cu Frummer Sigismund și a doua oară cu George Inandy.-

După moartea lui Victor Frummer 2/4 din avere o moștenește Gardner Otilia și 2/4 din avere rămâne sorii Ida și soțului său Frummer Sigismund, iar după moartea lui Iosif Frummer, rămâne Idei cu soțul ei George Inandy. După moartea lui Frummer Ida parte ei o moștenește Otilia Gardner, George Inandy, Ladislau Szendi și soția sa Gardner Ghizela.-

În anul 1879 George Inandy și-a vândut partea sa lui Mihai Dejan din orașul Iagoj.

→ În anul 1884 terenurile Glavojdiei sînt proprietățile urmașilor lui Szendy Bela, Freund Carol directorul general al căilor ferate din Ardeal și urmașilor lui Frummer Antoniu.-

Majoritatea dintre acești moșieri aveau case la orașe, deci foarte rar se prezentau la moșia lor, aceasta fiind condusă de arondași ori de vechili, care își permiteau exploatarea orășelului

a iobagilor de pe moșie, utilizând forța contra lor în caz de nesupunere. Sarcinile iobagilor față de proprietarii de moșie, de biserică și față de stat, au crescut mult încă din sec. XVI, când a început să se dezvolte piața internă, unde se valorificau produsele agricole, animale și meșteșugărești.-

Țăranii iobagi datorau feudalilor renta în produse, în muncă și în bani. Renta în produse sau dajmă se dădea din tot ce producea pământul. În sec. XIX, moșierii întrebuițau mașini agricole în agricultură și sporesc întreprinderile industriale pentru prelucrarea produselor agricole. La munca salariată puțini țărani săraci de la Gavojdia rămân la agricultură, mare parte se angajează la alte lucrări, fie la întreprinderi fie la transporturi.-

Producția de cereale fiind mare atât la moșieri cât și la țărani instrăriți, în Gavojdia se ridică, una din marile mori ale Comitatului Caraș, între anii 1867 - 1900 / moara Ränger / care este condusă de o societate anonimă. 1/.

În preajma anului 1900, se descoperă în Banat, cu sediul la Lugoj, o asociație secretă „Constituția” condusă de intelectuali și meseriașii lugojeni. Această asociație urmărea așezarea stării sociale a românilor pe baze constituționale inspirate de ideologia burgheză progresistă. Pentru atingerea scopului urmărit, membrii asociației se bizuiau pe ridicarea maselor populare.-

Populația săracă din Gavojdia era alături de această asociație și de conducătorii ei, dar înstăriții în frunte cu primarul și cu preotul satului fiind elemente credincioase regimului și moșierilor înăbușă orice mișcare a maselor la luptele anti-feudale.

Lupta dusă de autoritățile maghiare pentru maghiarizarea populației române în satul Gavojdia nu au avut efect, nici o familie de aci nu a fost maghiarizată.-

La începutul sec. XX, moșierul Bucovinschi din Gavojdia voind să acapareze și islazul dinspre Sălbăgel, cetățenii Gavojdiei în frunte cu țăranul fruntaș Vasile Blidariu se opun.-

Acest moșier Bucovinschi deținea cea mai mare parte din teritoriul Gavojdiei stăpânind pământul din locul „Cujmă”, „Fekete Rîtul Negru”, „Ranghel” etc. până la 1200 jugăre teren arabil.-

După anul 1899 arendașul Jiga cumpără o parte din moșiile lui Szende Bela și a lui Ferentz Carol, iar dela Jiga le cumpără Carol Schwab în suprafață de cca. 800 jugăre.-

Acesta moare în anul 1904, iar castelul cu grădiniile din jur, le donează statului ca „Fundășia Carol Schwab” în sprijinul copiilor săraci /orfelinat azi Casa de copii /.-

Restul moșiilor administrate de nepoții lui Carol Schwab din Buda-
pesta, sînt vîndute de aceștia arendașului Peter Adolf și moșieru-
lui Bucovinschi. Peter Adolf vinde partea sa de moșie lui Dr. Keme-
ny din Timișoara care lasă ca administrator pe ginerele său Ing.
agronom Fekete. Acesta conduce moșia pînă în anul 1918, cînd vinde
400 jugăre în loturi mici țăranilor din Gavojdia, iar restul de
moșie este expropriată ca fermă experimentală pînă în anul 1945,
cînd intră la reforma agrară. Azi o parte din aceste pămînturi
este administrată de I-A.S. ferma Cioșag și restul este lucrat de
C.A.P. din Gavojdia.-

[La începutul sec. XX, pînă la terminarea primului război
mondial, pe teritoriul Gavojdiei trăiau mai mulți moșieri ca: Otili
Gartner, fiinca lui Antoniu Frummer cu urmașii săi Gartner Filip
Gartner Zoltan și ginerele său Kertes Giula.-]

Primul dintre fiii locuia în actuala casă ocupată de
P.T.T.R., al doilea fiu locuia în clădirea unde se află azi sediul
C.A.P. Gavojdia, iar ginerele locuia în clădirea unde este azi
Dispensarul Veterinar Gavojdia. Gartner Filip fiind vînd partea
sa de moșie în anul 1908 Episcopiei greco-catolice din Lugoj și
pleacă la Timișoara. Gartner Zoltan stăpînește moșia sa pînă în
anul 1918, cînd vinde o parte lui Dr. Biriescu din Lugoj, iar restul
o vinde țăranilor din Gavojdia. Kertes Giula lasă moștenire moșia
sa soției și după primul război mondial această moșie intră la
reformă agrară din 1921. Mai înainte însă o parte din fostele moșii
ale familiei Frummer au fost cumpărate de arendașul Gurlup și de
cîțiva evrei, de la acestea moșiile fiind cumpărate de Bucovinschi
în anul 1894, în suprafață de cca. 800 jugăre și completate cu
cele 400 jugăre cumpărate de la urmașii lui Carol Schwab.-

Moșierul Bucovinschi a fost inspector al C.F. în Austro-
Ungaria și moare în timpul primului război mondial.-

Soția sa ca moștenitoare a lui, vinde 400 jugăre în loturi
mici locuitorilor din Gavojdia și în loturi mari arendașilor
Ranger și Riticesanu.-

Moșiile acestora au fost expropriate după anul 1944 și
date la reforma agrară.-

Restul de 800 jugăre a familiei Bucovinschi au fost ex-
propriate după primul război mondial.-

Terenurile sub formă de grădina din jurul cotelului lui
Bucovinschi, au fost vîndute de către soția sa țăranilor fără casa
din Gavojdia, ca locuri de casă unde azi aceștia și-au creat gos-
podării frumoase.-

Castelul a fost luat de Statul Român iar azi este transformat ca local dat în folosință azilului de bătrâni Gavojdia.-

Din moșia lui Kertes Giula, soția sa vinde cca. 40 jugăre vițe Auspitz din Lugoj, iar aceasta o vinde arandășului Popovici în anul 1916, de la care este luată la reforma agrară în anul 1945.-

În anul 1912 locuitorii din Gavojdia aveau ca proprietate individuală suprafața de cca. 2000 jugăre din totalul de 5000 jugăre cât cuprindea atunci hotarul Gavojdiei. Diferența de 3000 jugăre era proprietate a moșierilor sus amintiți.-

O bună parte din pământul Gavojdianilor se afla dincolo de râul Timiș, către satul Cireșu și Criciova. Legătura cu aceste loturi se făcea trecând peste un pod de lemn care se afla în dreptul actualei mori peste Timiș, construită în anul 1867 și distrus de apele râului Timiș în anul 1897.-

În anul 1897 s-a ridicat alt pod de lemn în direcția satului Criciova, pe un loc mai înalt așezat pe suportți înalți din lemn.-

Acest pod a fost rupt de apele Timișului în anul 1912. A fost refăcut imediat și a mai deservit nevoile populației din Gavojdia până la sfârșitul primului război mondial când a fost demolat.-

Producția cerealiară fiind destul de mare atât pe timpul moșierilor cât și după unire, între anii 1867 - 1900 pe moși. lui Bucovinschi unde locuiește în prezent familia Stirbu, există și moara Hanger, condusă de Societatea anonimă din Lugoj.-

După ce a cumpărat Bucovinschii moșia a dispus de înființarea acestei mori care era pe prea aproape de castelul său.-

Cu sprijinul notarului Mureșan din Gavojdia pe la anul 1907 s-a ridicat altă moară pe stâlpi de lemn, în locul unde se afla actuala moară satească. Aceasta arde în anul 1911 și în locul ei este ridicată în timpul primului război mondial o moară din ghiață și țilponi din lemn de către industriașul Junger Francisc din orașul Lugoj. Aceasta o vinde în anul 1919 lui Marosch care la rândul său o vinde notarului Mureșan și acesta o vinde mai departe în anul 1925 lui Stehner din Lugoj. De la Stehner o cumpără Negi Ioan în anul 1929. În anul 1932 - 1933 Negi Ioan reconstruiește moara în forma ei actuală, din cărămidă și o înzestreză cu o instalație mecanică nouă care se folosește și în prezent, costând cca. 700.000 lei. În anul 1948, Negi Ioan și Petru pierde această moară care intră în cadrul legii naționalizării.-

În prezent moara din Gavojdia este un bun al Statului, fiind condusă de administrator specialist și în urma activității corecte a personalului și a conducerii ei, această moară deservește interesele tuturor satelor din jurul Gavojdiei, precum și multe alte localități din jurul Caransebeșului.-

Satul Gavojdia fiind așezat într-un loc geografic favorabil dezvoltării multor ramuri economice, pe parcurs beneficiază și de dezvoltarea unor aspecte industriale.-

Astfel în anii 1945/946 unii cetățeni refugiați din Bucovina au ridicat în spatele magaziei Nădrag /lângă gara C.F.R. Gavojdia clădiri, o baracă cu gater și au amenajat o curte mare decca.3 Ha înființând un mare depozit de lemne de construcție.-

În prezent acest depozit este desființat, iar instalațiile au fost transferate în alte locuri mai rentabile. Clădirile au trecut pe seama I.A.S. Gavojdia, iar azi pe seama I.A.S. Iugoje.-

Toate aceste mijloace de producție au creat posibilități multiple pentru locuitorii din Gavojdia, de a se angaja ca muncitori permanenți ori sezonieri, sprijin real, în ridicarea nivelului lor de trai - material .-

Mulți dintre locuitorii din Gavojdia au devenit muncitori calificați la uzina Nădrag ori la C.F.R. și chiar la exploatarea lemnului. Începe o perioadă-la începutul sec.XX- când moșierii simțeau lipsa brațelor de muncă în agricultură. Pentru a atrage pe oameni la diferite munci ei preconizează de comun acord cu conducerea comunei înființarea unei case de economii - pentru a veni în ajutorul familiilor sărace -. Cu concursul țărnilor înăstăriți această casă de economii maghiară a luat ființă și a fost lichidată abia după primul război mondial în anul 1919.-

În anul 1927 populația satului aprobă înființarea casei de economie Română, care împrumută bani pentru cumpărarea de vite și ridicare de case cu dobânda până la 14 %.-

Această instituție bancară a fost lichidată prin legea conversiunii în anul 1934.-

În perioada dintre anii 1914 - 1918 moșierii de pe teritoriul Gavojdiei și-au lucrat pământul mai mult cu armata, decât nu făceau apel la brațele de muncă ale țărnilor. Doar câțiva familii de oameni săraci lucrau cu ziua pe pământul moșierilor .-

Față de anii 1913 - 1914 șeptelul de vinete a scăzut cu 1/4 la cetățenii satului în perioada primului război mondial.-

Tot în această perioadă nu s-a constatat un dezechilibru economic deoarece familiile țărnilor s-au ajutat reciproc la efectuarea muncilor câmpului. Puținele familii care erau fără pământ au simțit mai mult lipsa brațelor de muncă ale bărbaților plecați pe front, deoarece femeile, copiii și bătrânii, erau obligați să lucreze cu ziua la țărni înăstăriți ori la moșieri.

Până în anul 1914 locuitorii Gavojdiei posedau un mare număr de animale și păsări. Fiecare familie lucra pământ și dișna iar după începerea războiului au renunțat să mai lucreze pământ

de la moșieri atît în arendă, cît și în dijmă, astfel moșierii cu greu au reușit să-și lucreze moșiile, mulți începînd să vîndă din aceste pămînturi.

Reforma agrară din anul 1921 efectuată în anul 1924 nu a dus la rezolvarea problemei agrare pentru țărăimea săracă din Gavojdia. Ea a avut scopul să izoleze țărăimea de lupta clasei muncitoare și să prelungească dominația de clasă a burgheziei și a moșierimii.

Criza economică de supra producție din anii 1929-1933 a cuprins toate ramurile economiei țării noastre. Ea a determinat o însemnată stagnare și chiar distrugere a forțelor de producție.

Criza industrială și bancară s-a împletit cu cea agrară, fapt care a dus la sărăcirea mai accentuată a țărănimii muncitoare, la ruina și pauperizarea multor gospodării țărănești, la rătăcirile și mai mare a țărănilor către moșieri, bănci, cămătări și chiaburi.

În perioada crizei economice dintre anii 1929-1933 țara noastră a fost condusă mai cu seamă de guverne naționale țărănești cu o întrerupere între aprilie 1931 și iulie 1932 cînd a fost la conducere guvernul Iorga - Argetoianu.

Gavojdenii au simțit efectul crizei economice prin scăderea prețului la produsele agricole, prin impozitele mari pe care cu multă greutate le putea achita și prin datoriile la banca "Cărășana" și la banca română din Gavojdia.

Prin apariția legii asanării ~~xxxxxxxxxxxx~~ datoriilor agricole / legea conversiunii / dată de guvernul Iorga-Argetoianu majoritatea țărănimii sărace din Gavojdia scapă de datorii, pefăcîndu-și după anul 1932 starea lor economică.

Pe lîngă cele arătate, relativ la condițiile de viață ale locuitorilor Gavojdiei se mai pot arăta următoarele: în timpul regimului burghezo-moșieresc majoritatea gospodăriilor țărănești erau slabe ca edilitate și ca mobilier casnic.

Dintre familiile cele mai vechi a căror urmași se mai află azi în Gavojdia amintim pe următorii: Micăianțu, Condu, Vlaic Secosan Ion, David, Vilimir, etc.

Pedepsele aspre aplicate de autoritățile imperiului austro-ungar populației nesupuse au determinat o cotitură în educația cetățenilor din Gavojdia, care ascultau cu sfințenie de sfaturile autorităților comunale.

La alegerile din iulie 1948 pentru adunarea țării în Ungaria, cu toate încercările de-ași impune candidații nobilii unguri în mai multe circumscripții din Banat reușesc candidații români. În Caras reușeste luptătorul Eftimie Murgu pentru care

votază și populația satului Gavojdia.-

În anul 1853 se observă ridicarea unei pături de țărani înstăriți favorizați de către organele conducătoare, în scopul ȳnerii mai ușor în frâu a mării mase a sărăcimii. Mare parte din ȳrănimea săracă lucrează pământul în dijmă de la proprietarii din localitate. Unii se angajează ca argați, iar alții lucrează cu ziua fie la moșieri fie la țărani înstăriți din localitate.-

Situația economică începe să se îmbunătățească după ce apar calea ferată, magazia Nădragu, calea ferată industrială moara, etc. mijloace de cîștig pentru populația săracă din localitate în prima parte a sec. XX.-

Sub regimul Austro-Ungar și sub regimul burghezo-moșieresc din țara noastră, starea socială suferă cîteva modificări - cînd oca. 1/8 din populație ajung țărani înstăriți și din ceilalți oca. 2/8 se angajează la diferite munci din sectorul industrial, comercial ori la transporturi - restul ca țărani cu mai puțin pământ se ocupau cu agricultura lucrînd și pământ luat în parte de la moșieri și de la înstăriți.-

Cît privește starea sanitară în Gavojdia, igiena satului era potrivită. În anul 1940 situația se prezenta astfel : existau 4 fîntîni cu pompă, 155 fîntîni deschise și 16 fîntîni publice . 1/.

Casele erau întreținute igienic, iar contraveniențele lor li se aplicau pedepse în amenzi. Alimentația era corespunzătoare. Din anul 1933 circumscripția sanitară era instalată în casa Dr. Fonyo / azi casa proprietarului Groza Nicolae / care corespundea întru totul nevoilor sanitare.-

Dispensarul este înzestrat cu tot utilajul necesar, în prezent avînd un personal de 9 salariați și anume : doi medici din care unul stomatolog, o sanitară, o moașă și 5 angajați sanitari pentru toată comuna Gavojdia.-

În perioada dintre anii 1918 - 1944 raportul între natalitate și mortalitate în satul Gavojdia era mai accentuat spre mortalitate cum reiese din situația de mai jos .-

În anul 1918 nașcuții erau în număr mai mic decît numărul morților fapt care se continuă pînă în anul 1944.-

În anul 1935 circumscripția medicală cuprindea satele : Gavojdia, Jena, Lugojel, Sălbăjel, Oloșag, Dragomirești, Zgribești, Zorile, și Zorlencior. Avea în Gavojdia un personal redus alcătuit din două persoane și cîte un sanitar în fiecare sat aparținător circ. medicale.

Medic era Dr. Fonyo Adalbart.

În decembrie 1935 au fost epidemii multiple, în satul Gavojdia situația prezentându-se astfel: 33 cazuri de t.b.c., 26 cazuri sifilis, 7 cazuri paludism, 3 cazuri cancer, 2 cazuri alcoolism, 4 cazuri scarlatină, 13 cazuri erion, 3 cazuri rujeolă, 1 caz difterie, 2 cazuri erisipelă. 1/.

Între 15 - 31 Octombrie 1939 erau: un caz de difteri, 52 cazuri T.B.C., 44 cazuri sifilis, 3 cazuri cancer.-

Din starea civilă reiese la această dată: 431 căsătorii, 525 necăsătorii, 302 văduvi / e / și 7 divorțați. După naționalitate populația la această dată era: 1228 români, 21 unguri, 3 germani, 7 evrei și 7 ucraineni. 2/.

Situația nașcuților pe sexe era cea de pe tabelul anexă între 1918 - 1958.-

În prezent datorită constinciozității personalului sanitar și mijloacelor tehnice de care beneficiază, mortalitatea a scăzut, mai cu seamă a dispărut mortalitatea infantilă, promovând nașteri normale și micșorând numărul bolnavilor de boli contagioase.-

Problema dezvoltării învățământului în satul Gavojdia

În perioada ocupației Austro-Ungare în satul Gavojdia culturalizarea maselor era făcută de către cadrele didactice.

[În arhiva școlii nu se păstrează evidența activității instructiv-educative de la începutul învățământului Gavojdia ci numai din anul 1869. Din unele foto-copii ale documentelor școlare din Comitatul Carașului reiese că în Gavojdia exista număr de elevi și școli de stat și confesională încă la anul 1781 și 1792] / vezi anexele /.-

Din cele aflate de la cetățenii în vârstă din satul Gavojdia am constatat următoarele: [Învățătorul Paul Chinezu născut în Soceni la 16 august 1836 a fost printre primii învățători din Gavojdia] / ca învăț. confesional / 3/.

[La început cursurile se făceau în diferite case particulare, apoi în școala confesională veche, / azi casa Petric M. / până în anul 1911 când s-a terminat clădirea localului nou confesional / azi grădinița de copii / la locul numit curtea bătrână.-

Acest local este clădit din cărămidă arsă acoperit cu țiglă, iar lucrarea este efectuată de întreprinzătorul Iohan Blum din Jimbolia cu suma de 15.000 coroane.

1. Dos. cu boli contagioase pe anul 1935 Dr. Fonyo Adalbert
2. Dos. anul 1939 Dispensar uman Gavojdia
3. Analele Banatului anul IV 1931 pag. 202

Anexa 1-

- P E R M I S -

Cîte scoli în această circumscripție cu fundament nou ar fi ne-
voie ; cu cărămizi nearse /vâlugi/ ar fi de luat în considerare .

Numele satelor	Nr. caselor	Copii de vîrst. sc.	Vor fi const. scoli cu			Obs.
			1	2	3	
			Clase			
Avodja	159	87	-	1	-	

Se omite ce nu privește cauza

Ks. K.Kaal - Reat Amt
Lugoj la 16-XI-1791
ss/David Lazăr
ss/ Franz Michael Gruber

Obs. Acest act este copiat de pe o fotocopie a documentului autentic ,
cu traducere de către o persoană competentă .

Pentru acoperirea acestei sume comuna bisericască a vândut vechiul local de școală confesională de la nr.94 cu suma de 4000 comune.-

Între anii 1869 - 1918 la școala confesională au funcționat ca învățători următorii :

Pavel Onica între 1868 - 1872 /în unele documente e numit Pavel Chinezu /
Blidariu Filip " 1873 - 1876
Ienculescu Nic. " 1877 - 1904
Săveanu Teodor " 1905 suplinitor
Sirbu Simion " 1906 - 1918 /și continuase să funcționeze ca inv.stat - 1936

Concomitent cu școala confesională funcționază și școala maghiară de stat cu învățători maghiari ca:

Töröczy Nicolae și Mateivici Ilie > între 1896 - 1900
Stingervelt Carol între 1900 - 1903
Covaci Matei și Blum Carol > între 1903 - 1912
Kiss Ana și Elekes Sándor > între 1912 - 1918

[Densitatea există și grădinița de copii maghiari] în actualul local de școală nr.1.

Acest local a fost clădit din cărămidă arsă în anul 1911. Localul școlii maghiare azi localul de școală Nr.2 este clădit din cărămidă arsă între anii 1894 - 1896 cu sprijinul negherului Bucovinschi.-)

La grădinița de copii maghiari au funcționat următoarele educatoare :

Lăbăduș Maria > între 1911 - 1914
Isac Constanța din Lugoj

[Înainte de înființarea școlii maghiare în Gavojdia exista și școala germană, care își desfășura cursurile într-o casă particulară] /pe locul unde azi este intravilanul cetățanei Nicșa Eva /. Se vorbește de cetățeni bătrâni că această școală germană a funcționat prin anul 1894 /documente scrise nu se păstrează/

La școala confesională frecvența copiilor la cursuri până la numirea inv. Sirbu Simion, era slabă iar din anul 1906 datorită insistenței acestuia, școlarizarea se face în condiții bune/ vezi anexa 1869 - 1918 /.-

[Nivelul cultural al populației și faptul că se aflau aproape de orașul Lugoj condiționează ca locuitorii Gavojdiei

si fie mai emancipati decit cei din satele mai îndepărtate de oraş.
Dintre satele din jurul Jugoşului Gavoşia s-a plasat cu
mulţi ani înainte printre satele fruntase din toate punctele de
vedere .

Nivelul procesului instructiv-educativ la scoala din Gavoşia s-a menţinut conform cerinţelor programelor învăţământ, fapt
care a sprijinit pe locuitorii învâţării din localitate să-şi poată
da copii la şcoli medii şi superioare chiar si în timpul regimului
burghezo-mosieresc .

Dintre copii plecaşi la studii după terminarea lor unii
au ocupat funcţiuni importante în aparatul de stat ca: Croşa Emil,
Jivan Nicolae, Dr. în drept Anton Dumitru absolvent al Academiei
Comerciale , Anton Ioan Inge şi asistentă universitar, Suscu Silviu
Inge, Sirbu Emil director Morara Silviu Academia Comercială , Popoi
Ion Inge Timisoara , Floare Ion inspector financiar Reşiţa , Nicola
Ion Inge, Timisoara etc.

[În timpul când statul maghiar căuta să maghiarizeze popu-
laţia română din Transilvania , cetăţenii din Gavoşia şi altele
copii să înveţe la scoala confesională română , iar unii altele în
ultimile clase şi la scoala maghiară de stat, pentru a cunoaşte mai
bine limba oficială de stat. În Gavoşia locuitorii nu si-au schim-
bat numele în această perioadă.]

Prin legea din anul 1891 grădiniţele de copii maghiare
au primit sarcina "de accentuare a maghiarizării naţionalităţilor
din Banat şi Transilvania .

Prin acest timp grădiniţa de copii maghiari este înfiin-
ţată în acelaş scop şi în satul Gavoşia . Locuitorii români din
Gavoşia nu si-au dat copii la această grădiniţă , care era frecven-
ţată numai de copii populaţiei maghiare .

Limba oficială maghiară a fost cunoscută de populaţia
Gavoşiei dar se vorbea numai în contact cu autorităţile . În familie
vorbeau în limba română .

[Între anii 1918-1940 problema învăţământului în statul
român este pusă cu mai mulţi seriozitate .]

Burghezia şi mosierimea română fiind nevoie de cadre în
producţie au dat o relativă atenţie învăţământului . Programa şi stru-
tura şcolilor înăi, erau supte de realitate. În şcolile din perioada
regimurilor burghezo-mosierescă se propovăduia cu multă insistenţă
sinticismul şi concepţiile reacţionare despre lume şi viaţă .

Manualele şcolare erau scumpe , adeseori înecabile
situaţii financiare a şcolilor şcolii şi cu mulţi copii .

Între anii 1932-1933 cadrele didactice n-au primit sa-
larile timp de 5-6 luni. Analfabetismul a continuat ca o plagă soc

Majoritatea țăranilor săraci nu-si trimiteau copii la școală, deci numărul neștiutorilor de carte s-a înmulțit, singurul învățator în Gavojdia între anii 1918-1936 care a reușit să asigure frecvența copiilor la școală a fost învățatorul Sîrbu Simion iar după dînsul fiul său Sîrbu Emil.

Cu toate că s-au ținut cursuri cu adulții, problema analfabetismului în această perioadă nu a fost rezolvată. Abia sub regimul democrat popular s-a ajuns la completă rezolvare a acestor probleme. Cei mai mulți dintre analfabeții erau dintre persoanele în vîrstă din localitate, și dintre familiile venite în localitate în alte părți. În bugetul școlii erau prevăzute fonduri pentru întreținerea localurilor de școală, dar nu în măsura cerințelor unei bune desfășurări a învățămîntului.

În satul Gavojdia au fost trei localuri de școală: unul pentru preșcolari, și două pentru desfășurarea învățămîntului primar și supra primar. Școlile aveau trei săli de învățămînt, spațioase, bine luminate, dar cu mobilier demodat necorespunzător.

Gardurile școlii nu au corespuns esteticii unei instituții de învățămînt, fiind o permanentă greutate pentru directorii de a le păstra în bune condițiuni. Sprijinul autorităților comunale nu se constata decît în problema asigurării școlii cu combustibil.

Între anii 1918 - 1923 școala din Gavojdia funcționa cu un singur cadru didactic, învățatorul Sîrbu Simion. Între anii 1923-1932 au funcționat două cadre didactice și anume: Inv. Sîrbu Simeon și Groza Elisabeta, apoi ^{în} locul ei a venit inv. Dudulea Elena. Din anul 1932-și pînă în anul 1940 școala funcționează cu trei cadre didactice și anume: Sîrbu Simeon, Dudulea căsătorită Sîrbu Elena și Andrei Maria pînă în anul 1938 cînd în locul soțiilor Sîrbu seniori sînt transferați soții Sîrbu Emil și Sîrbu Emilia.

Cu aceste cadre didactice procesul de învățămînt s-a îmbunătățit, rezultatul fiind exprimat și prin mulțimea de tineri și tinere care au continuat învățămîntul la școli superioare, unii dintre ei avînd și în prezent sarcini de mare răspundere de stat.

Munca didactică acestor cadre a fost împletită cu munca culturală. Atît inv. Sîrbu Simion cît și inv. Sîrbu Emil au condus și instruit cor bărbătesc, apoi cor mixt, au ținut conferințe instructive țăranilor din Gavojdia. Inv. Sîrbu Emilia a instruit echipa de dans a tineretului și a adunat materiile etnografice de la săteni, înființînd un muzeu sătesc. Celălalte inv. au condus și instruit echipele de teatru. Au organizat cooperativa școlară cantina școlară, lotul școlar, atelier gospodăresc cu fetele etc.

Numărul copiilor înscriși, pe clase, variază de la an la an, populația flotantă schimbîndu-se destul de des /vezi anexă

Tabel - nominal

Însuși enumerați și morți între anii 1878-1918 în satul Savojdia/astăzi reg. Veseșii

Numar	Morți	Învi	Năsuți	Comuna	Morți	Învi	Năsuți	Comuna	Morți
4	19	1829	-	20	65	1880	36	13	35
3	25	1830	-	12	31	1881	31	10	26
8	22	1831	7	13	47	1882	37	7	36
19	17	1832	31	18	40	1883	23	10	22
17	27	1833	44	12	51	1884	38	8	16
19	17	1834	43	9	51	1885	35	12	26
10	11	1835	50	8	14	1886	39	11	27
9	42	1836	39	16	30	1887	38	9	19
14	64	1837	35	6	38	1888	38	12	26
18	63	1838	50	19	35	1889	36	11	31
18	95	1839	38	9	37	1890	30	8	20
16	100	1840	29	15	33	1891	40	18	28
17	51	1841	49	8	29	1892	27	7	20
9	19	1842	42	11	38	1893	42	14	61
16	20	1843	39	18	37	1894	34	15	25
10	32	1844	36	10	38	1895	37	7	28
22	40	1845	52	17	44	1896	39	14	18
10	35	1846	36	10	75	1897	38	14	35
13	79	1847	31	13	25	1898	16	8	19
15	31	1848	39	23	36	1899	39	14	27
11	28	1849	42	18	66	1900	27	10	39
14	19	1850	40	18	42	1901	23	11	26
19	37	1851	33	14	45	1902	33	12	21
7	27	1852	41	12	33	1903	29	9	22
13	18	1853	37	21	35	1904	28	13	30
5	45	1854	39	9	35	1905	29	9	25
15	48	1855	36	16	38	1906	39	17	27
15	65	1856	43	7	44	1907	35	13	34
14	40	1857	47	12	36	1908	28	10	32
15	15	1858	42	10	38	1909	27	11	25
12	29	1859	37	6	52	1910	27	7	25
10	10	1860	29	3	74	1911	27	14	30
-	21	1861	20	20	49	1912	36	16	21
-	32	1862	38	12	21	1913	17	20	16
-	51	1863	42	8	41	1914	20	6	35
23	45	1864	37	8	32	1915	20	2	28
8	28	1865	33	12	29	1916	5	-	16
8	43	1866	44	9	43	1917	12	5	23
17	26	1867	33	9	27				
11	54	1868	43	21	23				
21	28	1869	42	12	29				
8	17	1870	32	11	55				
18	16	1871	31	17	7				
5	22	1872	19	13	97				
15	60	1873	33	13	36				
13	20	1874	39	11	17				
14	33	1875	37	6	35				
15	20	1876	36	7	25				
13	39	1877	25	8	21				
12	40	1878	32	17	30				
14	36	1879	30	11	28				

Situația școlară

Anexa 4

cu frecvența elevilor pe anii 1925/1944

Ani	Inscriși							Frecvenți							Obs.
	I	II	III	IV	V	VI	VII	I	II	III	IV	V	VI	VII	
1925/26	29	20	49	19	22	18	-	23	19	42	18	21	18	-	
1926/27	34	20	22	38	20	13	5	23	18	18	32	20	13	5	-Elevii
1927/28	34	27	27	31	29	16	8	23	21	18	21	17	14	4	cu frec
1928/29	34	27	26	27	19	13	10	18	24	23	24	17	12	7	rea, din
1929/30	38	31	20	28	8	12	12	25	26	16	19	6	4	6	motive
1930/31	32	24	22	22	13	-	8	18	21	12	12	9	-	6	de fluc
1931/32	40	32	37	29	13	6	5	23	20	31	20	13	4	-	tuaje
1932/33	53	33	33	36	22	9	12	27	21	15	23	19	9	6	prinsat
1933/34	63	34	27	31	22	16	14	35	26	23	25	18	12	8	nostru,
1934/35	34	38	25	24	26	19	12	14	18	22	19	20	15	9	ori din
1935/36	40	29	35	31	22	18	14	28	26	32	24	14	15	13	cauto
1936/37	30	27	27	30	25	13	14	21	23	22	28	25	10	13	materia
1937/38	25	26	30	23	31	26	10	19	23	27	21	30	24	9	le.
1938/39	29	20	25	27	25	28	20	21	19	21	23	24	28	19	
1939/40	33	16	23	26	29	22	21	24	16	22	25	28	22	21	
1940/41	18	24	19	22	25	25	16	16	24	16	21	23	25	16	
1941/42	17	13	27	20	22	21	17	10	13	25	17	20	18	17	
1942/43	22	13	13	26	16	15	17	15	12	12	24	14	15	16	
1943/44	24	16	22	11	23	12	14	18	16	22	11	21	12	14	

NB. Datele sînt cîlese din registre de evidenți ale școlii din
Bovajda .

din anul 1940 și pînă în prezent s-au schimbat multe cadre didactice la această școală, care au contribuit la ridicarea nivelului cultural al maselor de țărani și la asimilarea de cunoștințe a elevilor / vezi anexa cadrelor didactice/ .

Scoala din Gavojdia beneficiază de un număr dublat de elevi datorită faptului că în localitate se află " Fundația Carol Schwab" delungul soselei, spre podul de pe vîntă, alcătuită din clădiri spațioase și corespunzătoare destinației lor, deoarece aici funcționează o casă de copii orfani, cu un număr de cca 120 locuri, copii între vîrsta de 7-14 ani. Într-o anii 1934-1947 acești copii au învățat în cadrul Casei de copii, cu învățătorii lor ca: P.Popa, F.Bărbosu, Th. Drăgan, E.Simota și I.Oprisan.

Potrivit legii reformei învățămîntului din anul 1948, în Gavojdia ia ființă ciclul II și numărul cadrelor didactice se mărește cu cadrele corespunzătoare.

Deci, din anul școlar 1948 copii de la Casa de copii se unesc cu cei din sat și frecventează cursurile împreună la școala din sat.

Numărul copiilor fiind mare nevoile spațiului școlar cresc. În anul 1953 apar 4/patru/săli de clasă pe lîngă școlile din sat învățămîntul efectuîndu-se alternativ /ciclul I înainte de masă și ciclul II după masă/ .

În sensul desfășurării unui învățămînt intuitiv științific, în anul 1961-1962 în cadrul Căminului Cultural a luat ființă laboratorul școlii elementare, pentru științele naturale și agricultură, prin stăruința prof.ing.Stan Emil.

Pentru aplicarea cunoștințelor agricole, școala dispune de o grădiniță în suprafață de un jugăr, ca lot experimental.

Pentru desfășurarea orei de educația fizică și sport prin stăruința și grija prof. Lazăr Ioan sprijinit de organele comunale, s-a amenajat un teren sportiv între localul Căminului Cultural și grădinița de copii, în imediata apropiere de școală, care servește și cauzei tineretului din comună.

Urmînd cursurile împreună copii de la Casa de copii și de la școala din sat, stimularea la învățătură este mai mare pentru ambele părți.

Mulți dintre copii Casei de copii plecînd la școli medii și profesionale au dat rezultate foarte bune în muncă. Pentru acești copii statul nostru a numit educatori și directori dintre cadrele didactice, care contribuie la înțelegerea educației acestor copii/vezi anexele/.

Scoala generală din Gavojda încadrată cu 8 clase, din care unele paralele, prin munca conștiincioasă a cadrelor didactice a reușit să asigure scolarizarea, încât în ultimii ani elevii frecventează sută la sută.

În acest fel majoritatea copiilor după terminarea celor 8 clase și-au continuat studiile ori la școli medii, ori la școli profesionale.

Până în prezent în timpul regimului de democrație populară a urmat la școli medii profesionale și superioare următorii copii din sat:

Moraru Mihai	Menhart Emil	Micsa Ioan	Blescun Ioan
Cechin Ioan	Miculici Stefan	Boc Elena	Blescun Ana
Cechin Maria	Munteanu Nicolae	Belcia Floric	Blescun Elena
Avram Emil	Pupsa D-tru	Măran Cornel	Berneașu Maria
Avram Petru	Avram Ioan	Bălăban Maria	Hențu Livia
Buleja Ion	Furgi Mihai	Teodorescu M	Matula Rodica
Todor Ioan	Furgi Silvia	Floare Rodica	Tăsnade Maria
Tiru Elena	Lazăr Adrian	Petrovici Nic.	Matula Elvira
Tiru Veronica	Lazăr Antaneta	Petrovici Adela	Belcea Ileana
Cocîrlă Cornel	Lazăr Mircea	Căpraru N	Gherman Eugenia
Hariton Geta	Sojdean Doina	Tiru Zănovie	Moaș Ioan
Moaș Dumitru	Buzea C-tin	Ranga Doru	Spăriosu Ion
Moraru Elisabeta	Rosu Ioan	Covaci Vasile	Sîrbu Emilia
Michitnici Ioan	Bot Ion	Avram Silviu	Blescun Mihai
Zimboreanu Ioan	Lazăr Cornel	Blescun Silvia	Vodă Ioan
Antănas Rodica	Floare Lazăr	Enăsoni Floric	Sojdean Elena
Enăsoni Elena	Căprariu Ioan	Breban Elena	Matula Maria
Petrovici Ana	Matula Ioan	Grasu Ladislau	Stefănuș Lidia

iar dintre numeroșii elevi de la Casa de copii, plecați la școli medii și profesionale în anii de la reforma învățământului până în prezent, arătăm mai jos câțiva despre care Casa de copii a primit felicitări întrucât sînt evidențiați în muncă.

Mănașe Dragomir - a terminat școala profesională de construcții, calificat instalator de apă, a terminat școală de maestri.

Papa Doru - a terminat școala tehnică agricolă la Lugoj.

Chișu Vasile - student la politehnică București Fac.const.masini

Petrusel Nicolae - a terminat șc.profesională electromotor Timisoara cu media 9,50, lucrează la uzinele Electromotor Timisoara și este calificat electrician.

Varinca Ioan - absolvent inge. agronom la Timisoara.

Edlicica Oto - a terminat șc.prof. CMMR - ca salinotar, se achită cu cinste de munca încredințată.

Saicu Stefan - a terminat politehnica. Fac. electrotehnica.
Ionescu Mireasa - a terminat scoala profesională la Resița unde es
fumalist .

Bilan Marian Petru - a terminat scoala prof CMMR - ca modelar
Manole Ioan - a terminat scoala prof. Electromotor - Timisoara și
lucrează ca lăcătuș la UMT .

În vederea promovării unui tineret bine instruit și
educat conducerea Consiliului popular comunal cu sprijinul orga-
nelor județene au prevăzut fonduri și sînt în curs de terminare
a noului local de școală - că etaj - prevăzut cu toate necesare
învățămîntului din localitate .

Viața culturală în satul Gavojdia a trăit intens
mai cu seamă prin stimulentele cadrelor didactice .

Intrucît învățămîntul sub regimul burghezo-mosier
punea mare accent pe educația religioasă, cadrele didactice au pre-
gătit /instruit/ în vremea aceea mulți cantori de strană , care
alcătuiau și corul bisericesc, înființat înainte de anul 1900

În mod oficial , în anul 1900 conducerea adminis-
trativă a comunei Gavojdia împreună cu țărani fruntași și intelec-
tualii hotărâsc înființarea corului bărbătesc , constituind cu a-
prilej societatea culturală sub conducerea preotului Nicolae Gr

Acest cor sub conducerea inv. confesional Simion
Sîrbu a desfășurat o largă activitate culturală și religioasă
între anii 1906-1936 , iar între anii 1937 -1941 această activita-
te a fost condusă de inv. Emil Sîrbu .

Pînă în anul 1911 , cînd s-a ridicat localul de șco-
ală în care funcționează grădinița de copii , activitatea culturală
în Gavojdia - în lipsa de local de Cămin cultural propriu- se des-
fășura în unele săli neîncăpătoare închiriate . Se poate menționa
faptul că o parte din activitatea culturală se desfășura și cu oca-
zia plăcilor în diferite case particulare , unde femeile tinere
și mai în vîrstă se îndeletniceau cu diferite lucrări de mîină ,
cîntau , spuneau glume , anecdote , ghicitori etc. și participau
și bărbați cu programele lor de cîntece etc. .

Din anul 1911 și pînă după primul război mondial
activitatea culturală artistică s-a desfășurat în localul nou de
școală confesională , iar după primul război mondial , pînă la al-
doilea război mondial activitatea culturală se desfășura în sala
mare de clasă amenajată în localul de școală nr. 2 .

Între anii 1946-1960 după ce s-a terminat noul local
al căminului cultural , toată activitatea culturală artistică s-a
mai desfășurat tot în localul grădiniței de copii , ca din 1960-și
în prezent munca culturală să aibă loc în noul local C.cult.

Lângă acest local al C.cultural , cu sprijinul direct al conducerii Consiliului popular comunal Gavojdia și al cooperativei agricole de producție , s-a amenajat o pistă betonată pentru dans înconjurată cu un frumos parc , unde se desfășoară horele țărănești și rugile anuale .

Totodată aci au făcut o fântână care să asigure apa de băutură copiilor cari se distrează cu acest prilej .

Din anul 1957 satul Gavojdia este electrificat . Ca atare C.cultural este înzestrat cu un aparat de cinematograf , frecventat de sute de auditori . Asemenea C.cultural posedă aparat de radio , magnetofon , televizor frecventate de tineretul din localitate .

În anul 1900 a luat ființă corul bărbătesc , sub conducerea lui Nicolae Groza iar între anii 1937-1941 a luat ființă corul mixt sub conducerea inv. Sîrbu Emil . După al doilea război mondial acest cor a fost condus tot de inv.dir. Sîrbu Emil pînă în anul 1967 cînd a fost ajutat și de dirijorul Mihai Vasile dir. Casei de copii din localitate . Pe parcurs numărul coristilor a crescut pînă la 110 membrii . În anul 1937 societatea culturală își schimbă denumirea în " Căminul Cultural Nicolae Bălcescu" cum se numește și în prezent . Căminul a fost înzestrat cu o bibliotecă care din anul 1946 pînă în 1952 a fost condusă de țăranul fruntas Iosif Păuț , iar din 1952 C.cultural a fost condus de comunistul Ioan Petrovici ca director și prof. Lazăr Ion ca secretar .

În anul 1953 a fost numit ca director al C.cultural prof. Lazăr Ioan care a activat în această calitate pînă în anul 1956 . În această perioadă , cu activul de conducere al C.cultural s-a reușit să se colecteze material pentru construirea noului local al C.cultural/ cărămidă , țiglă , lemne și aprobarea demolării unor grajduri și case la Fecete pentru folosirea materialului /. S-a realizat , cu concursul conducerii comunei - devizul , s-a adunat sumele de bani necesare începerii construcției acestui focar de cultură . În anul 1956 s-a ridicat fundația a cărei lucrare pe plan local a durat pînă la terminarea zidirii , pînă în anul 1960 cînd a fost inaugurat .

Din anul 1959 activitatea cultural artistică a căminului cultural a fost condusă de tov. inv. Sîrbu Emilia ca directoare pînă în anul 1968 .

Începînd din anul 1953 activitatea C.cultural a fost sporită , formațiile artistice au fost reorganizate după noile dispozițiuni , încît ele au reușit la al III-lea concurs artistic prin care primele pe raionul Lugoj . Această reușită se datorește membrilor din formații și mai cu seamă cadrelor didactice care și-au dat toată străduința să instruiască foarte bine aceste informații ca:

echipa de dans instruită de tov. inv. Rădulescu Doina, corul dirijat de inv. dir. Sîrbu Emil, echipa de teatru instruită de Mihaela Alexandra și Stănuț Eleonora inv.

Din acest an formațiile artistice participă cu regularitate la toate întrecerile artistice.

Pentru destinderea sportivă a tineretului, C. cultura din Gavojdia dispune - prin contribuția sindicatului comunal - de o masă de ping-pong/tenis de masă/ și un club cu table de sah, ambele sporturi fiind stimulate de prof. Lazăr Ioan carea a reușit să inițieze ca atare zeci de tineri.

Muzeul sătesc organizat prin munca tov. inv. Sîrbu Emilia, cuprinde obiecte gospodărești vechi, este reprezentat portul bărbătesc și femeesc vechi, precum și o secție de numismatică /vezi anexele/. Gavojdenii au fost dornici de întrecere, urmărind succesul lor atât în munca culturală artistică pe scenele altor localități, unde au organizat spectacole, cât și efectul portului și a ținutei lor. În perioada dintre cele două războaie mondiale portul Gavojdenilor se prezenta astfel:

la femei cămasă de pînză, oprege și cătrînțe din fir de lînă de bircă țesute în culori închise, diferite la femeile în vîrstă și în culori deschise la cele tinere. Pe picioare purtau cizme din piele, la mijloc erau încinse cu brîu ori cu brăcire. Fetele și nevestele tinere purtau pe frunte salbă cu bani de argint /taleri/ ori panglică, iar unele neveste purtau în sărbători "conci" iar la gît salbă cu taleri de argint.

Femeile în vîrstă purtau pe cap cîrpe de culuare închisă. Purtau spăcele cu cusături în motive românești atât cele tinere cât și cele mai în vîrstă. Deasupra de spăcele purtau becheșe și cojoccele iar iama șuba. Toate aceste articole de îmbrăcăminte erau făcute în industria casnică de către femeile din satul Gavojdia.

La bărbați pe picioare purtau opinci cu obele țesute în război cu fir de lînă colorată, iar cei tineri purtau cizme ori "tureci" din piele. Purtau cămasă lungă și largă țesută din cînepă s-au în și indispensabile lungi și largi, în doi lați iar la mijloc erau încinși cu curea de piele lată /prastie/, în care țineau banii etc. Peste cămasă purtau laibăr de subă ori cojoc din piele, pe cap, vara purtau pălărie, iama purtau căciulă "clăbăț/.

Între cele două războaie mondiale, în țara noastră literatura s-a dezvoltat pe două căi: una progresistă, de luptă pentru realizarea progresului omenirii și alta reacționară - retrogradă, în care s-au manifestat aspectele decadente și mistice.

În viața de toate zilele a Gavojdenilor, jucau rol educativ proverbele: "casa nemăturată oaspeți asteaptă"

o-i "nu-i pentru cine se pregăteste, ci pentru cine se nimereste"
 s-au "cine sapă groapa altuia cade însu-și în ia" etc. De unde de-
 ducem grija permanentă a gospodinelor Gavojdane de a-și ține gospo-
 deria în perfectă ordine și neamestecul în treburile altora
 buna înțelegere între oamenii din localitatea și omenia față de
 alții. La sezători, în cadrul lucrărilor efectuate de femei ca:
 toza, cusut, stricuit, tinerii prezentau cîntece și ghicitori ca:
 "ce-i iarba uscată într-un cîmit" /fîn/, "mii nesocotite, sute
 nenumerate, trec poduri ferecate, după ce trec podurile își schi-
 mbă numele" /grâu/, "ochi patru, urechi patru, unghi 24" /calul și
 călărețul/, "ce nu pot cîntări" /vîntul/, "cine poate mînce fieru-
 /rugina/ etc. Bate acestea puneau la încercare memoria și ju-
 decata tineretului de ambele sexe.

Jocuri și cîntece : la horă în dumineci și sârbăto-
 r-au la rugă și alte petreceri, tineretul făcea demonstrații gim-
 nastice prin executarea cu multă măiestrie a dansurilor populare:
 "tincoveanca", "iedera", "bîtul", "brîul", etc.

În pauze și la sezători precum și la întorcerea
 acasă de la munca cîmpului se executau cîntece ca :

- a/ patru boi leagămă carul
- b/ bată-te potca de naș
- c/ spune-mi bade adevărat, etc. /vezi anexa/

În cadrul horelor țărănești tineretul rostea strigă-

turi ca :

Hai la joc nu sta pe loc
 Ca bușteanul lângă foc
 Ia uități la mîndra mea
 Ce haine are pe ea
 Nu-s de mîna ei cusute
 De fabrici sînt făcute
 Nu-s de mîna ei lucrate
 Din duceane-s cumpărate
 Mîndra are bani destui
 Cîi vînde ouă și pui
 Grîn ovăz și cucuruz
 Pentru haine tot a dus
 Si să vezi la ea în ladă
 Cîte dirze stau grămadă
 Șapte ani să le tot poarte
 Si nu le-ar rupe pe toate
 Ei faloasă că-i bolîndă
 N-are grijă că-i flămîndă
 Jalea cu mărgelele
 Nu stie mulge vacile

Mulge-n oală , mulge-n poală

Mîncă mămăliga goală

Tine doame babele

Cînd au făcut sarmele

Tăițelii-s negiresi

Căes din scoarță de cires , etc.

Din mulțimea de strigături se desprinde tendința de educație a Găvojdienilor pentru o bună condiție socială și economică a satului Gavojdia .

Cît privește abonamentele la ziare și reviste , se observă o lipsă accentuată , deoarece contactul cu acestea îl aveau numai intelectualii și cîțiva dintre țărani înstăriți care primeau ziarele partidelor la care erau membrii.

Aparate de radio după anul 1930 aveau numai intelectualii , iar în prezent , începînd odată cu viața nouă , aproape că nu există casă fără aparat de radio .

Aceeași condiție materială bună se observă la toată populația Gavojdia , care între anii 1963-1964 erau următoarele:

						total
Romani în Gavojdia	1020	Casa de copii	81	Azil bătr.	61	1162
Maghiari	40	" "	6	" "	14	60
Germani	22	" "	7	" "	20	49
Sîrbi	8	" "	6	" "	-	14
Rusii	-	" "	-	" "	2	2
Slovaci	4	" "	1	" "	-	5
Ruteni	90	" "	-	" "	1	91
Alții	-	" "	3	" "	4	7
Total	1184		104		102	1390

După recensămîntul din anul 1968 /69 și potrivit regiștrilor agricole în Gavojdia locuiesc în prezent 1375 locuitori din care 671 bărbați și 704 femei , împreună cu casa de copii și azilul de bătrîni din localitate.

Activitatea culturală desfășurată la cîmînul cultural de către cadrele didactice și ceilalți funcționari ai comunei, în anii de democrație populară prin conferințe, jumale vorbite, informări științifice și recenzii au contribuit mult la ridicarea nivelului cultural al maselor .

Biblioteca comunală înființată cu bibliotecar salariat în anul 1957, avea la început 550 volume , iar azi are 3790 volume din care 916 volume sînt scrise de autori străini

În anul 1969 au fost 826 cititori și s-au citit 8.260 cărți .

Componența fondului de cărți în anul 1960 se prezenta astfel :

Total bun	Social polit.	Știin- țifice	Agric- scoteh.	Liter. Română	Lit.pt. copii	Alte liter.-
3751	688	592	409	1000	124	938

Grăsimea componenței cititorilor pe vârste și categorii.

Anul	Total citit.	Muncit.	Tărâni munc.	Tehnic. funcț.	Alte	Ștudenți	Alți	Obse
1964	700	61	281	75	226	4	33	-
1965	738	86	304	67	245	9	27	-
1966	790	68	297	70	266	14	75	-
1967	800	87	303	64	260	7	69	-
1968	820	122	302	83	261	9	38	-

Din aceste situații se constată ampla preocupare pentru conținutarea culturalizării maselor, care au prins gustul cititului și își manifestă zilnic nevoia de a cunoaște cât mai mult noutățile literare, științifice etc.-

Gradul de cunoștință au și-l manifestă gavojdenii prin comportamentul lor în orice împrejurare, prin ținuta demnă, prin rezultatul muncilor de calitate în gospodăriile lor care grăiesc viu despre felul cum sînt întreținute de gavojdeni.-

Atît sub imperiul Austro-Ungar, cît și sub regimul burghez-bogătesc din România, biserica, ca instrument al statului respectiv juca rol determinant în educația cetățenilor lor, pentru și face să fie supuși regimului respectiv și buni executanți pe moșia propriilor lor din localitate.-

În Gavojdia, biserica veche a fost zidită în anul 1792 sub conducerea preotului Ștefan Popovici, din cărămiză arsă, acoperită cu tablă /tinichea/, tot pe locul unde este zidită actuala biserică. Nu se găsesc date relativ la locul unde a existat biserica înainte de anul 1792. Biserica veche a fost demolată în anul 1928 fiind lăsat numai turnul bisericii vechi, pe lângă care s-a zidit actuala biserică. Ea a fost zugrăvită de pictorul Lazăr Cherdanovici din Lugoj în anul 1795. Pe ușile altarului au fost pictate două sculpturi, pe o parte chipul arhanghelului Gavril și pe cealaltă parte al Fecioarei Maria reprezentînd în general prezăntul lui Iosif-Vestiri.-

O parte din naos și din tinda bisericii vechi s-a zugrăvit în anul 1841, iar templul și altarul în anul 1845. Din cele relatate se poate constata faptul că Gavojdenii din cele mai vechi timpuri erau credincioși ortodocși, care au contribuit mult în timpul reg

surilor exploatare, la înfrumusețarea acestei instituții, care în „ogăit” suflătește, dar în și învățat să fie mereu supuși regelului respective Gavojdenii și-au fixat „hramul bisericii la înălțarea Domnului” / Ispas/, iar pe timpurile vechi înainte de anul 1792 aveau hramul „Cuvioasa Paraschiva” / Vinerea Mare /

Potrivit obiceiurilor din Banat, odată pe an locuitorii satului împreună cu rudeniile din alte sate sărbătoreau succesele lor din timpul anului, sub auspiciile aceluia hram al bisericii. -

În acest fel aveau prilejul de a-și schimba impresiile asupra traiului și în unele împrejurări chiar de a pune la cale diferite măsuri pentru a ieși de sub jugul asupritorilor. -

Acest eveniment distractiv anual, era și prilej de întâlniri între rinieri, la horă / rugă /, din care dese ori rezultau unele cănătorii cu fete sau băieți din alte localități. -

Biserica actuală este zidită din cărămidă arsă, acoperită cu eternit la început, iar din 1936 cu tînchea albă. Materialul, în valoare de 142.052 lei, a fost adunat de preotul Dumitru Moraru, iar lucrarea s-a efectuat sub supravegherea preotului Aurel Marta și conform devizului a costat 404.104 lei, manopera fiind executată de întreprinzătorul Ioan Precup din Căminsebeș. Modificările la mobilier au fost executate de Nicolae Păuț din Gavojdia. Pictura a fost executată în ulei de pictorul Mel-novachi în anul 1930. În 1938 a fost înălțată curtea bisericii cu gard de beton și fier, lucrarea fiind executată de meșterii gavojdeni: Nicolae Păuț, Ioan Deac și Gheorghe Breban, cu suma de 100.000 lei. -

Clopoțele au fost procurate de la firma „Anton Novotni și fiul” din Timișoara. -

Clopotul mare în nota C ” Do ” are o greutate de 247,5 Kgr cu diametru de 82 cm. Clopotul mic în nota E ” Mi ” are greutatea de 131 Kgr. cu diametru de 60 cm. Clopoțele vechi: cel mic cumpărat din orașul Craiova în anul 1760, iar cel mare în anul 1838, au fost achiziționate de unguri în primul război mondial. -

În conducerea administrativă preoții își recrutau ajutorii din între țărani înstăriți, fie în consiliul bisericesc, fie ca epitropi. -

Între anii 1893 -1950 au fost epitropi următorii cetățeni :

Gheorghe Floare	între anii	1893 - 1896
Ioan Breban	" "	1896 - 1897
Ioan Secogan	" "	1897 - 1906
Ioan Secogan	" "	1906 - 1913
Ioan Floare	" "	1913 - 1918
Constantin Elidariu	" "	1919 - 1920

Patru Tîru	între anii	1920 - 1925
Nicolae Giurgina	" "	1925 - 1927
Ioan Croza	" "	1927 - 1929
Savu Piriescu	" "	1929 - 1947
Mioniaie Giurgina	" "	1947 - 1950

La răspunsurile liturgice preoții foloseau cantori, fie dintre tineri fie dintre învățători, care cântau în cele două strane.-

Ca buni gospodari locuitorii Gavojdiei avînd un nivel cultural adecvat timpului au reușit să-și asigure locuințe petrivite ca spațiul, luminozitate și mobilier.-

Îmbucămîntea lor în mare parte era confecționată în cadrul gospodăriei proprii. Hrana începe să fie mai substanțială, cu accent pe produsele lactate, produse cu carne de porc, de vită și de păsări. Sub regimul de democrație populară, mai cu seamă din anul 1959 în Gavojdia s-au ridicat peste 100 de case noi, unele în formă de vilă, zidite din cărămiză arză și acoperite cu țiglă.

Satul Gavojdia dispune de o mulțime de instituții și întreprinderi ca : Școala generală, Casa de copii, Azilul de bătrîni, meara, Consiliul Popular comunal, Cooperativa agricolă de producție Cooperativa de consum, Banca Cooperativa de credit, Dispensarul comun, Dispensarul veterinar, Căminul Cultural, Biblioteca comunală, Oficiul P.T.T.R., Agenția C.R.C. etc.-

Afară de școli și căminul cultural care sînt situate în mijlocul satului, restul instituțiilor și întreprinderilor se află de-a lungul șoselei naționale din localitate.-

Pînă în secolul XIX-lea, casele se construiau din lemn, fiind acoperite la început din stuf, apoi cu tînchea, cu șindrila/șiță/ și mai nou cu țiglă. Printre casele vechi se enumeră : Casa învățăturii, a lui Blidariu Cornel, al lui Popa Ion/ găscac/ etc.

7. Participarea populației din localitate la primul război mondial.

În vara anului 1914 pe lângă tinerii aflați sub armă, încă li tineri au fost mobilizați, din satul Gavojdia, spre a fi trimiși pe front în primul război mondial.-

În toamna anilor 1914, 1915, 1916 și 1917 s-au făcut mobilizări periodice, pe vîrste, pînă la 50 de ani, și au recrutat tot tînetul pînă la vîrsta de 17 ani, pentru a-și instrui și a-și trăi-o zi pe frontul de răsărit, ori în Italia.-

Afară de patru familii, din localitate, în timpul primului război mondial, restul populației s-a sprijinit la muncile câmpului pe bătrînii din casă ori pe copiii mai marișori. moșterii au început să vîndă din moșii atât țărănilor mai înstăriți cît și aren-

anilor. Chemarea la armată s-a făcut prin ordine de chemare și prin bătaie de tobă. - N-au fost cazuri de dus la mobilizare cu forța. Căvoșdenii prezentându-se la armată la chemare, cei mai mulți se numărau din rândurile țăranimii sărace între vîrsta de 21 - 40 de ani, și au făcut parte din rîndul soldaților. -

Dintre participanții la primul război mondial, au murit ca eroi pe front următorii :

Avram Vasile

Blidariu Dumitru

Blidariu Nicolae

Blidariu Pavel

Blidariu Romulus

Boc Eugen

Breban Ilie

Breban Filip

Breban Erminia

Bria Nicolae

Cogeriu Pavel

Mama Dumitru

Nicola Ioan

Popoș Ioan

Popoș Vasile

Petrovici Gheorghe

Secoșan Simion

Soșdean Ioan

Toma Gheorghe

Dema Dionisie

Dema Filip

Dema Gheorghe

Dema Nicolae

Floare Nicolae

Furlagean Petru

Groza Cornel

Iancu Nicolae

Hențu Filip

Iazăr Vasile

Măran Gheorghe

Muntean Nicolae

Oprig Ioan

Popoș Nicolae

Popescu Nicolae

Rancu Nicolae

Rancu Petru

Toader Gheorghe

Viseanu Constantin

Pentru a-și feri produsele, să nu fie luate la rechiziții, cei mai mulți țăranii le camuflau în locuții doamnelor. Dacă cineva îi recunoștea nu li se aplica altă pedeapsă decît confiscarea tuturor produselor găsite. -

Cazuri de împotrăvire la rechizițiile efectuate nu au fost.

În anul 1918 țăranimea din Banat a cerut cu insistență o reformă agrară radicală. Revoluționarea maselor de țărani a dat-o foarte în bună măsură prizonierilor întorși din Rusia, care s-au situat în fruntea maselor țărmăști, participînd activ la lupta pentru eliberarea socială și națională. -

Acești cetățeni, foști prizonieri în Rusia au fost pătrunși de ideologia leninistă relativ la " Decretul asupra pămîntului " scris de V.I. Lenin arăta că : " Esențialul este ca țăranimea să capete proprietatea fermii că mai există moșieri la sate și că țăranii pot să rezolve ei înșiși toate problemele, să-și organizeze ei înșiși viața. - 1/0

Din satul Gavojdia au fost prizonieri în Rusia următorii : Iancu Ilie, Popescu Gheorghe, Măgea Petru, și Blidariu Nicolae.-

Dintre ei Iancu Ilie s-a întors acasă în anul 1917, iar ceilalți prin anul 1923- 1924. Despre viața nouă și lupta țărănească din Rusia precum și despre lupta proletariatului rus a povestit multe Iancu Ilie și ceilalți țăranilor Gavojdeni, personal sau prin scrisorile trimise din prizonierat.-

Situația economică a Gavojdenilor era prea bună, pentru a se lăsa impresionată de cele auzite. Așa se explică faptul că în anul 1918, când țăranii din satul Criciova au atacat conacul și magaziele moșierului Bucovinschi însușindu-și și- fmețele lui, prea puțini Gavojdeni s-au asociat lor la această acțiune.-

Actul Unirii Banatului, Crișanei, Ardealului și Maramureșului cu România, consfințit la Adunarea Națională de la Alba Iulia în 1 Decembrie 1918, a fost primit de Gavojdeni cu multă satisfacție, prin serbări și jocuri țărănești.-

La această adunare Gavojdenii și-au delegat oameni luminați și iubiți de popor, care la întoarcere într-o adunare sătească și-au exprimat opiniile despre cele auzite și văzute la Alba Iulia.-

8. Viața socială în perioada dintre cele două războaie mondiale a-

Banatul și celelalte provincii românești alipite statului Român și conduse de guvernul burghezo-moșieresc, trec prin perioada de criză economică și politică a capitalismului și a avântului revoluționar dintre anii 1917 - 1921.-

În această perioadă locuitorii Gavojdiei duc o largă campanie pentru realizarea reformei agrare.-

Tara noastră și după primul război mondial a rămas țară agrară înapoiată. Numai în urma luptei maselor de oameni ai muncii de la orașe și sate pentru înfăptuirea reformei agrare, clasele dominante au trecut în anul 1921 la legiferarea ei. Burghezia și moșierimea au reușit să diminueze caracterul și efectele unei reforme agrare care să rezolve revândecarea de bază a țărănimii : lichidarea moșierimii ca clasă și improprietărea țăranilor. Se știe că în anul 1926 când guvernul a declarat reforma agrară terminată, din suprafața de 6.055.864 Ha de pământ care trebuia expropriată și împărțită celor în drept, pe mâna țăranilor au intrat doar 3.629.808 Ha, restul rămânând mai departe în stăpânirea moșierilor. Reforma agrară a fost legiferată, dar s-a efectuat prin despăgubire, proprietarii de pământ predând pământul celei mai puțin fertile țăranilor.-

În anul 1921 Gavojdinii și-au ales comisia de reformă agrară. Această comisie era formată din următorii cetățeni :
George Dama /Bugiură/ , Căpraru Petru , Breban Filip, /Comănac/
și ca presedinte a fost numit primarul comunei Moise Nicola și
ca secretar al comisiei , notarul comunal.

Măsurarea loturilor a făcut-o inginerul Cadastran .
S-au împărțit câte 4 jugăre de pământ tuturor cetățenilor care au
luptat pe front ca voluntari , iar celorlalți li s-au împărțit câte
1,2,3 jugăre pentru a-și completa fiecare familie cel puțin 4
jugăre pământ.

Aplicarea în viață a reformei agrare a fost tergiver-
sată de către autoritățile burghezo-mosieresc până în anul 1924,
în care timp loturile date omenilor au fost mereu schimbate , în-
cât țăranii împroprietăriți n-au reușit să i-a măsuri de îngrășarea
solului iar recolta a fost mai slabă .

Mulți cetățeni împroprietăriți au făcut plângeri către au-
toritățile comunale și județene , dar fără rezultat .

Mosierii n-au încercat să-și ia pământurile expropriate
având în vedere că statul i-a despăgubit .

Între timp mosierii au început să vândă din moșia lor
fiecărui țăran în stăruirea fie unor arendași .

În această perioadă țăranimea din Gavojdin a înregistrat
o scădere a producției la hectar , comparativ cu cea de înainte
de primul război mondial .

Acest fapt își are explicația și în modul ~~cauza~~
democratic în care s-a făcut reforma agrară , țăranimea împropre-
țăriți fiind lipsită de inventar agricol și oprimată de numeroase
le impozite și de ratele de împroprietărire .

Reforma agrară a usurat pătrunderea capitalului în agri-
cultură și caracterul tipic capitalist al arendășiei s-a întărit

Mosierii și înstăriții , pe lângă exploatarea pământului
propriu, lucrau în arendă capitalistă restul de pământ cu munci-
tori salariați , acest sistem ajungând în perioada dintre cele două
războaie mondiale la peste 45% din volumul de exploatare exer-
citată de cele două categorii de proprietari . În afară de acest
sistem , peste 17 % din marile întreprinderi agricole din țară
erau constituite din pământuri exclusiv arendate și lucrate cu
muncitori salariați .

În perioada stabilizării relative - până în anul 1929,
prețurile la produsele alimentare s-au ridicat considerabil . Ex.
la 1 kg de carne care în anul 1923 costa 15 lei , în anul 1927
costa 31 ,85 lei prețul unui kl de pâine neagră de calitatea II-a

de la 4,35 lei cât costa în 1923 , s-a urcat la 9-lei în anul 1928, un costum de haine care se vindea în 1924 cu 1645 lei costa în 1928 suma de 4130 .

Actul solemn din 8 mai 1921 , când a luat ființă PCR nu a influențat masele de țărani , întrucât în localitate existau atunci două partide istorice puternice : Partidul național Țărănesc și Partidul liberal, la conducerea cărora se aflau cetățeni din rîndul țăranimii înstărite ca și la conducerea comunei .

În România , între anii 1934-1938 viațurile cele mai reacționare ale burgheziei și mosierimii căutînd să înfrîngă lupta revoluționară a maselor muncitoare au întreprins o serie de acțiuni contra libertăților democratice , au fost create și sprijinite o serie de organizații cu caracter fascist ca: garda de fier , partidul național creștin , frontul românesc etc. .

Gavojdienii , care pînă acum s-au afirmat ca oameni imparțiali , se împart în două extreme : o mare parte dintre țărani în frunte cu notarul Andrei înființează organizația frontul plugarilor în anul 1938 , iar o altă parte de țărani în număr destul de mare înființează organizația garda de fier , care avea la bază mișcismul , sovinișmul , antisemitismul și anticomunismul .

Potrivit dispozițiilor primite de la centru , țăranii înstăriți care făceau parte din partidul național Țărănesc , în anul 1937 sprijină pe legionari în acțiunile lor . Inițiatorul organizației legionare , în Gavojdia , a fost preotulx Marta , care a îndrăgostit pe acești oameni la mai multe samavolnicii . Țăranii din frontul plugarilor au luptat pentru libertăți democratice și pentru o reformă agrară justă . La alegerile din anii 1936-1937 unii dintre legionari au bătut și alungat pe cetățenii din Zgribesti , care nu vroiau să voteze pentru național Țărăniști .

O parte din locuitorii Gavojdiei , mai tîrziu , au trecut în gruparea Goga -Cuza , care a încurajat mult avîntul fascistilor în localitate .

9. Localitatea Gavojdia în timpul celui de-al doilea război mondial .

După criza economică din 1929 -1933 , pentru a putea da un nou asalt contra mișcării muncitorești și a pregăti războiul , marea burghezie cu cele mai reacționare virfuri ale capitalismului financiară , dintreo serie de țări capitaliste , trece deschis la instaurarea dictaturii fasciste .

La noi în țară , când în 1933 se desfășurau eroicele lupte ale muncitorilor esferiști și petriști , conduse de PCR , guvernul național Țărănesc condus de Vaida a fost înălturat și în locul său a adus la putere un guvern liberal , ca în anul

1938 să preia conducerea politică " Dictatura regală ". Sub aceasta la 30 august 1940 delegații germaniei ,italiei fasciste au hotărât la Viena , fără a ține seama de voința poporului roman , ca partea de nord a Transilvaniei să fie predată ungari hitliste.

Romaniei i se răpea o suprafață de 43.000 km pătrați cu o populație majoritar românească.

Acest trist eveniment a fost primit cu multă îndurerare din partea populației satului Gavojdia.

Din inițiativa preotului Marta Aurel din Gavojdia și în urma unor reclamații , jandarmii au făcut perchezițiile la cetățenii Fazecas Petru , și Laicard Andrei- de naționalitate maghiară cărora li sa ridicat sub formă de confiscare , mare cantitate de grâu .

Cei doi cetățeni erau oameni pasnici și prin această acțiune nu li s-au respectat drepturile cetățenești.

Tăranii înstăriți din Gavojdia aveau cuvânt hotărât în orice împrejurări . Fiind membri ai partidului național românesc și au sprijinit la 6 septembrie 1940 schimbarea conducătorilor comunei Gavojdia, punând ca primar un legionar , tot ei au lămurit masselor să nu manifeste contra dictaturii de la Viena .

În noaptea de 22 iunie 1941 , armatele hitleriste împreună cu cele italiene , maghiare finlandeză și române au atacat prin surprindere URSS.

În anul 1941 țara noastră fiind copleșită de armatele hitleriste , care se pregăteau în vederea începerii războiului antisovietic guvernul Antonescu a dispus intrarea romanilor în acest război.

Locuitorii Gavojdiei au fost supuși rechizițiilor de cai , căruțe, hamuri, etc. necesare războiului. Lor li s-au luat cu acest prilej cai, etc. și alimente. Mobilizările s-au făcut pe baza de ordine scrise .

Din Gavojdia au plecat la acest război 40% din oamenii capabili pentru munca câmpului , lăsând familiile lor într-o situație economică dezechilibrată . Dintre cei rămași acasă , mare parte se angajează ca muncitori în fabrici și uzine , ori la minele de cărbuni pentru a fi scutiți de front .Unii dintre locuitori se ocupau cu cultivarea unor plante industriale , acestea erau cultivate pe plan centralizat , tot în scopul de a fi scutiți de a merge pe front . Femeile , bătrânii și copiii se ajutau reciproc la lucrarea pământului. Se lucrează toate suprafețele de pământ , dar nefiind mijloacele de lucru mecanizate și având cai de muncă destul de slabi , recolta obținută nu este la nivelul celei de înainte de război .

În Gavojdia nu au fost lupte de stradă , dar pe soseaua națională au trecut nenumărate trupe în toate direcțiile .

Spre sfîrsitul anului 1944 și la începutul anului 1945 s-au întîmplat unele bombardări de către avioanele germane, în gara CFR și pe soseaua națională între prămărde și Casa de copii s-au făcut unele stricăciuni dar nu au fost morți .

În al doilea război mondial Gavojdia a pierdut următorii bărbați morți eroic pe front :

Avram Vasile

Iancu Ioan

Beleea Dumitru

Sacosan Ioan

Ghițulescu Nicolae

David Ioan

Lugojan Ilie

Măran Nicolae

În cinstea eroilor morți pe cîmpul de luptă, în cele două războaie mondiale , s-a ridicat în comuna Gavojdia monumentul eroilor în fața bisericii , în anul 1948 , din inițiativa preotului Adrian Groza, în valoare de 17.000 lei executat de maestrul Ioan Precup din Caransebes. Pe monument sînt imprimate numele eroilor din ambele războaie mondiale .

În urma celui de al doilea război mondial au rămas în locuințe și mutilați usori în luptele din caucaz , cum este tov. Antinas Lazăr . Jertfele omenesti din al doilea război mondial au fost simțite de văduvele , orfanii și părinții acestor eroi, ani de zile , pînă cînd locuitorii Gavojdiei au înțeles să se încadreze în formele noi de cooperativizare a agriculturii .

10. Satul Gavojdia în zilele eliberării României de sub jugul fascist și în anii transformărilor sociale petrecute în țară de la eliberare pînă azi

a/ disciplina insuflată populației din satul Gavojdia de către jandarmi și autoritățile burghezo-mosieresti au determinat pe locuitorii acestui sat să prămească cu mult calm știrea despre victoria insurecției armate contra fascismului . Dar , la trecerea trupelor eliberatoare prin satul Gavojdia , sătenii i-au primit cu mult entuziasm , oferindu-le alimente soldaților și fur pentru căi .

Din satul Gavojdia au luat parte la luptele antifasciste mai mulți cetățeni , dintre care amintim pe pe : Pascutescu Ioan , Micsa Gh. , Breban Silviu , Tîru Cornel, Andrei Ioan , Belean Gh. și alții. În divizia T. Vladimirescu a participat în Sîrbu Emil care făcea parte din efectivul artistic militar.

Din această localitate au fost participanți și la luptele gărzilor patriotice contra cîmpitorilor hitleristi .

Participanți la războiul antihitlerist , în număr de peste 30 persoane , repartizați la diferite arme , au luptat

până pe frontul din Tazsa și au dat multe probe de eroism, pentru care statul nostru le-a conferit tuturor medaliile de merit.-

În toată perioada războiului antihitlerist populația din localitate, la îndemnul autorităților, au contribuit cu diferite materiale/ciorapi de lână, șfeteri, etc/ în sprijinul luptătorilor de pe front. Ecoul lozincii lansate de P.C.R. "Totul pentru front totul pentru victorie" a fost făcut cunoscut Gavojdenilor de către cadrele didactice din perioada aceea.-

În luptele date pentru eliberarea Transilvaniei, Ungariei și Cehoslovaciei, au rezultat mulți răniți, mai ușor sau mai grav, fapt care a pricinuit multă durere familiilor lor.-

b/ Aspecte ale luptei pentru democratizarea vieții satului. Sub conducerea P.C.R., Frontul National Democrat a desfășurat o largă activitate de lămurire a maselor populare pentru demascarea politicii reacționare, anti-populare a partidelor burgheze - moșieresc.-

Gavojdenii din Frontul Plugarilor s-au unit cu cei din P.C.R. în Frontul National Democrat și au participat la alegerile din anul 1946, care s-au desfășurat fără manifestație.-

În urma acestor alegeri, țărani Gavojdeni au trecut la înlocuirea primarului reprezentant al partidelor istorice, cu tov. Micșa Moise /condu / care reprezenta F.D.P.- Acesta a condus comuna timp de 6 luni, apoi a fost înlocuit cu tov. Popoș Gheorghe, care a condus comuna timp de un an. Din anul 1948 comuna Gavojdia a fost condusă de tov. Pascutescu Ioan până în anul 1953, când în fruntea Sfatului Popular sunt instalați președinții și secretarii numiți din mediul urban/industrial.-

Între aceștia au funcționat ca președinți de sfat popular : Tov. Teodorescu Nicolae, Bodea Ioan, Iacatuș Kalman și Bălăucă Ioan, iar ca secretari : Tov. Bățineanțu Cornel, Scumpia Traian, Bălăucă Ioan și Amăriei Nasile.-

Odată cu începerea cooperativizării agriculturii sunt instalați președinți dintre localnici, iar ca secretari sunt numiți notari de specialitate. Printre aceștia sunt: tov. Novac Iancu și Hopotă Ioan ca președinți și tov. Petolea Ioan și Jucu Dimitrie ca secretari ai Sfatului Popular al satului Gavojdia.-

În anul 1945 existau în satul Gavojdia 280 numere de case cu cca. 350 familii, din care 310 erau căsătoriți legal și 24 erau concubini, restul văduvi ori văduve. Numărul locuitorilor se ridica la cca. 1150 persoane. Cauzele scăderii populației erau:

mortalitatea infantilă, luxul, plus concepția greșită de a nu avea mai mulți copii, pentru a nu se împărți averea.-

Din această populație, două familii erau unguri, 6 familii erau germani și 6 familii erau ruteni, restul era populație românească. Ocupația de bază a locuitorilor era agricultura și creșterea vitelor. Dintre cetățenii cu stare materială mai bună amintim : familia Moise Floare /a lui Matei/, Secoșan Ioan / a lui Curea / etc.

Septelul de animale era destul de scăzut și se prezenta astfel: cai 295 buc., boi 38 bucăți, vaci 418 buc., oi 1970 buc. și porci 526 bucăți. -

Mare parte din cetățenii Găvojdiei veniți de pe front, împreună cu cei din localitate - la chemarea P.C.R. au trecut la formarea comisiei pentru reforma agrară.-Comisia a fost formată în anul 1945 din următorii: tov. Simion Petru, Mieșă Zenovie, Breban Ioan, Vișegan Petru și Andrei Liviu notar.-

Au împărțit pământul de la Rânghel / 75 jugăre / și de la Pecol / 200 jugăre /, câte două jugăre fiecărui îndreptățit drept completare, pentru a avea cca. 5 jugăre fiecare. De la Pecol s-au dat la improprietare și pământul și uneltele de gospodărie împreună cu inventarul viu.-

Reforma a fost desăvârșită după apariția legii agrare din anul 1946, având un caracter profund democratic.-

Proprietarii de pământuri n-au opus nici o rezistență la luarea pământului, dar comisia de reforma agrară a schimbat pământul împărțit inițial oamenilor, fapt care a nemulțumit pe cei care au primit loturi mai slabe.-

În urma acestei reforme agrare, spirituale locuitorilor mai săraci au fost împăcate și situația lor materială începe să se îmbunătățească. Au rămas puține familii sărace în localitate și ca atare, puține brațe de muncă disponibile pentru sprijinirea directă ori indirectă a muncii pe moșia înstăriților din sat.-

Și dintre cei cca. 17% familii de pălmași, mare parte se angajează la lucru în diferite întreprinderi, în acest fel și condițiile lor de viață se schimbă spre bine.-

În localitate crește spiritul de întrajutorare de muncă la început, între neamuri și apoi între cei înstăriți în general.-

c/ Crearea organelor locale ale P.C.R. și alte organizații de masă și de tinerate.

Atât în cadrul gării C.F.R., cu serviciul de întreținere

a liniei C.F.R. efit și la magazia „ Ciosanul ” din Gavojdia, se afla un număr mare de lucrători. Politica P.C.R. pătrunde între acești muncitori, care erau membri de sindicat. Șeful de echipă Blidariu Iosăr de la gara C.F.R. Gavojdia, în contactul zilnic cu muncitorii de la întreținerea liniei ferate, răspândea ideile marxist-leniniste în rândul muncitorilor.-

Astfel politica P.C.R. pătrunde taceinic în rândurile țăranimii din Gavojdia, între anii 1945 - 1946, când se încheagă prima celulă de partid, președinte fiind ales Niculșe Nicolae iar primii membri de partid sânt: Berogăneș Gheorghe, Iulian Andrei, Popoș Gheorghe, Todar Ilie, Blidariu Ștefan, Stănescu Gheorghe, Brăban Ioan, Moșnăcescu Ioan, Novac Iosăr, Pasărețescu Ioan, Secoșan Nicolae, Precupeș Mihai și Petrovici Ioan.-

În urma verificărilor de partid și cu prilejul unificării P.C.R. cu P.S.D., intră și înv. Sîrbu Emil în partid și sânt excluși pentru diferite motive obiective alții.-

Organizațiile de bază și comitetul comun al de partid prezintă o forță în ceea ce privește ameliorarea și conducerea muncilor în toate sectoarele de activitate.

În sensul cimentării alianței între clasa muncitoare și țăranime și pentru sprijinirea sectorului agricol s-au prezentat în sat mai multe brigăzi muncitorești, care au reparat tot felul de unelte agricole în mod gratuit. Acest fapt a impresionat mult pe gavojdieni. Statul i-a sprijinit prin cooperativele de consum, repartizându-le tot felul de articole de larg consum la preț oficial.

Corpul didactic a avut un rol important în popularizarea tuturor reformelor făcute de statul nostru și a sprijinului total acordat de stat prin: semințe selecționate, îngrășăminte chimice animale de rasă, unelte și mărfuri industriale.

În Gavojdia începe lărgirea frontului comun de luptă prin trecerea unor săteni fruntași de la partidele istorice la formațiile încadrate în P.D.P. Astfel se poate deduce tendința spre o activitate progresistă a tuturor cetățenilor din localitate.

În anul 1945 s-a organizat și Frontul Plugurilor cu următorii Gavojdieni: Popovici Ioan, Andrei Liviu, Tîru Dionisie, Visogri Petru, Iosăr Petru, Moșneș Gheorghe, etc.

După ce în anul 1946 a luat ființă organizația P.C.R. se stabilește trecerea în mod operativ la buna gospodărire a comunei Gavojdia.

În anul 1946 a fost organizată cooperativa de consum unde li s-a repartizat tot felul de articole de larg consum, la preț oficial fapt care a contribuit mult la ridicarea standardului de viață a țăranimii din actualitate.

Evenimentul de la 30 decembrie 1947, când s-a proclamat R.P.R., a umplut de bucurie inimile gavojdienilor, fapt manifestat printr-un miting desfășurat la Căminul Cultural din localitate.

Anul 1948 a adus în rândurile cetățenilor 2 mari bucurii: unificarea forțelor democratice din P.S.D. și P.C.R. și formarea P.A.R., fapt răsunat și asupra tineretului care alături de U.T.M.-ul, iar pe de altă parte actualul revoluționar de naționalizare a principalelor mijloace de producție și trecerea lor ca bunuri ale poporului.

stării din Gavojdia, cu acest prilej si-u dat seama de forța pu-
terii politice a clasei muncitoare și în consecință au înclinat mai
mult spre stăruirea alianței între clasa muncitoare și țărănime.

d/ Procesul de transformare socialistă a agriculturii.

După cotelura istorică din 23 august 1944, grija partii
a lui s-a simțit în toate noaptele de muncă.

Partidul a venit în sprijinul țărânilor muncitoare cu
noi măsuri prin plenary PMR din 3-5 martie 1949, când a arătat că
singura cale justă, pe care trebuie să meargă țărânilor muncitoare
pentru lichidarea înapoierii agriculturii și pentru ridicarea nivel
ului său de trai, este calea unirii gospodăriilor individuale mici
și mijloci, în gospodării mari colective, care pot întrebuința tra
varele și mașinile agricole cele mai perfecționate, precum și cele
mai avansate metode agrotehnice /1/

Rezoluția plenarei arată că, în afară de rolul lor
principal în asigurarea fondului central de cereale al statului,
gospodăriile de stat /IAS/ trebuie să devină centre puternice de
dezvoltare a agriculturii, gospodării model /ferme/, care să dove
ască maselor celor mai largi ale țărânilor muncitoare superiorita
tea muncii agricole mecanizate, pe terenuri întinse, superioritatea
metodelor științifice agrotehnice și superioritatea agriculturii so
cialiste. Deasemenea, plenara a subliniat rolul deosebit de importan
țos al IMA /IMA/, în procesul de mecanizare a agriculturii și de ajuto
rirea a țărânilor muncitoare din punct de vedere tehnic și organiza
toric / 2/

Rezoluția acestei plenare a fost prelucrată în mai mul
te rânduri de către cadrele didactice, cu țărânilor din Gavojdia
să citească exemple concrete din viața altor localități care au pășit
în realizarea unei vieți noi, socialiste.

În scopul întăririi alianței între clasa muncitoare și
țărânilor, sarcinile revoluției culturale la sate, ea : lichidarea
analfabetismului, organizarea și dezvoltarea socialistă a învățăm
ântului, culturalizarea maselor, dezvoltarea artei, literaturii și
muzicii, crearea unei intelectualități noi, legată de popor și a ca
drelor necesare construirii socialismului, educarea oamenilor munci
toare în spiritul socialismului prin răspândirea în mase a ideilor marxism
leniniste, etc., carea să fie rezolvate în timpul cel mai scurt

Organizația de bază PCR cu autoritățile administra
tive din Gavojdia au pornit la organizarea comitetelor de acțiune,
pentru îndrumarea țărânilor să se înscrie în CAP. În aceste comitete
de acțiune au intrat toți agitatorii, printre care toate cadrele di
dactice din comună, salariații instituțiilor și ai întreprinderilor

1/ la ajutorul celor care studiază Ist. PMR page 505-586
2/ la teoria PMR ed. 1961 page 587

în sat. Munca de lămurire s-a desfășurat pe case, de la om la om, la început greutatea constând în faptul că cetățenii nu erau încă acordați să se despartă de pământul lor și de inventarul lor agricol, câștigat de ei cu greu, ori moștenit din mos strămoși. Așa se explică faptul că în anul 1953 majoritatea țăranimii mici și mijlocii din Gavojdia s-au hotărât să alcătuiască o întovărășire agricolă, în loc să treacă direct la forma cea mai superioară de CAP. Inițindu-se și IAS cu sediul în Gavojdia, în urma contactului permanent cu munca din această întreprindere socialistă agricolă, după munca de lămurire dusă și de personalul din IAS și după vizitele efectuate de Gavojdieni la alte cooperative agricole de producție: ca: Topolovăț, Chizățiu, Bodo, Lenahain ideea de organizare în CAP să se transforme în fapt împlinit și la Gavojdia.

La realizarea colectivizării agriculturii în localitate, a contribuit mult și rezoluția plinarei lărgite al CC al PCR din 19-20 august 1952, când s-au elaborat o serie de măsuri economice, care prevedeau lichidarea rămănelor în urmă a agriculturii.

Planara a găsit necesară acordarea unui sprijin sporit CAP și întovărășirile agricole, extinderea mecanizării în agricultură, răspândirea agrotehnicii înaintate, sporirea suprafețelor cultivate și dezvoltarea creșterii animalelor.

La aceste împrejurări 15 familii din Gavojdia s-au hotărât să se unească în CAP "1 Mai" la data de 28 martie 1956. Până la sfârșitul anului 1956 au mai intrat în CAP încă 7 familii.

Situația familiilor înscrise în CAP Gavojdia la 30 decembrie 1956 era următoarea: o familie fără pământ și fără inventar agricol, 20 familii cu gospodării mici și o familie cu o gospodărie mijlocie.

Desființarea cotelor obligatorii în anul 1956, olt și desființarea oricăror forme a relațiilor de exploatare, au dus la consolidarea convingerii că regimul de democrație populară dăruie numai bine oamenilor muncii și luptă pentru un trai mai bun.

Munca în CAP Gavojdia s-a desfășurat, la început, într-o brigadă cu două echipe în care lucrau 47 membrii cooperatizării pe o suprafață de 118,43 h.

Au fost planificate 2.723 zile muncă și s-au efectuat 3888,78 zile muncă. Participarea la muncă în primul an a fost următoarea:

până la 80 zile muncă au lucrat	21 membrii cooperatizării
" - 100	1 " - " -
" - 120	4 " - " -
" - 200	12 " - " -
300	3 " - " -

Recolta medie obținută la hectar a fost în anul 1956 următoarea:

la grâu	1.106 kg la ha și	13.812 kg. total
secară	1.507 kg. -" -"	3.014 kg. -" -"
ovăz	940 kg -" -"	9.404 kg -" -"
porumb	1.060 kg -" -"	30.768 kg -" -"

venituri în bani pe ziua muncii 6,18 lei

În anul 1957 în CAP "1 Mai" se aflau 33 familii de cooperatiști, din care au intrat în cursul anului 12 familii și a existat următoarea situație la lor materială era următoarea :

- 12 familii fără pământ
- 19 familii cu gospodării mici
- 2 familii cu gospodării mijlocii

În total au lucrat la CAP 72 persoane, pe o suprafață de 130,59 ha. Din 5332 zile muncă planificate, s-au realizat 6500 zile muncă.

Recolta realizată la ha se prezintă astfel:

grâu	1203 kg
secară	1.842 kg
orz	1.339 kg
porumb	2.934 kg

veniturile binesti au fost în valoare de 58.537 lei pe an.

Mijloace de investiție au fost în valoare de 63.638 lei de fost cumpărate 117 buc. oi și s-au luat măsuri pentru refacerea stăului de cai buni de muncă. Însă, se începe creșterea de vaci și porci, înbogașind septelul de animale și înființând la casa Popovici creșcătoria de bovine. La sfârșitul anului 1958 erau în CAP Cavoștia 205 familii cu 574 membri capabili de muncă din care 262 bărbați și 312 femei. Incapabili de lucru erau 287 membri. Deci în total CAP avea 861 membri cooperatiști. Au efectuat 2227.65 zile muncă, din care 3.422 zile muncă la produsele vegetale, 1472 zile muncă la produsele animale mici, 240 zile muncă la îngrijirea viștelor, 783 zile muncă la ateliere și 1087 zile muncă la serviciul administrativ.

Munca se desfășura prin : o brigadă de câmp, trei echipe și câte 69 membri fiecare echipă.

S-a lucrat o suprafață de 904,66 ha pământ arabil
 64,30 ha fânețe
 2,54 ha vișă de vie.

Teren neprăductiv era în suprafață de 47,45 ha. Deci, suprafața totală cea de 1.001,75 ha. Din această suprafață 257 ha erau de la membri cu proprietăți mici, 703,73 ha de la membri săraci și 52 ha de la stat.

Sectorul zootehnic în acest an /1958/ cuprindea :

- 16 buc. taurine
- 194 buc. cabrine

72 buc. porcine

196 buc. ovine

300 buc. găini

Venitele pe ziua muncă au fost de 4,41 lei în bani iar

în produse : 6,82 cereale de ziua muncă

0,480 kg legume -" - " -

1,425 kg cartofi -" - " -

3,749 kg paie -" - " -

1,104 kg coceni -" - " -

0,010 kg zahăr -" - " -

0,018 kg făină albă -" - " -

0,008 țuică -" - " -

0,040 kg brânză -" - " -

Venitele bănești ale CAP au fost de 105.969 lei . La mijloacele de investiție aveau în sumă 120.262 lei , iar la mijloace social culturale aveau suma de 3110 lei .

Inventarul existent la CAP Gavojdia în anul 1958 era

117 buc. pluguri

115 buc. grape de fier

1 buc. tăvălug

1 buc. secerători

27 buc. prășitori

1 buc. batoză

1 buc. trior

1 buc. tractor

129 buc. căruțe cu accesoriile necesare

Construcțiile existente în CAP Gavojdia , în anul 1958

erau: un grajd de vite

1 grajd de cai

1 matemitate pt. scroafe

1 buc. coteș păsări

1 buc. salvan

1 magazie de cereale

1 atelier

1 remiză

1 siloz din zid

1 casă administrativă pt. birouri

Personalul administrativ era acela din anul 1956/1957 :

1 președinte, 1 contabil ,1 brigadier

Suprafețele folosite de cooperatisti în mod individual

erau de 77,80 ha .

Animalele, ca proprietate particulară a cooperatistilor

erau : 615 buc. oi, 82 scroafe, 130 vaci , 1035 buc. păsări.

Am arătat împrejurările în care a luat ființă GAP Gavojdia și evoluția crescândă a ei în anii 1956, 1957, 1958, când în urma muncii de limburire încep să-și facă cereră de intrare în GAP și ceilalți cetățeni, încât în anul 1959 tot satul Gavojdia este cooperativizat.

Încă de la început în cadrul GAP Gavojdia, s-au prezentat greutăți de ordin material și spiritual.

Din punct de vedere material se resimte lipsa de unelte de mână perfecționate, pământul cooperatistilor era aserat în turlare rialețe, din cauza intercalării loturilor individuale ale celor neînscrși în GAP, apoi lipsuri grave în privința calității solului, nu se puteau deșina toate haturile care adăpusteau drumii ai culturilor, animalele de tracțiune și atelejole erau slabe nu existau încă grajduri și magazii, ori cele existente nu corespundeau nevoilor, etc.

Din punct de vedere spiritual se resimte lipsa de experiență a conducerii, relativ la organizarea și coordonarea muncii, lipsa tehnicienilor care să îndruma munca după cele mai avansate metode agrozootehnice și mai cu seamă există o slabă eointeresare în munca a cooperatistilor.

Din datele arătate în evoluția dezvoltării GAP pe primii 3 ani, se poate vedea limpede sprijinul efectiv al organelor de stat și de partid, care prin indicarea permanentă a liniei socialiste și prin îndrumarea la cursuri de specializare a brigăderilor și a sefilor de echipe, prin lecțiile agrozootehnice organizate în cadrul GAP, au ajutat maselor de cooperatisti să lucreze cu înasufletire, în spirit cooperatist, an de an, realizând producții suficiente de mare.

În anul 1959 intrând în GAP Gavojdia și ultimile 75 familii, numărul familiilor în GAP "1 Mai" a crescut la 278 familii.

Raportul forței de muncă pe intervalul dintre anii 1959-1963 se prezintă după cum urmează:

Anii	Familiile	Membrii bria	Din care:		Incapabili	Total membr. camp	Brig. cimp	Brig. leg.	Brig. soot.	Echipe
			B	F						
1959	278	784	386	398	189	973	4	1	-	14
1960	278	784	386	398	186	973	2	-	-	15
1961	278	784	386	398	186	970	2	-	-	15
1962	400	779	336	443	81	860	3	-	3	18
1963	400	773	405	373	82	860	3	-	1	20

Obse. A crescut numărul de echipe și familii după comasarea cu Jena.

În luna ianuarie 1962 s-a făcut unificarea cu GAP Jena care a adus pe lângă cele 278 familii din Gavojdia încă 122 familii.

După puterea economică a celor intrași în GAP - în tot...

situația se prezintă astfel: 15 familii fără pământ, 152 familii cu gospodării mici 223 familii cu gospodării mijlocii.

În această perioadă de timp CAP Gavojdia are un ing. agricol, care este un sprijin real în aplicarea metodelor agronomice avansate, cât și în ajutorul conducerii CAP.

De la 130,59 ha cât era suprafața arabilă în anul 1956 în anul 1959 suprafața este mult mai mare și în deosebi ea crește, fie prin lăturarea haturilor, fie prin înlăturarea bălților, etc.

Deosebită, se dezvoltă suprafețele pe culturi, fapt care se prezintă mai pronunțat după efectuarea comasării cu CAP Jena. Producția medie la hectar pe culturi, deosebită crește permanent.

Evidența suprafețelor cultivabile ale CAP Gavojdia

Anul	Arabil	Fiețe	Prunși	Lăvezi	Pomi pe rod	Vii	Total	La membr	Alte ha teren	Obiect
1959	1285	116	3	2	2	5	1408	85	-	-
1960	1278	93	29	6	-	2	1408	111	98	-1443
1961	1477	-	-	-	-	-	-	83	-	-
1962	1996	155	54	7	6	-	2260	187	584	-
1963	1762	126	54	46	-	3	2156	175	216	-

În anul 1962 în hotărul Gavojdiei s-a rezervat suprafața de 536 ha pentru izlaz experimental, definitivat cu rezultate optime la sfârșitul anului 1963.

Pentru a se vedea repartiția produselor vegetale, producția lor și repartiția lor la cooperatisti, din mai jos situația:

Anul	Grâu			Porumb			Fân		
	Supraf	Prod. tot kg	Repart kg	Supraf	Prod. tot kg	Repart kg	Supraf	Prod. tot kg	Repart kg
1959	714	953737	292986	280	365554	180352	150	450000	130000
1960	430	396098	122386	300	277900	121962	-	-	-
1961	428	421793	129137	255	258400	95450	179	519100	77760
1963	655	830853	151815	474	1153250	325296	275	344725	68200

În acești ani și producția animală a sporit mult, fie prin mijloace proprii, fie prin împrumuturi de la stat.

Situația pe viitor intervalul dintre anii 1959 - 1963 la producția animală era următoarea:

Anul	Bovine	Căbăline	Porcine	Caprine	Psittacee	Alte animale
		lâne				gâini

1959	40	111	125	700	384	384
1960	166	168	135	946	769	560
1961	205	167	103	973	248	225
1962	378	207	263	1517	636	636
1963	418	183	381	1689	255	255

In anul 1963 a luat ființă prin grija consiliului de conducere și al ing. zootehnic , o lăptărie a CAP și una buc. incubator .

Realizările la investiții în anii 1959 și 1962 sînt de ajuns de diferențiate , așa cum se vede mai jos :

In 1959 aveau 188.383 lei la investiții conf. planului anual
 In 1962 -" -634.185 lei -"- " - " - " - " - " -

Rasele de animale au fost mult îmbunătățite în aceeași direcția , un rol important jucînd și serviciul sanitar veterinar din localitate, care este alcătuit dintr-un medic, doi tehnicieni veterinari și un tehnician cu însămînțări artificiale .

Baza furajeră a fost dezvoltată , asigurîndu-se hrana animale prin masă verde și nutrețuri uscate.

Intreprinderile anexe au desfășurat o activitate febrilă asigurînd și baza de construcții a CAP și pe membrii cooperatiști.

In sectorul construcției CAP Gavojdia a evoluat astfel

Construcțiile	1959	1960	1961	1962	1963	Obs
Grajduri vite	2	3	3	8	7	1 demolat
Maternitate scroafe	1	1	1	1	1	
Cotațe	1	1	1	1	1	
Salvane	1	1	2	3	3	
Magazii cereale	1	1	2	2	2	
Magazii diferite	1	1	1	1	1	
Pătule	1	1	1	1	2	
Ateliere	1	1	1	1	1	
Remize	2	1	1	1	1	1 demolată
Siloz de zid	1	1	1	1	1	
Sediul CAP	1	1	1	1	1	
Sere la grădină	-	1	1	1	1	
Ingrășătoare porci	-	1	1	1	1	
Clădiri neterminate	-	-	-	1	1	
Alte construcții	-	-	-	5	5	
Casa ciobanului	-	-	-	1	1	
Rame răsadnițe	-	-	-	535	726	

Construcțiile	1959	1960	1961	1962	1963	Oba
Fântâni	-	-	-	2	2	
Grajd cai	-	-	-	-	1	
Puielniță	-	-	-	-	1	

În sensul întăririi economico-organizatorice a CAP Gavojdia, org. de partid au urmărit permanent ridicarea nivelului politic și profesional al cooperatistilor. În acest sens s-au organizat cursuri politice la care au participat toți membrii de partid, cărora li s-au prelucrat plenarele, directivele și sarcinile congreselor PCR, s-a arătat situația internațională și politica externă dusă de PCR și de statul nostru în cadrul ONU și în relațiile cu statele socialiste și capitaliste, s-au arătat realizările din fiecare an ale oamenilor muncii din patria noastră. Pentru ridicarea profesională a colectiviștilor s-au organizat cursuri agrozootehnice la care au participat bărbați și femei și cărora li s-au dat lucrări și în legătură cu sarcinile de plan, date de plenarele PCR.

Conducerea CAP din Gavojdia și tehnicienii, cu sprijinul org. de bază PCR și a forurilor raionale din Lugoj, au deosebit și au planificat munca întreprinzând la această acțiune pe brigadierii, șefii de echipe și pe cooperatistii frunțiși.

Ei au contribuit la punerea în ordine a evidenței contabile, la inventarierea bunurilor obștești, la încheierea bilanțului, la colectarea datilor de seamă statistice, verificarea activității economice și financiare a conducerii CAP și la întocmirea situațiilor definitive de repartizarea veniturilor cooperatistilor.

Ca munca să se desfășoare în condiții bune, s-au înființat brigăzi permanente la culturile de câmp conduse de brigadier / la început un brigadier, iar din 1959 câte doi brigadieri, ca după comasarea cu Jena și Sălbăjel să fie 4 brigadieri /, alși dintre cei mai pricepuși cooperatisti, unii cu școala de brigadier.

Brigadierilor li s-a repartizat pentru echipele lor animale, mașini, unelte agricole, semințe, furaje, îngrășăminte, etc. Ei țin evidența zilelor muncii, cum se obține producția planificată, aducând în carnetul brigadierului totul, pe baza documentelor semnate de președintele și de contabilul șef, a CAP.

Pentru a înlesni ținerea evidenței zilelor muncii au întocmit fișe individuale, care au la bază două documente: actul de recepționare a lucrărilor executate întocmit de brigadier zilnic și evidența nominală a cooperatistilor care au participat la muncă în ziua respectivă.

Pentru a cointeresa pe cooperatisti la sporirea producției s-a intrădus retribuirea muncii cooperatistilor în funcție de rezultatele obținute, pe bază de borderou suplimentar.

Din inițiativa org. de bază PCR s-a organizat în ultimii ani întrecerea socialistă pe brigăzilor cu stimulente în bani și în produse, fapt care a dus la rezultate pozitive în muncă, cu toate incomodările factorilor naturali climatici, care au adus impedimente în desfășurarea muncii lor.

Sporul producției și a veniturilor în creșterea efectivului de animale pe specii, creșterea producției agricole la principalele culturi de câmp, creșterea averii obștinești, creșterea venitului anual și creșterea fondului de bază, între anii 1959 - 1962 / vezi anexele /.

Suprafața totală în folosința personală a membrilor CAP era următoarea în anii de la 1956 - 1963:

În 1956	suprafața de	8,28 ha
În 1957	"	10,30 ha
În 1958	"	77,80 ha
În 1959	"	85,04 ha/din care 0,58 ha vie/
În 1960	"	111 ha
În 1961	"	83 ha
În 1962	"	150 ha
În 1963	"	138 ha

Septelul de animale aflat în gospodăria personală a membrilor CAP Gavojdia era următorul:

În 1956	46 oi și 7 vaci
În 1957	49 oi și 8 vaci
În 1958	625 oi, 82 scroafe, 130 vaci și 1035 păsări

Situația la CAP "1 Mai" din Gavojdia pe data de 31 dec. 1964 se prezenta în felul următor:

nr. familiilor înscrise în CAP	400 fam
Suprafața totală de pământ arabil etc.	1940 ha
din care suprafața obștinească	141 ha
Suprafața agricolă a CAP	1717 ha
din care în folosința personală	103 ha
Pășuni personale	40 ha
Pășuni naturale	84 ha
Livezi și	42 ha
Pășuni, etc.	105 ha
ape, bălți etc.	38 ha
Alte terenuri	79 ha
Folosinți personale	38 ha
Tereni ce folosinți temporară	492 ha
Suprafața arabili irigați	15 ha

CAP Zingjedia

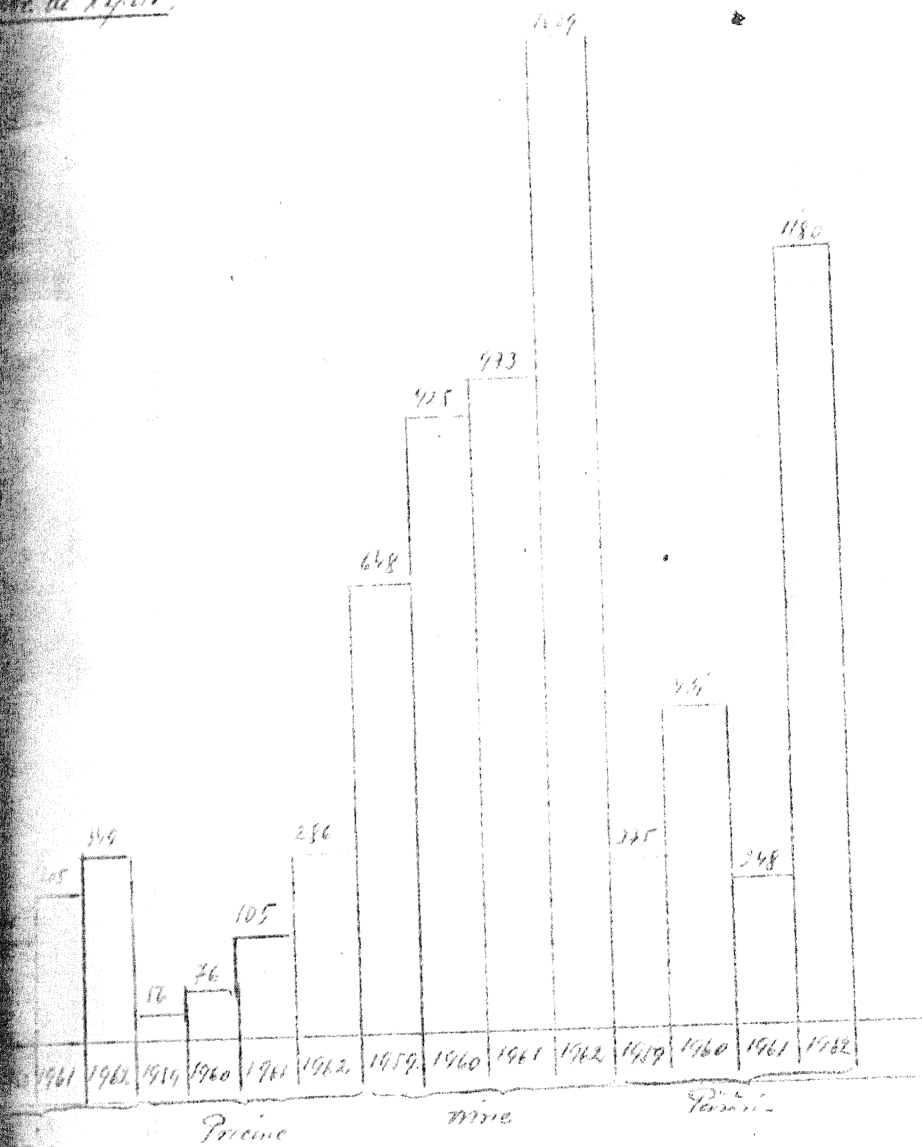
anexa 5

grafic

numar de persoane de amando pe grupuri de persoane

1959-1962

no. de persoane

quinta 6

d. 11

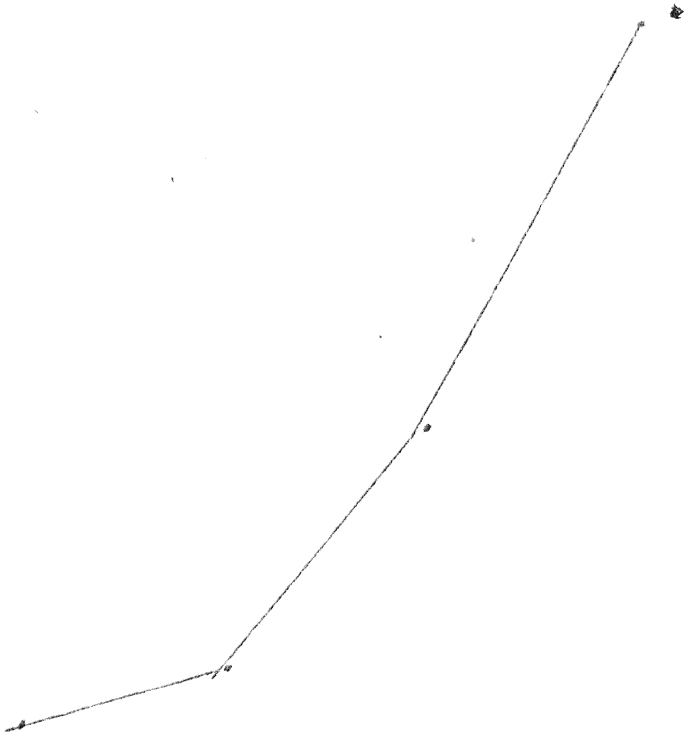
11

11

anul 7

Profilul

stării fondului de lemn în anii 1959-1962

1959

1960

1961

1962

Area 8

1960

and continue until 1962 to 1964-1967

1960-1961

208,316

1,284,700

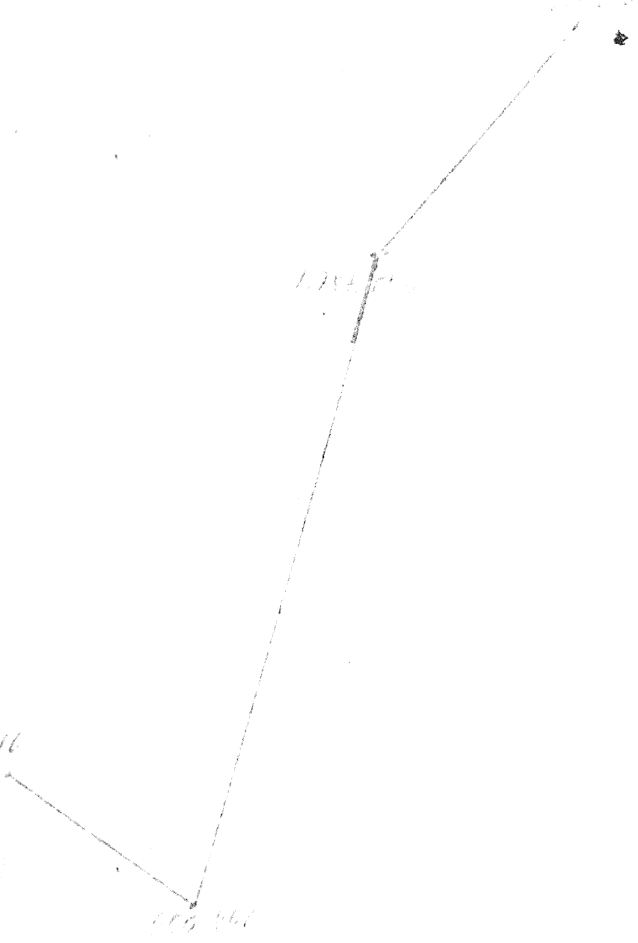
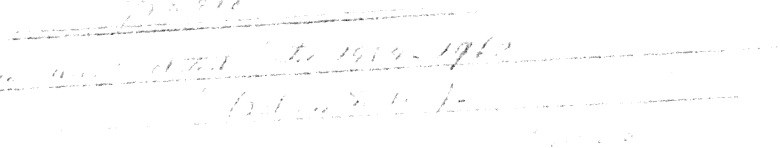
1,055,248

1959

1960

1961

1962

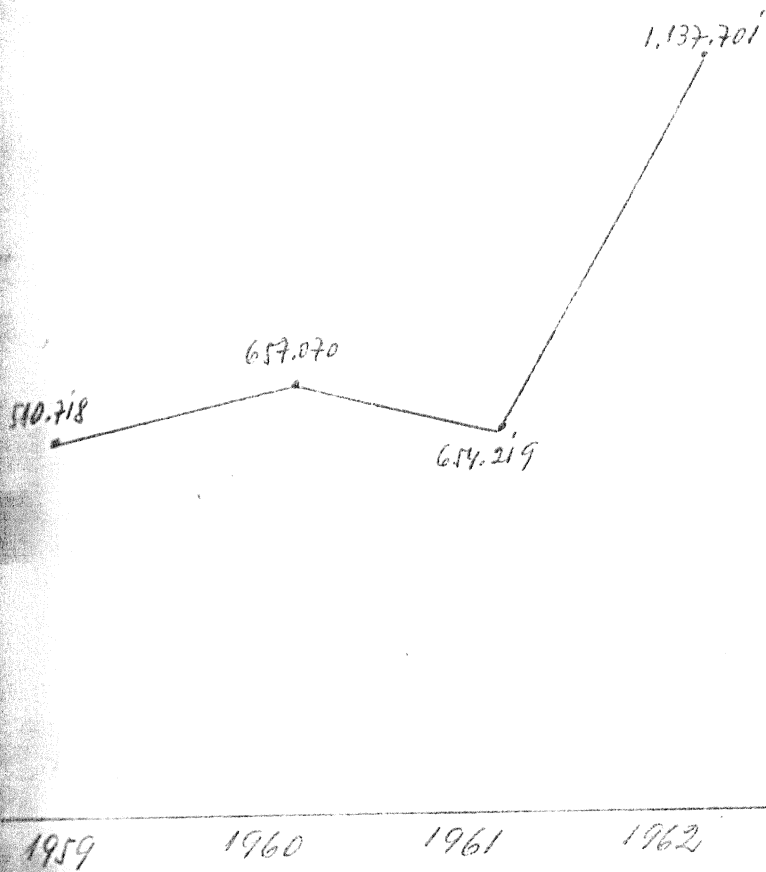

anexa 9

Profiel

Evoluția creșterea veniturii anuale între 1959-1962.

(valoarea în lei) -

Resursele de muncă se prezintă astfel, la membrii

CAP în anul 1964.

an	Abia total	Abia 16-59 ani	Inapăi	Peste 60 ani	Între 14-15 ani	Sub 14 ani	Obs.
74	788	207	88	259	40	189	din care bărb.
83	415	171	44	112	17	95	

Organizarea muncii în CAP G. vojida în anul 1964 era

rigizi de producție 3
 " zootehnice 1
 " construcții 1
 echipe de lucru: 17 pt. producție, 2 zootehnice și unu const.
 lucrători cooperatisti 723 " 30 zootehnice și 14 "
 ateliere 14 pers.
 conducerea administrat. 7 pers.
 zile muncă efectuate pe anul 1964 102055
 consum de zile muncă și om zile : planif.: 84921
 realizat : 64647
 la cultura cerealelor : planificat: 36149
 realizat 32898
 la cultura legumelor: planificat: 9231
 realizat 7248
 la cultura tehnică : planificat 11095
 realizat 8348
 la cultura cartofilor: planificat : 1818
 realizat: 1629
 la pomicultură planificat 4492
 realizat: 2343
 la creșterea animalelor planificat: 22969
 realizat: 20619
 la furajere planificat: 11648
 realizat 6468
 la viticultură planificat: 352
 realizat: -
 alte zile planificat: 6432
 realizat: 5310
 la construcții planificat: 4000
 realizat: 5469
 Personalul de conducere în anul 1964 era compus din:
 1. Responsabil principal -1
 2. Ajutor contabil -2

- Președinte -1

- Brigadieri -2 plus 2 /1 zootehnic/

- Inginer agricol -1

-Inginer zootehnic-1

Relativ la creșterea producției pe anul 1964 an în următoare

Produsul	Suprafața ha	Producția la ha		Producția total kg	Obs.
		Plan	Realizat		
Grăzile	1098	-	-	1634628	
Grășinacari	646	1550	1024	661387	
Orz	40	1800	1451	58441	
Ovăz	5	1000	524	2620	
Porumb	407	2200	2241	912180	
Leguminoase	5	-	-	5003	
Mașina	5	860	1001	5003	
Uleiocase	85	-	-	25761	
Floarea soarelui	65	1350	366	23766	
In	15	560	120	1825	
Industriale	33	-	-	414788	
Din care sfârșit	26	15000	15906	413555	
Butan	507	166600	1164	1150	
Cartofi	10	10000	4717	47177	

Animale existente în inventarul CAP Găvoajda în 1964

- Bovine 436
- Porcine 506
- Ovine 1763
- Cabaline 174
- Păsări 1500

Siguranța construcțiilor terminate în anul 1964.

- Grăjduri vaci - 3 executate din care : 2 terminate
- Grăjduri animale -2
- Materități - 1
- Îngrășătorii porci - 2 executate din care : 1 terminat
- Fieci - 1
- Cotețe păsări -21
- Saivane - 3
- Magazie cereale -2
- Pășuni - 2
- Ateliere - 3
- Sere - 1
- Rame rășchii - 1104
- Silozuri 1
- Case adu. 1

Inventarul de masini si unelte agricole era:

Pluguri	72	Semănători	1
Semănători porumb	7	Separator lapte	1
Coni tori	3	Autocamioane	3
Creble	3	Motoare stabile	3
Prăgitori	68	Motopompe	2
Trivălug	6	Pompe centrifuge	1
Batoze	1	Agregat aspersoare	1
Selector	1	Conducte pt. injeect	86 m
Tricoare	2	Bascule pod	1
Vânturători	1	Cântar bascule	1
Trăctor nutreț	2	Cântar decimal	6
Moară pentru urlăul			

Situația veniturilor realizate pe anul 1964 la CAP Gavojdia

La valorificarea cerealelor	291.159 lei
Leguminoase	8.654 --
Planta tehnice	181.047 --
Zarzavaturi	363.721 --
Pomicultură	17.148 --
Alte venituri	6.800 --
Total:	868.529 lei
Venituri de la bovine	260.408 --
-- " -- porcine	116.893
-- " -- ovine	265.054
-- " -- păsări	14.537
Alte venituri	51.803
Total	708.695 lei

Situația generală în domeniul agrozootehnic, pomicol, viticol, etc. în dezvoltarea CAP Gavojdia pe anul 1965.

La un număr de 400 familii sau apreciat suprafețele:

La 31 dec. 1965	supraf. agricol	supraf. însemănat	păș. nat.	fân. nat.	li- vești	Pă- duri	Ob-
1939 ha	1717	1551	40	84	42	106	
În folos. pers. a membrilor							
141 ha	103	103					

Forma organizatorică pe brigăzi și echipe:

Nr. brigăzi de producție	3 mixte
-- " -- zootehnică	2 mixte
Brațe muncă la ateliere, anex-	427 persoane
din care la ateliere:	56 --
la construcții	13 --

Zile muncă planificate	67.505
realizate	48.409

Venituri în bani și produse la ziua muncii

bani	6 lei
ceriale	4,20 kg
legume	0,10 kg
fân	1 kg
paie	2 kg
coceni	0,50 kg
brânză	0,017kg
zahăr	0,009kg

Suprafețe înscămințate și producția la hectar în 1965

grâu înscămințat pe	510 ha cu	1307 kg la ha
orz	30 "	2040 " " "
ovăz	5 "	1087 " " "
porumb	269 "	1222 " " "
Fasole	120 "	16 " " "
Floarea soarelui	80 "	168 " " "
Sf. zahăr	30 "	10762 " " "
Cartofi de toamnă	11 "	6364 " " "
Cartofi timpurii	7 "	5000 " " "

Situația la CAP gavagea pe anul 1966

Nr. familiilor în CAP	400
Suprafața totală	1939 ha din care:
In folosința personală a memb.	141 total
	103 arabil
Suprafața agricolă	1679 ha din care
arabilă	1553 ha
Pășuni naturale	19 ha
Pânețe naturale	85 ha
Iivezi	42 ha
Pășduri	106 ha

Situația membrilor în CAP

Nr. memb. de familie	Abți muncă	Salar întrep.	Inapți	Peste 60 ani	Între 14-15 ani
" " "	1240	564	212	35	226
din care bătr.	634	259	182	17	75

Zile muncă planificate	64.333
realizate	49.964

Suprafețe înscămințate și prod. la ha

Grâu	554 ha cu	1278 la ha	prod. tot :	708.385 kg
Orz	41 ha	1735 -"-	-"- -"-	71.164 -"-
Porumb	298 ha	1915		570.759
Fasole	100	40		400
Floarea soarelui	51	328		17.085
Sf. zahăr	37	11973		455.000
Cartofi de prim	7	6048		221.756

Obs. Pentru venituri anexe, sau înființat ateliere de cauciucărie care a realizat un venit anul de 230.000 lei
 Pentru ridicarea nivelului cultural artistic al cooperatistilor s-a cumpărat un televizor la sediul CAP.
 Situația la CAP Gavojdia în anul 1967

Supraf. total	Agricol	Arabil	Pășuni nat.	Fânețe nat
-"- -"-	1939,03ha	1703,03-1535	12	101
In folos memb	141	103	103	-

Nr. fam.	Nr. memb.	Abți muncă	In intrep.	Inap-ți	Peste 55 ani	Intre 14-15	Obs.
400	1281	635	217	45	180	35	
bărbați	657	302b	181	20	57	14	

Suprafețele însămânțate pe anul 1967 și producția la hectar.

Grâu	550 ha	cu	1138 kg la ha
Orz	35		1224
Ovăz	15		1177
Porumb	375		1150
Leguminoase	5		-
Fasole	5		142
Floarea soarelui	60		600
Mustar	1		640
Dovleci	100		-
Sf. zahăr	35		17515

Venituri bănești pe anul 1967 la CAP Gavojdia

Ceriale	57.570 lei	cheltuieli :	237.230 lei
Pl. tehnice medicale	362.565	-"-	13.573
Furajere	28.907	-"-	76.623
Cartofi etc.	242.171	-"-	12.820
Animale	797.216	alta chelt.	12.390
Păsări	6.145		-
Total:	1.086.494		352.656 lei

Pentru sporirea veniturilor a luat ființă atelierul , care de ti-
 chigerie , care aduc venit lunar de ca. 5.000 lei.

Situația la CAP Gavojdia pe anul 1968.

Referenț. Nr.emb.	Abț muncii	In intra. și	Inap Peste 60ani	Intre 14-15 ani	Sub 14 ani	Obs.	
400	1211	571	213	37	193	33	164
400	568	225	179	14	52	13	85

Suprafețe cultivate și producțiilor în hectare

Grâu	604 ha	cu	1525 kg laha
Orz	17 ha		1642
Ovăz	9		615
Porumb	401		1995
Fasole	12		16
Flacărășului	58		689
Sfezică	39		19040

Venituri și cheltuieli pe anul 1968.

In cereale	305.077 lei	cheltuieli	169.934
Lăgăminose	-	-	3.293
Plante tehnice	297.215		20.680
Porajere	7.132		197.480
Cartofi ,etc.	400.419		93.615
Pomicultura	1.098		374
			<hr/>
Total veget	1.010.941		485.376
Total min.	1.166.229		117.860
Total max.	1.171.475		594.653
Prent. serv.	16.673		-
Alte surse	139.677	In producție	176.371
Total prod.	3.503.995	Chelt. generale	214.326

Bilanț

Activ	Passiv
3.504.488 lei	3.254.536

Situația CAP Gavojdia în anul 1969

In prezent CAP Gavojdia este comisată cu Jera și Sălbăjelul,
 lucrând o suprafață totală de 3.423 ha din care :

230 ha în folosința membrilor

Suprafața	arabilă este de	2.168 ha
	pășune	768
	înețe	197
	livezi	72
Suprafața	agricol	3.205
	pășuni/zăvoaie/	99
	tufisuri, ape, etc	44

alte terenuri

75 ha

3423 ha

Total

Din aceste suprafețe în hotarul Găvojdia se află:

la brigada I- culturi de câmp 481 ha

-"-" II- " " 471 ha

Total 952 ha

263 ha

Pășuni

83

Pânețe naturale

22

Livezi

119

Alte terenuri

În cele 119 ha de la alte terenuri se cuprind următoarele:

suprafața ocupată de construcții și curți 10 ha

socele drumuri 14 ha

canale, etc. 15 ha

lacuri bălți 3 ha

Pășuni 10 ha

Ripe, etc. 2 ha

Zivocale 50 ha

Tufisuri, mărțișini 14 ha

Cropi 1 ha

O preocupare de seamă a conducerii CAP Găvojdia, a fost deasfințirea terenurilor, de unde s-au recuperat 10 ha arabil, ca și deasfințirea unor drumuri, locuri cu spini și tufe, 7 ha arabil.

Sau făcând îmbunătățiri ale culturilor și producției prin următoarele lucrări: curățirea vechilor canale 10 km

aplicarea cu spumă de var pentru reducerea acidității solului podzolic 300 ha

îngrijiminte naturale /anual/ 50 ha

îngrijiminte chimice " " 900 ha

În urma acestor îmbunătățiri a crescut mult fertilitatea la unele produse ca:

la grâu de la 900 kg la ha - 1.400 kg la ha

la porumb 1200 2000

Mecanizarea agriculturii s-a introdus în mod mai intens din anul 1960 și de atunci este în permanentă creștere-

Se dă o mare importanță dezvoltării culturilor legumicole și de zarzavat, lărgind suprafețele la grădina de legume la 25 ha

În domeniul dezvoltării legumiculturii s-au făcut investiții mari din anul 1959, odată cu terminarea cooperativizării agriculturii în localitate.

În obținerea de recolte bogate a avut un cuvânt greu experiența cooperatiștilor din localitate.

CAP Gavojdia aprovizionează cantinele din Reșița și din
alte centre muncitorești/ Nădraș, Lugoj și Timișoara/ fapt care
are ca urmare, cultivarea pe lângă cămăștii culturi de bătă /to-
mate, varză, ceapă/și a mai multor alte culturi de mai mică im-
portanță ca : mărar, spanac, țelină, praz, etc.

Cultura de varză a dat bune rezultate în fiecare an, da-
torită irigației.

Apreciind apropierea de piața de desfacere din Lugoj și
având în vedere că legumele sînt foarte perisabile, se constată
că valorificarea lor se face în bune condiții.

Datorită fertilității scăzute a solului, s-au obținut pro-
ducții destul de mici, cu mult sub prevederile specialiștilor.

Grădina de legume a CAP este în întreținere irigații iar
precipitațiile ajung la cca 550 mm anual, fapt care asigură necesi-
tul de apă. Grădina de legume dispune de trei corpuri de sere, a
270 m pătrați și un ha sere solar.

Ca perspective de viitor, pentru mecanizarea lucrărilor
se va aduce un tractor special pentru legumicultură. Se va extinde
irigația prin mărirea numărului de udări, sporind și numărul de
aspersoare.

Pînă în august 1969 din cei 900.000 lei planificați la
venituri de la grădina de legume, s-au încasat 500.000 lei-

Fertilitatea solului nu se poate îmbunătăți în ritm sa-
pă deoarece majoritatea solului este și în mare măsură pedzol cu lă-
covinte lăgă țînă și în alte părți sol brun roșcat. Spre Sălbăj
mare parte din teren este cu sol podzolic degradat. Din acest ter-
ren 15 ha sînt cedate ca lot experimental, care aparține centru-
lui experimental Lovrin din anul 1965. Aci se face experiență cu
toate culturile de câmp folosind îngrășămintele naturale și chimice
/ vezi harta centrului experimental /.

CAP Gavojdia beneficiază de cca 200 ha de pîșune, canal-
zate/ patru canale mară, cu 21 parcele a 9 ha, îngrădite cu gard
amenajate cu podețe și înțînute cu îmbunătățirea pajistei prin
lucrări mecanice, îngrășămînturi de ierburi perene ca trifoi, lucernă

Din punct de vedere pomicol, CAP Gavojdia beneficiază de
de 72 ha pomi masivi, plus pomii răzleși din izlaz.

Speciile de bătă sînt : pruni peste 50% și meri /înmasă/
la Jena/30 ha plus cires / la Sălbăjel/.

Pomi dau bune rezultate datorită faptului că sînt o spe-
cie puțin pretentioasă la condițiile naturale.

Se prevede ca dealul de la Vîșii să fie în întreținere pînă
tat pînă în anul 1977, spre a face legătura cu plantația de la Jena

În acest fel se va combate eroziunea și se cultivă te-
renuri slab fertile.

Cît privește planul financiar, mijloacele bănești,

cauza producție și cheltuielilor, prevăzute pentru anul 1969 se prezintă astfel:

a venite din cultura plantelor	1.583.736 lei	chelt	625.000 lei
din creșterea animal	1.337.992 lei	"	200.000 lei
din anexe industriale	1.500.000 lei	"	375.000 lei
alte resurse	20.000 lei	"	800.000 lei
		anig. tax	230.000 lei
		cadru	5.000 lei
		f. peum	206.618 lei
		f. consum	1549.110 lei

Total 4.441.728 lei 4.441.728 -

Situația nefiind încheiată la terminarea monografiei, nu posedăm realizările, dar se promite a se apropia de fondurile realizate.

Cît privește mijloacele bănești pentru nevoile culturale:

La venituri 42.000 lei și la cheltuieli 42.000 lei

Din aceste sume documentele arată cheltuieli pentru grădinișoare de copii în suma de 10.000 lei.

Potrivit regulamentului de ordin interioară, care a fost prelucrat sancțiuni cu cooperatizii, a rezultat înțirirea disciplinării în muncă a membrilor.

Între anii 1964-1965 se observă a început pronunțat de dezvoltarea economică a gospodăriilor membrilor cooperatizii din localitatea Gavojdin. Prezența CAP din localitate și dezvoltarea ei multilaterală a dus implicit la sprijinul real al dezvoltării gospodăriilor individuale a cooperatizii.

Din graficele de mai jos se poate desprinde acest fapt relativ la proprietatea individuală / animale /:

Categori	1964		1965		1966	
	vaci	oi	vaci	oi	vaci	oi
Membrii CAP	272	1041	280	1220	307	1354
Individii sat	18	82	26	120	31	150

Din recensământul pe 1965 formular 5, reiese următoarea situație:

Cospodăriile	Nr. lo.	Do-vine	Ca-baline	Por-cine	Ovi-ne	Ca-prine	Păsă-ri
C. perne a memb CAP	383	280	-	961	1220	80	5.276
" " " " în cîv ags	29	13	32	46	65	5	273
" " " " salariați etc.	125	13	6	60	54	11	1.324

Această situație economică este în plină creștere în anii următori, când puterea economică a satului Gavojdia se exteriorizează și prin alte înfăptuiri gospodărești.

2. Democratizarea aparatului de stat și perfecționarea lui treptată.

Potrivit stadiului atins în dezvoltarea forțelor de producție și cerințelor progresului continuu al patriei noastre, un lucru important în vederea perfecționării conducerii și planificării economiei naționale, îl ocupă îmbunătățirea continuă a organizării administrative a țării noastre.

Noua structură de organizare administrativă a creat un cadru mai prielnic pentru valorificarea cu eficiență sporită a resurselor naturale și de muncă, pentru stimularea inițiativei creatoare a maselor, pentru realizarea importantelor obiective ale dezvoltării multilaterale, a României Socialiste.

Societatea noastră socialistă a înfăptuit pentru prima dată în istoria țării deplină țeluri și aspirații a tuturor claselor și categoriilor sociale a tuturor oamenilor muncii, a creat fiecărui cetățean posibilități nelimitate de afirmare a personalității sale.

Datorită politicii agrare a partidului, vastei sale munci politice și organizatorice, priceperii și hărniciei țărănimii, a relațiilor sociale de la sate, actuala reorganizare a agriculturii a fost însoțită de creșterea producției agricole.

Munca în comun, organizată pe principii socialiste, s-a dovedit izvoțul principal al creșterii producției, al consolidării economico-organizatorice a cooperativelor agricole, al ridicării bunăstării țărănimii noastre.

Populația satului Gavojdia, alcătuită din români, maghiari, germani, sârbi, slovaci, și ruteni, înfrățită prin munca desfășurată în comun, în cadrul CAP, cât și prin alte activități culturale sociale, participă cu multă conștiințozitate la construirea unei vieți noi socialiste, iar după noile dispozițiuni, la urbanizarea comunei Gavojdia.

Satul Gavojdia, care reședință a comunei cu același nume cuprinde multe instituții și întreprinderi ca: Consiliul popular comunal, Școala generală, grădinița de copii, Casa de bătrâni/Azil, Dispensarul uman, Dispensarul veterinar, P.T.T.R., C.E.C., Cooperativa de consum, Cooperativa de credit și economii, Căminul cultural, Biblioteca comunală, Gara CFR, Magazia "Ciocanu" Moara, Întreprinderea de prefabricate din beton, Întreprinderea de cauciucărie, Atelierul de pantofărie, Atelier de croitorie, Frizerie.

La conducerea treburilor comunale au fost aleși deputați din toate naționalitățile din localitate și din satele aparținătoare asemenea și în comisiile permanente și în comitetele de cetățenie.

Participarea largă a tuturor a dus la înfrumusețarea Gvojdici și a satelor aparținătoare, construirea parcuri de flori în fața instituțiilor și întreprinderilor de o parte și de alta soselei naționale, precum și construirea așezilor prin case cu prize prefabricate, noșime la care participă, toți locuitorii satelor respective.

În satul Gvojdica, la ridicarea Căminului cultural, magazinului "Universal" al cooperativei de consum, la ridicarea școlii noi, cu două nivele, au participat prin rotație toți cetățenii satului. Asemeni, au participat la modernizarea și întreținerea drumurilor, la electrificarea comunei, la canalizarea "vânel" pentru a nu inunda satul și calea ferată.

În cadrul CAP au participat la menajarea atelierelor de fierărie, rotărie, tâmplărie, și brutărie, încă din anul 1956 și iar din anul 1955 la menajarea unei bucătării și târnăchierii la lămpi, care aduc reale venituri CAP Gvojdica.

În anul 1952 au contribuit cu munca lor la electrificarea girii CAP și a magazinului "Diocona". În anul 1954/55 au participat la introducerea electrificării la Casa de copii, moară și Sfatu popular, iar în anul 1953 la introducerea rețelei electrice în birurile și la casele CAP Gvojdica. În anul 1954/55 ei au participat la lucrările de electrificare a satului Gvojdica.

Toți cetățenii și-au adus aportul lor la construirea soselei naționale, în anul 1958.

Ca semn de omagiu în memoria eroilor morți în primul și al doilea război mondial cetățenii Gvojdicii au contribuit la ridicarea monumentului eroilor.

În domeniul sănătății se prezintă astfel: Dispensarul uman este cazat într-o casă particulară și cuprinde două nivele. La primul nivel se află cabinetul de stomatologie și o sală de așteptare, iar în partea stângă magazia cu medicamente. La nivelul doi se află sala de așteptare cabinetului de consultații și biroul medicului.

Dispensarul este însoțit cu toate aparaturile necesare și se află în plină activitate zilnică, atât în Gvojdica cât și în satele aparținătoare circumscricției comitale.

Cadrul sanitar este: Dr. Ilieva Popofanu medic neurologist, Dr. Ilișcuț Mărice medic stomatolog, Bolnux Maria asist. Stăvicescu Maria moară comună, Dinju Maria cozi, iar în fiecare sat din circ. sanitară se află câte un punct sanitar cu responsabil și etc.

săptămânal , cel puțin odată satele din circumscripție sânt vizitate de personalul sanitar.

Cît privește buna gospodărire a satului, locuitorii Gavojdiei au participat cu mult atășament la unele lucrări de împotări și gospodărească cu: între anii 1904-1906 au construit podul de la Cochin , iar în ultimile două decade l-au renovat punându-l aceluși noi marginile și țilponile de deasupra traveselor .

Au fost reparate punțile de la Mîndri -Drocepaș între anii 1955-66 . Puntea de la Cîraru a fost refăcută în anul 1959 la sosea între cetățenii Tîru și Mîrca a fost construită în anul 1967 paralel cu podul de beton de la sosea . A fost aranjată căminul una dintre cetățenii Năgl și Sîncu în anul 1967 , lucrare la care au luat parte și elevii ciclului II de la șco. generală din localitate.

În hotarul satului Gavojdie , pe cămin au fost refăcute patru poduri din beton / țevi / și puntea de la Bucovinschi în anul 1966 .

La hotarul din spre Dîmbovița a fost făcut un pod de lemn care unchesează mult trecerea lucrătorilor și a căminelor la loc de muncă .

Între anii 1956-1960 a fost ridicat pe pîmînt comunal , localul Cîminului cultural Gavojdie . Să-mi dat contribuția voluntară și din banii toții cetățenii din localitate la ridicarea acestui local fiind aprijinul organelor superioare .

Localul este spațios , are o sală mare , două camere pentru activități și din hol pe o parte se află sala pentru club bibliotecă și sala de lectură , iar pe de cealaltă parte o expoziție etnografică permanentă colțul emografic și biroul cîminului cultural .

Cîminul cultural este înzestrat cu un aparat de cinematograf , radio, magnetofon și un club cu masă de tenis de masă , plus mai multe gazetări de sală . În sala mare se află mobilierul necesar . Secția are o cortină corenzăntătoare .

Datorită muncii cadrelor didactice Cîminul cultural din pîmînt de unii tovarășii formații culturale artistice: cor mixt, compus din cea loc persoane , brigadă artistică alcătuită din 12 persoane echipă de teatru , echipă de dans și colectiv de conferențieri /ca prezintă și infotrichi și jurnale vorbite/ .

În conducerea Cîminului cultural , după o perioadă de timp sînt au : Dinu Iosif și Petruvici Ion cu unirea de directori cadre didactice și profesori: Lazăr Ion prof. între 1957-1958 Cirbu Emilia inv. -" 1958-1966 Căstăscu Nic. dir. șco. 1966 și în prezent

În toamna anului 1969 formația Cîminului cultural au participat la inaugurarea localului de Cîmin cultural din satul Jucă

Cu acest prilej echipele de dansuri formate de tov. Dal. Viorel și Crețencu Livia a prezentat o suită de dansuri din localitate alcătuită din balouri etc. au fost executate într-un ritm foarte rapid și precizie în mișcările fapt care a stors nemăsurate aplauze din partea publicului asistent. Cu prilejul biennului de teatru "I.L. Caragiale" cadrele didactice au instruit echipa de teatru cu piesa "O glumă de doi bani" care va fi desfășurată pe scena Căminului cultural Găvojdia și în alte localități până la prezentarea ei la concurs.

Dispensarul veterinar este instalat într-un local închiriat. Dispune de toate instalațiile necesare și utilaje instrumentale necesare. Personalul sanitar veterinar este alcătuit astfel:

- Dr. Jitaru Vasile medic veterinar
- Airinei Alexandru tehnician veterinar
- Mătușă Lucie agent sanitar veterinar
- Tîrnă Cornel agent cu îndrumările artificiale

Dispensarul veterinar a luat ființă în Găvojdia în anul 1956 și a fost condus până în prezent de următorii medici veterinari:

- Dr. Sîrbu M
- Dr. Dejica O
- Dr. Grovovanu I
- Dr. Jitaru Vasile

Referivit stăruințelor lor mortalitate la animale și răscăntă aproape că a dispărut. O problemă gravă prezintă întreprinderea sanitară în ovine, care din cauza unei progrese umidității pe pământurile satului nor de gîlbează etc. Indicațiile sanitare date cetățenilor au determinat multă creștere a natalității de mînie și pînă și îmbunătățirea raselor lor.

Încercarea demografică și sanitară sanitară.

În anul 1969 numărul populației Găvojdiei era de 1375 persoane din care 671 bărbați și 704 femei. Din această sumă sînt copii sub 15 ani. Natalitatea în anul 1968 a fost de 26 noi născuți, în 1969 de 20 noi născuți. Mortalitatea în anul 1968 a fost de 11 morți iar în 1969 de 13 morți. Asistența la naștere a fost de 100% la maternitatea din Iugoj. Aprovizionarea cu medicamente a fost bună și sanitaritatea plămînilor s-a făcut conform articolului 10.

Igienă oculară: au fost vizitați la școala generală 294 copii, copii 30
 Care de copii 121

S-au efectuat triaje la începutul anului școlar și la începutul fiecărui trimestru, control periodic corpului didactic și administrativ, controale de laborator, etc.

Indice de parazitare: 0.

Igiena alimentară: s-a efectuat periodic la următoarele:

- la bufet
- la alimentară
- la magazin "Universal"
- la moară
- la lăptărie CAP

S-a efectuat control periodic personalului care deserveste instituțiile de mai sus, lunar, iar la cele de laborator odată pe an.

Alimentele alterate se scoț pe baza analizelor de laborator. Periodic se fac analize de lapte. Locurile corespund din punct de vedere igienico-sanitar.

Igiena muncii se efectuează în cadrul CAP, în sectorul de cauciucărie, la fierărie și la brigada de tractoare.

Sînt controlate trimestrial, corespund din punct de vedere igienic toate cele de mai sus. De asemenea îndeplinesc toate normele de protecția a muncii.

Igiena satului: casele sînt corespunzătoare din punct de vedere igienic, 90% au wc-uri igienic întreținute. Majoritatea caselor au fîntîni particulare care corespund normelor igienico-sanitare.

Pe lângă personalul sanitar amintit, în prezent mai sînt încadrați următorii: Groza Silviu dezinfector, Alcie Rozalia la baza de tractoare Iugojel și Gheorghiș Comalia infirmieră Gavojdia Casa de copii.

<u>Diagnostic dat și realizări:</u>	boli cronice:	cancer
- de ficat		4 caz
- ulceroase		6 -
hipertensiune art.		6
boli inimă		11
- diabet		2
- nervoase		1
epilepsie		2
reumatism		5
		8

Învățămîntul de cultură generală

În satul Gavojdia învățămîntul se desfășoară în două corpuri de clădiri cu 4 săli de clasă și o sală achiziționată în localul cîminului cultural din localitate. Se face alternativ, înainte de masă și după masă cu ciclul II, procedîndu-se astfel din anul 1948 pînă în prezent.

Localurile de școală sînt întreținute bine ca exterior iar ca interior cer dese reparații anuale, fie la uși și ferestre fie la acoperșurile.

aprovizionarea cu combustibil se făcea anual prin org de conducere al comunei Gavojdia

In ultimii ani numărul elevilor crescând , obligă la înființarea de clase paralele , iar în lipsă de spațiu la ridicarea unui nou local de școală bine luminat și înzestrat cu cele necesare

Despre modul cum s-a desfășurat învățământul din cele mai vechi timpuri și până la reforma învățământului din anul 1948 am arătat mai înainte , urmând să analizăm situația învățământului din Gavojdia între anii 1948 -1970 .

Baza materială prezintă două localuri de școală și un local pentru grădinița de copii .

In intervalul dintre anul 1940 și în prezent au funcționat la grădinița de copii Gavojdia mai multe cadre didactice demerite de laudă care printr-o temeinică educație dată copiilor pe școlari, au predat școlii generale foarte bune elemente pentru clasă în toți anii .

Cadrele didactice de la grădinița de copii între 1940-1970 :

Nr. crt.	Anii de funcționare	Numele și prenumele	Funcția	Obs.
1.	1940 -1944	Petraș Irina	educ.	
2.	1944-1950	Drăgan Teodora	" "	
3.	1951 -1953	Davidoi Maria	" "	
4.	1953 -1960	Ameanu Elena	" "	
5.	1960 -1961	Daba Cecilia	" "	
6.	1961 -1970	Lazăr Elena	" "	

In urma reformei învățământului din anul 1948 la Gavojdia s-a înființat școala generală cu două cicluri și nivelul de cunostințe fiind mai pretentios școala din localitate treptat este încadrată cu profesori de specialitate și învățători calificați -

Cadrele didactice care au funcționat la școala din Gavojdia între anii 1938 -1970 .

Nr. crt.	Anii de funcționare	Numele și prenumele	Funcția	Obs.
1.	1938/1967	Sîrbu Emilia	Dir. șc	
2.	1938/1968	Sîrbu Emilia	înv.	
3.	1932/1954	Andrei Maria	" "	
4.	1946/1948	Suciu Silvia	" "	
5.	1946/1948	Rusu Olga	" "	
6.	1948/1949	Mehac Ioan	înv. l. rusă	
7.	1948/1954	Crestescu Maria	matemat.	

Nr. crt	Anii de funcționare	Numele și prenumele	Funcția	Obs.
8.	1949/1952	Mihai Constanța	inv. L. rusă	
9.	1950/1952	Jumanea Bujor	prof. geografic	
10.	1950/1955	Stănuț Eleonora	inv.	
11.	1950/1955	Măjara Alexandra	"	
12.	1949/1950	Avram Emil	"	
13.	1949/1950	Avram Stela	"	
14.	1951/1954	Rădulescu Doița	"	
15.	1952/1970	Lazăr Ioan	prof. iste-geograf.	
16.	1954/1960	Stoica Petru	inv.	
17.	1954/1962	Stoica Ioana	inv.	
18.	1954/1960	Armeanu Ștefan	"	
19.	1955/1962	Jupan Stela	"	
20.	1953/1961	Lazăr Elena	inv. L. rusă	
21.	1957/1966	Tătuțel Anestide	prof. matematică	
22.	1953/1956	Teodoriu Alex.	" matematică	
23.	1954/1955	Teodoriu Maria	inv.	
24.	1945/1946	Nepit Ilie	"	
25.	1945/1946	Nepit Lucia	"	
26.	1956/1960	Georgescu Ion	prof. iste	
27.	1960/1967	Deșteu Elena	inv.	
28.	1960/1962	Jupan Ioan	"	
29.	1962/1963	Cucuzuz Ioan	inv. pensie	
30.	1961/1962	Băban Antoneta	" "	
31.	1961/1961	Martin Toma	inv.	
32.	1961/1962	Voia Nicolae	prof. L. română	
33.	1962/1969	Teclariu Dora	inv.	
34.	1962/1966	Goiaș Lucrăția	"	
35.	1961/1965	Ștan Emil	prof. istorie	
36.	1964/1964	Măgolevai Nadejda	L. rom.	supl
37.	1963/1964	Bodescu Emilia	"	supl
38.	1964/1968	Bălia Elena	prof. L. rusă	
39.	1964/1967	Tripon Viorea	" L. română	
40.	1964/1965	Constantiniu C-tința	" chimie	supl
41.	1964/1965	Brems Magdalena	inv.	
42.	1965/1966	Cechin Mărioara	inv. L. română	supl
43.	1965/1966	Teodorescu Zamfira	" fiz. chimie	supl
44.	1965/1966	Dill Elisabeta	" Naturale	supl
45.	1966/1967	Știrbu C-tin	" "	supl
46.	1966/1968	Oprea Maria	prof. fiz. chimie	
47.	1956/1957	Ștoicuț Roman	" matematică	

Nr. crt.	anii de functionare	Numele și prenumele	Funcția	obs.
48.	1956/1957	Stoicuț Lucia	prof. naturale	
49.	1966/1970	Crestescu Liviu	înv.	
50.	1967/1970	Turcanu Elisabeta	"	
51.	1968/1969	Bako Maria	"	supl
52.	1965/1966	Cocor Mircea	prof. ed. fizică	
53.	1967/1969	Toplicianu Rozalia	matematică	
54.	1965/1967	Toma Cornelia	"	
55.	1965/1967	Avram Restița	înv.	
56.	1966/1967	Tanaru Nina	"	
57.	1967/1969	Trubiancki Erica	prof. naturale	
58.	1968/1969	Calotescu Ionu	"	supl
59.	1968/1969	Calotescu Margareta	înv.	
60.	1969/1970	Roman Gabriela	prof. franceză	
61.	1967/1969	Georgeh Maria - Preotu	prof. l. rom.	
62.	1969/1970	Lala Violet	prof. chimie - fiz.	
63.	1966/1968	Pandele Mihail	Ed. fizică	
64.	1969/1969	Borchescu Ioan	naturale	
65.	1969/1970	Tiru Elena	l. romana	
66.	1969/1970	Bucovan Catin	matemat.	
67.	1969/1970	Valescu Gabriela	St. nat.	
68.	1969/1970	Prădatu Toma	ed. fizică	sup
69.	1969/1970	Damian Cecilia	înv.	
70.	1966/1970	Crestescu Nicolae	Dir. l. rom.	
71.	1969/1969	Jurchescu Ion	Ed. fizică	

Mare parte din materialul didactic al școlii a fost confecționat de cadrele didactice, iar ce parte primit de la formările superioare de învățământ.

Bugetul grădiniței de copii an de an era cu inexistentă multe cerințe rezolvându-le educatoarele prin serbările școlare. Așa a procedat în ultimii ani tov. educ. Lazăr Elena, sprijinită de comitetul de părinți care a reușit să procure prin serbări 2 coșuri mari, perdele la ferestre etc. prin serbările școlare pentru grădinița de copii.

Nici bugetul școlii nu avea mai multe prevederi, decât necesarul de combustibil și mici reparațiuni ale localurilor.

Materialul didactic aflat la grădinița de copii la sfârșitul anului 1969 a fost următorul:

- 1 picup cu mai multe plăci
- 1 diascop cu mai multe filme
- * trotinete pentru copii
- jocuri diferite

lădi cu cuburi
teatru pentru păpuși
trusa de păpuși
mozaic
mărgale plăcări
forfecuțe
domino
etc.

Materialul didactic al școlii este clasat pe specialități și anume: instrumentele și aparatele necesare la fizică-chimie, materiale de științe naturale, și de agricultură, plase pentru toate specialitățile puse pe rame și stativ, material de geologie, hărți geografice și istorice, albume, mulaje diferite.

Mobilierul grădiniței de copii corespunde unei săli de clasă bine amenajată având:

6 mese rotunde	32 scaunele
4 mese lungi și joase	6 scaune lungi și joase
1 tablă pt. copii mici	1 catedră
1 spălator cu lighian	1 dulap cu sticlă pt. jucării
1 canier de parate cu 32 loc.	1 scaun la catedră
etc.	

Mobilierul școlii generale este alcătuit din un număr mare de bănci, în care au învățat și bunicii elevilor de școală, iar o altă serie de bănci, cu două locuri, sânt primite mai recent.

În fiecare sală de clasă se află câte o tablă pe suprafață și câte o catedră cu scaun.

Din cele 5 săli de clasă, 3 ar corespunde ca spațiu și luminozitate, dar în total nu corespund noilor cerințe ale învățământului numărului mare de copii. Acest fapt fiind știut de către conducerea fostului Raion Jugoși, l-a determinat să pună piatra fundamentală a noului local de școală, cu două nivele, cu 8 săli de clasă și laborator, precum și cu mobilierul nou, etc. Acest local a fost terminat în interior la sfârșitul anului 1969, excepției instalarea sobelor de teracotă care se află în curs de lucru. Probabil localul va intra în funcție la începutul anului școlar 1970/1971.

Această lucrare de importanță mare pentru satul Gavojdia a fost începută în baza fondurilor provenite din contribuția voluntară a sâtenilor, dar pentru urgentarea terminării ei comuna Gavojdia a primit un substanțial ajutor bănesc și material din partea Inspectoratului școlar județean, prin influența directă a tov. Inspector general Rada Petru.

Curtea școlii va fi amenajată cu clădirile anexe necesare, la darea în folosință a noului local de școală. În curtea școlii se vor planta câțiva arbori, care să asigure un aer bun,

umbră și adăpost pentru ținerea lecțiilor și în aer liber .
Școala dispune de un loc de grădiniță folosit ca lot experimental .

Între anii 1948 și în prezent cursurile s-au efectuat alternativ din cauza insuficienței spațiului /sălilor de clasă/ .

Situația statistică a elevilor

de la grădinița de copii între anii 1962 -1965

Anul	Sex		Număr elevi după naționalitate										Total
	B	F	romani		Germani		maghiari		slovaci		alții		
			B	F	B	F	B	F	B	F	B	F	
1962	6	8	5	6	-	-	-	-	-	-	1	2	14
1963	6	4	3	4	-	-	1	-	-	-	2	-	10
1964	7	5	5	5	-	-	-	-	-	-	2	-	12
1965	13	9	11	6	-	1	-	-	-	-	2	2	22

Cît privește situația școlară a elevilor de la școala generală , vezi anexelacul sit. între anii 1918 -1947 , 1948-1963 și 1964-1969.

Gratuitatea învățămîntului acordată prin lege , a dat prilejul tăturoz oamenilor muncii din localitate să-și trimită copii la școală cu regularitate, iar întroducerea repartiției de manulele în mod gratuit , a fătărit și maă mult frecvența școlară . Procesul de învățămînt s-a putut desfășura în condițiuni bune și în acest fel majoritatea dintre absolvenții școlii din Gavojdia, atît din sat cît și de la Casa de copii și-au continuat studiile la școli medii și profesionale, unii dintre ei continuînd studiile superioare la diferite facultăți.

Din mai jos numele tînerilor din Gavojdia care au absolvit studii superioare în perioada de după al doilea război mondial.

- Nicola Petru ing. Timisoara /mecanică/
- Moraru Mihai ing. Bucuresti/petro -chimie/
- Lazar Cornel prof. asist. chimie ind Bucuresti
- Blescu Ioan prof. matematică
- Tiru Elena prof. L. romana Gavojdia
- Stirbu Iosif ofițer superior Bucuresti
- Floare Ion economist Resița
- Vorinea Ion ing. agr./de la Casa de copii/
- Saicu Stefan ing. electrotehnic Constanța /Casa de copii/

În cursul anului 1969 se aflau la studii superioare

urmi to rii:

- Avram Emil Politehnica Timisoara
- Buleja Ioan Fad matematică

- TABEL - N O M I N A L -

cu directorii și educatorii Casei de copii din Găvoajdia
între anii 1952-1969.

nr. crt.	Numele și prenumele	Funcția	Anii	Obs.
1.	Lazăr Ioan	Director	1952/V-IX	
2.	Armeanu Stefan	"	1952/1954	
3.	Vasile Mihai	"	1954/1969	
4.	Păulis Vasile	"	1969/VI-IX	loc țâitor
5.	Damian Traian	"	1969/IX	
6.	Teodorescu Xenofon	Educator	1950/1953	
7.	Patrescu Ioan	"	1952/1953	
8.	Ilioi Mihai	"	1953/1954	
9.	Popoi Gheorghe	"	1952/1953	
10.	Mehedinți D-tru	"	1953/1954	
11.	Drăgan C-tin	"	1952/1954	
12.	Voiniceanu D-tru	"	1954/1957	
13.	Kiray Francisc	"	1954/1957	
14.	Prodea C-tin	"	1956/1958	
15.	Iancu Gheorghe	"	1956/1959	
16.	Bacșiș Haralambia	"	1956/1958	
17.	Jupan Ioan	"	1958/1962	
18.	Țărăcilă Nicolae	"	1958/1962	
19.	Turcu Doru	"	1958/1961	
20.	Mihalcici Nicolae	"	1959/1962	
21.	Turcu Petru	"	1961/1967	
22.	Florea C-tin	"	1961/1969	
23.	Martin Toma	"	1961/1967	
24.	Gherber Reihard	"	1962/1965	
25.	Peschel Ioan	"	1963/1969	
26.	Stirbu C-tin	"	1964/1965	
27.	Moraru Mihai	"	1964/1965	
28.	Golosie Maria	"	1969	
29.	Barsai Ioan	"	1969	
30.	" Maria	"	1969	
31.	Berliba Leonid	"	1969	
32.	Păulis Vasile	"	1968	

Leola garraha Savignia

Fuente: Simis
Tabla 11

Eurichia americana o *setaria*
promote 1 pe clase a'ous, de la 1915 to 1963. (age? white area)

Clase	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963		
I	13	19	32	-	-	13	20	23	23	23	18	25	18	23	27	35	14	28	21	19	21	24	16	24	16	10	15	18	18	30	25	20	22	28	16	21	22	29	29	27	39	22	21	25	42	24	22	
II	8	14	20	-	-	16	42	19	18	21	24	26	21	20	21	26	18	26	23	23	19	16	24	16	13	12	16	7	24	21	24	40	24	32	15	18	25	24	24	28	29	31	28	29	31	36	40	
III	9	8	17	15	19	20	20	42	18	18	23	16	12	31	15	23	22	32	22	27	21	22	16	25	12	12	13	9	25	35	37	40	23	31	13	20	21	25	27	37	31	33	41	31	31	31	41	
IV	7	11	9	17	16	19	22	18	32	21	27	19	12	20	23	25	19	24	25	21	23	25	21	21	17	24	11	16	12	10	22	19	32	35	20	25	26	19	26	27	35	24	33	41	28	35	38	
V	5	4	5	6	11	-	21	21	20	19	17	6	9	13	12	18	20	14	20	14	25	30	24	28	23	22	14	21	9	12	22	13	23	31	30	28	34	30	18	17	24	30	33	34	45	25	34	
VI	3	4	3	5	6	-	-	18	13	14	12	4	-	4	9	12	15	15	10	24	28	22	25	18	12	13	13	13	13	13	13	-	-	15	23	19	23	22	22	27	27	27	31	31	31	31	42	42
VII	5	4	7	6	6	-	6	8	9	13	13	9	10	21	16	17	16	14	12	14	12	13	14	14	9	-	-	-	-	-	-	-	11	15	23	21	9	12	15	14	17	23	29	34	34	42	42	

Situația

numericii a școlărilor promovăți , pe clase și ani , între anii 1918-1947

anii											
Clasa	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
I	13	19	32	-	-	13	20	23	23	27	38
II	8	14	20	-	-	16	42	19	18	23	24
III	9	8	17	15	19	20	20	42	18	21	23
IV	7	11	9	17	16	19	22	18	32	18	24
V	5	4	5	6	11	-	21	21	20	21	17
VI	3	4	3	5	5	6	-	18	13	17	12
VII	-	-	-	-	-	-	-	-	5	14	7

anii										
Clasa	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
I	25	10	23	27	35	14	28	21	19	21
II	26	21	20	21	26	18	26	23	23	19
III	16	12	31	15	23	22	32	22	27	21
IV	19	12	20	23	25	19	24	28	21	23
V	6	9	13	19	18	20	14	25	30	24
VI	4	-	4	9	12	15	15	10	24	28
VII	6	6	-	6	8	0	13	13	9	19

anii									
Clasa	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947
I	24	16	10	15	18	18	30	25	20
II	16	24	13	13	16	42	4	25	24
III	22	16	25	12	12	13	9	25	35
IV	25	21	17	24	11	30	12	10	28
V	28	23	20	14	21	9	16	22	13
VI	22	25	18	15	12	14	17	15	13
VII	21	16	17	16	14	12	14	14	9

Obs. Datele sânt culesse din matricolele școlii Gavojdău.

SITUATIA

a scolarilor promovati, pe clase si ani, intre 1948-1963

Obse.

Anii

	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956
28	16	21	22	28	23	28	27	
24	32	15	18	25	24	28	28	
40	23	31	13	20	21	28	35	
32	35	20	25	20	19	26	33	
32	30	28	34	30	18	15	24	
15	33	19	23	22	23	15	15	
-	11	15	23	21	19	16	15	

Anii

Obse.

	1958	1959	1960	1961	1962	1963
27						
39	22	21	28	42	29	33
29	30	33	26	31	36	29
27	30	33	31	31	34	41
35	24	33	40	28	33	32
30	33	29	33	42	25	34
17	30	33	30	32	42	29
14	17	25	33	20	34	43

Obse. Datele sunt culesse din matricolele scolii din Gavojdia

Tiru Zenovie Fac de farmacie Cluj

Todor Ioan - ASE Timisoara

Avram Ioan - Politehnica Brasov

Floara Rodica - Universitatea Timisoara

Blescu Ana - ASE Timisoara

Buzes C-tin - Fac. med. veterinara Timisoara

Blidaru Silviu - Fac. agronomie Timisoara

Iazir Antoneta - Fac. farmacie Bucuresti

Chişu Vasile - Fac. construcţii Bucuresti / Casa de copii/

Chişu Traian - Fac ICBF - Bucuresti " " "

În acest interval de timp s-a schimbat caracterul obişnuit la Casa de copii de azi da copii numai la meserii, în acest fel unii din ei urmând la scoli medii şi la facultăţi diferite. Arăta mai jos câţiva din ei:

Sinibauru C-tin - inginer de mineuri GPR

Cucu George - Liceul din Faget

Faras Ioan - Liceul industrial Timisoara

Bot Petru - Liceul din Nădrag

Popănel C-tin - Scoala tehnică

Boneilă Ioan - Liceul Timisoara

Ivancu Cornel - Liceul din Brasov

Dezvoltarea culturii de masă. Începând cu festivalurile culturale artistice, între anii 1950-1969 la Căminul Cultural din localitate au activat formaţiile: echipa de dans, echipa de teatru, brigada artistică, formaţia corului mixt şi colectivul de conferenţieri. În anul 1953 la al treilea concurs artistic pe fotbal Raion Lugoj, formaţia de cor şi cea de dans au reuşit printre primele trei. De-aceia an de azi toate formaţiile au activat bine făcând iesiri diferite pe plan sătesc, intercomunial şi raional.

Această activitate a fost şi este îndrumată direct de către cadrele didactice care au urmat cursuri de specializare în ramurile respective.

Colectivul de conferenţieri este alcătuit din următorii:

Jumnea Dujos, Iazir Ioan, Georgescu Ioan, Voin Nicolae - Sten Mil, Iag. Lungu Nicolae, Dr. Topoleanu Ilona, Dr. Jitaru Vasile Tatulici Arestida, Tambianski Erika, Gheorghiu Nicolae, etc.

Folclorul din localitate fiind în cea mai mare parte importat din alte localităţi ale Banatului, nu a prezentat nici cântec nici dansuri caracteristice, pentru a fi reproduse şi exprimate prin verbările culturale artistice.

Până la al doilea război acedea valorificarea unor aspecte ale folclorului Givojdian de manifestat prin sărbătorile şi cântecile organizate în unele gospodării din localitate. Azi, tinereţul / Fete şi băieţi / completează cu cei şapte două vârste de producere

cântăce, proverbe, zicători, ghicitori, legende din folclorul local ori din cel importat din alte părți.

Dintre cântăcele deosebite reproducem la aceste plăci ori la sezi
tori, recun:

1. Frunză verde ca mărul
Patru boi leagămă carul
Coborîm din deal în vale
Vine mândra cu mîncare
Cu mîncare și tutun
Și la boi un braț de fîn
Pe ulița cu fîntînă
Îmi făcea mândra cu mîna
Și-mi făcea cu mîna stîngă
Tucu-î ochii ei de mândră,
Și-mi făcea cu mîna dreaptă
Să mă duc că ea mă așteaptă

2. Spune-mi bade adevărat
Pore-ți rău că mă lăsat
Ba rău mie rău nu-mi pare
Numai inima mă doare
Și vi neică negrasit
Că la toamnă mă mărit
Mărit-te fată mare
De-mi i-a dorul din picioare
Și ochii de peste vale
Nu ști puică ceam gîndit
Să ne lăsam de iubit
De iubit ne vom lăsa
Cînd vom numira frunza
Frunza de pe un stejar
Și iarba de pe hotar

3. Dorul meu pe unde pleacă
Nu-î pasăre să-î întrecă
E mai repede ca gîndul
Ca fulgerul și ca gîndul
Două doruri într-un loc
Nu trebuie mai mare foc
Două doruri într-o țară
Nu trebuie mai mare pază
Datite focul de dor
N-am topor să te omor
Nici secură să te tai
Că nu-mi faci atîta dădă

4. Frunzi verde solzi de peste
Vai de cea ce iubeste
Nici nu moare nici trăieste
Numai se tot neclăjește
Se bate cu gândurile
Ca apa cu valurile
De-ar fi lăsat nu știu cine
Ce iubesti să iei cu tine
Dar nu știu cine a lăsat
Ca să iei ce nu ți-e drag
Ce ți-e drag să părăsești
Și să iei ce nu gândești

Acestea și multe altele erau cântecce preferate, cântate de tineretul gîvojdăan pînă prin anul 1940. Apoi, au fost învățate cîntecce moderne și din domeniul muzicii ușoare.

La neșătorile /clăcile/ din trecut, se producea tineretii și cu ghicitori ca:

Ce-i iarbă uscată într-un cuvînt ?

/ pînă /

Mii neocotite, sute nenumărate

Trec poduri ferocate,

După ce trec podurile își schimbă numele

/ grîul /

Ochi patru, urechi patru, unghi douăzeci și patru

/ călărețul și calul /

Ce nu se poate îngropa ?

/ sufletul /

Ce nu poți cântări ?

/ vîntul /

Cine poate mînce fierul ?

/ rugina /

Patru negri, patru stau și lepte dau ?

/ vaca /

Cine se naște cu barbă ?

/ capri /

Pentru dezvoltarea judecării spuneau proverbe ca :

Ce vei semăna, ai vei secera .

Cum îți vei asterna așa vei dormi

Din două babe bătrîna a făcut o nevastă tînără

Cît e baba de bătrînă, tot doroste ziua bună

Floare la ureche !

Nu te atînge cî te frige .

Veselia și dragostea de viață este oglindită în strigă-
trile rostite la horile Țirăntii, ca cele de mai jos:

În uitași la mândra mea
Ce joale are pe la
Numai nu-s de ea făcute
De fabrică sînt țesute
Că din cap pînă-a călcăie
Tot țesale din prăvălie
Din călcăie pîn-la cap
Din duceamă ea-a băscat
Mîndra-și are bani destul
C-o vîndut ouă și pui
I-a dat conștientului
Grâu, ovăz și cucuruz
Tot pe toate ea le-a dus
Să vedeși la ea în ladă
Cîte joale stau gălmăși
Saptea ani de-o vreme să porțe
Etot nu le-ar rupe pe toate

/ culese de la Secosan Petru/

Mîndro ,da frumoașă ești,
Numai cînd te ruminești
Iar cînd ești neruminată
Ești ca dracu de urîți

La oi mîndro dăceși fi
Lupii de tine-ar fugi,
Dar la joc nu fuge nime
Dacă ești albită bine

Nici la nimeni nu-i fră o frică
Că ești ciușă ruminată

/ culese de la Secosan Petru/

Pe aceste cale , în timpurile vechi se difuzau tinerețului
obiceiurile și tradițiile locului .

Biblioteca satului Găvojdia , organizată , cu bibliotecar
salariată din anul 1957 , are în prezent un număr de 3780 volume din
din care cu acțiune în limba română 1087 volume iar cu acțiune stră-
înă 916 volume , restul fiind cu conținut agrotehnic politic, științ
fic. Anx de ea numărul cititorilor crește . În anul 1968 existau 8260
volume citite la 826 cititori .

Cinematograful de la Căminul cultural Găvojdia prezintă
filme de 4 ori pe săptămîna iar la filme potrivite se face program
și pentru copii .

permanentă și oaste plină de spectatori iubitori de film.

Căveștii dispune de un muzeu sătesc bine amenajat de către tov. inv. Sîrbu Emilia. Reproducerea cu vorbele dăsei istoricului muzeului și strădania organizării lui.

"Ca o realizare că totul aparte, există în satul Căveștii înființat în cinstea zilei de 7 noiembrie 1950, primul muzeu sătesc în fostul Raion Lugoj. Inițiat încă cu mulți ani în urmă de către tov. Sîrbu Emilia, sprijinită astăzi de către partidul nostru și de muzeul municipal Lugoj, înființarea acestui muzeu a devenit o realitate. Acest muzeu cu cele trei secții existente / etnografică / , istorică și geologică / seveste la îmbogățirea cunoștințelor maselor populare, în domeniul evoluției societății omenești, păstrând conorile etnografice care evidențiază pe lângă munca dusă a bărbaților în domeniul ceramicii și încrustărilor în lemn și munca atît de miglăoasă a femeilor satelor noastre, lăsată în umbră pînă la venirea actualului regi.

Copii și părinții au fost antrenati în descoperirea lucrurilor vechi și astfel au sîrit la lumină din multe lăzi bătrînești minunate modele de îmbrăcăminte, purtate cu multe decenii în urmă. De prin ungherile multor case din Căveștii, de prin cine stie ce rașcol și al pivniței și soproșului au fost scoase, curățite de praful deceniilor și aezate în muzeu, unelte, vase folosite pe timpuri. Ici se pot vedea și zăboale de țesut de acum 250 ani, pluguri grele de lemn cu care s-a arat în urmă cu 200 de ani, lăzi de zestre și vase interesante, lucruri care evocă trecutul acestui sat.

În zilele regimului nostru democrat popular, nivelul de trai material și cultural a cetățenilor din Căveștii s-a transformat mult. În fiecare casă au pînă aparatele audiovizuale etc. Obiecte de uz casnic ca frigider, mașini de spălat, etc se află la cea 25 și din gospodăriile din localitate.

Garnituri de mobilă modernă, aflăm la cea 40% din gospodăriile satului Căveștii. Televizoare sînt în număr de 54 aparate. Aparato de radio cea 172 buc. Biciclete găsim aproape în fiecare casă la unii fiind două, trei biciclete. Mașini autoturismale în anul 1969 erau la următorii: Dr. Jitaru Vasile, Gura Alexandru șef stația CFR, Tîrnă Liviu și Zărnă Ion șef CFR. Motorete aveau Ciubucă Ion, Urdireanu Ion, Rusoie Teodor, Simona George. Motociclete aveau, Birș Dorin, Făchescu Petru, Dăsc Ion, Teodor Ion, Antal George.

Cît privește depunerile la CNS, satul Căveștii avea la sfîrșitul anului 1969 un fond de bază de cea 4,5 milioane lei primite și din depuneri pe 600 de cobîșni, și cîștiguri, de autoturismă,

CBC în câștig de materiale de construcții
CBC de excursii în străinătate.

Față de anul 1961 când a luat ființă această filială CBC
numărul membrilor depunători a crescut la 2.500 depunători cu dife-
rența de 1.000.000 lei în plus.

Educația de a depune la CBC este cultivată încă de pe
bancile școlii generale din localitate.

Până la al doilea război mondial, populația din Gavojdin
se mulțumea să se veștimească în case mai puțin pretentioase ca volum,
luminizitate și stare igienică.

Mai cu seamă, înămi, după intrarea cetățenilor în CAP
în anii 1956/57, încep să apară noi case în Gavojdin, făcut în pre-
zent aproape 65% din populația Gavojdin are case noi.

Intrucât în localitate sînt 3 străzi lungi, îi vom ară-
ta pe străzi, pe cetățenii cu case noi din localitate:

a/ Pe strada Stiuicii

Popeț Nicolae
Borlovan Ioan
Oprea Ioan
Enchescu Petru
Miculici Stefan
Covaci Ilie
Buzea Livia
Răbsan Lazăr
Cocîrlă Dionăse
Bot Gheorghe
Petruvici Ioan
Novac Lazăr
Novac Viorela
Popeț Dumitru
Gheorgha Dumitru
Moraru Alexandru
Barghi Ioan
Boc Augustin
Brebăn Viorel
Pană Lazăr
Sojdoanu Petru
Brebăn Nicolae

Paulescu Ioan
Simion Petru
Rosu Ioan
Popescu Ioan
Spăriosu Petru
Blidaru Ioan
Nicola Nicolae
Ceta Maria
Furci Mihai
Boc Ioan
Blidaru A
Secosan Dumitrio
Măran Ilie
Miesă Petru
Precupas Stefan
Magina Ioan
Visegan Ioan
Farcea Petru
Bot Stefan
Petrovici Nicolae
Popeț Gheorghe

b/ Pe strada de mijloc

Păuț, Gheorghe
Enchescu Stefan
Blasoun Ioan
Simion Nicolae
Furdean Ion

Ardeleanu Ioan
Lazăr Antinas
Neagu Nicolae
Miesă Gheorghe
Opris Dumitru

Savu Solomon
 Boc Dumitru
 Berneanju Gheorghe
 Lazar Valer
 Toader Nicole
 Crăciun Traian
 Drăgănescu Ioan
 Emilian Dumitru
 Sojdeanu Ioan
 Moisescu Ioan
 Breban Ioan
 Dema Ioan
 Sîrbu Emilia
 Nicola Romulus
 Oprea Dumitru
 Dema Filip
 Fărcașean Traian
 Păuț Ioan

Dema Ioan
 Precup Ștefan
 Rosu Ioan
 Micsa Gheorghe
 Buleja Ioan
 Todor Ioan
 Simion Ioan
 Tîru Zănovia
 Serban Ioan
 Scumpia Traian
 Cuzinevski Olimpiu
 Tîru Dorin
 Ursulescu Ion
 Bucovan Ioan
 Daba Eugen
 Metzger Martin
 Airini Alexandru
 Tîru Ioan /230/

c/ Pe strada Sălbăgelului

Moraru Teodor
 Matula Mihai
 Gherman Perfir
 Olanic Vasile
 Moraru Mihai
 Blidaru Ion
 Băban Gavrilă
 Munteanu Nicolae
 Sîrbu Teodor
 Iancu Nicolae
 Genic Ion
 Buleja Dionisie
 Socaci Ioan
 Covaci Ștefan
 Buleja Ioan
 Ioghin Ștefan
 Nicola Dumitru
 Marian Nicolae
 Cocirli Lazăr
 Marian Lazăr
 Popeș Ion
 Blidaru Corneli

Sojdeanu Ioan
 Stănescu Cătin
 Nicola Romulus
 Bizănescu Moise
 Tîru Dionisie
 Bot Ioan
 Nicola Moisi
 Pascutescu Ion
 Andrei Ioan
 Teodorescu Dumitru
 Munteanu Nicolae
 Popescu Ion
 Cocirli Nicolae
 Antinas Moise
 Giurgina Dionisie
 Blidaru Ion
 Nicola Iăviu
 Moise Ion
 Avram Nicolae
 Danciu Gheorghe
 Voicu Corneli
 Belcia Ioan

Locuitorii satului Gavojdia sânt de mai multe naționalități și și duc o viață înfrântă în muncă.

În anul 1968 s-a organizat în localitate frontul unității socialiste, care duce a activitate organizatorică, edilitară și gospodărească constructivă pentru satul și comuna Gavojdia.

Conducerea comunei Gavojdia are în perspectivă dezvoltarea satului Gavojdia din mai multe puncte de vedere și anume:

În privința înfrumusețării satului, se va termina în anul 1970 aranjarea trotuarelor cu dale de beton prefabricat pînă la dreptul grădiniței de copii, iar în restul satului cu plăci de beton turnate. Cheltuielile se suportă din fondul de 0,45% din impozitele pe clădiri și munca voluntară a sătenilor. Pe șosea se va continua cu îngrijirea și extinderea zonelor florale.

Se va termina școala cu două nivele nou clădită și se va amenaja curtea școlii și o frumoasă grădiniță de flori în fața școlii.

Se vor înproșta toate clădirile școlilor din localitate în condiții estetice și de durată.

Se vor ridica noi WC-uri atât la școli cît și la Căminul cultural.

Se va definitiva construirea ființei la Căminul cultural.

Se va amenaja un parc public la Jona și se vor termina toate lucrările la Căminul Cultural din Jona.

Se preconizează pentru viitorul plan cincinal efectuarea unor lucrări mari ca: ridicarea unui magazin univereal la Jona, ridicarea și înzestrarea unei brutării la Gavojdia.

Se va ridica un nou local de școală la Lugojei din contribuția voluntară a cetățenilor din Lugojei.

Se va ridica un dispensar uman nou în grădina Casei de copii Gavojdia.

Se va ține seama de estetica clădirilor cetățenilor de pe șoseaua națională.

Grădinița de copii la Gavojdia va fi înproștată cu un gard estetic și rezistent.

Se va face o reparație generală localului grădiniței de copii din Gavojdia la acoperiș, exterior, și interior /la geamuri, ferestre și uși /folosind și fondurile din chirii.

Se va definitiva amenajarea și îngrijirea terenului sportiv din localitatea Gavojdia, care va folosi atât tineretului din localitate cît și desfășurării programelor școlare.

II. Arhitectura și sistematizarea

Localizarea satului: Gavojdia în trecut era alcătuită din două sate: Gavojdia de sus așezată pe locul "Gudocia" și Gavojdia de jos așezată pe locul numit "Valea magazinei".

Aceste nouă grupuri de case, la începutul sec. XVIII au
unit în timpul guvernatorului, "Merezi" formând satul Gavojdia cu
un număr de 87 case și cu o biserică zidită în anul 1792.

Afirmativ, ar fi fost biserică în Gavojdia și înainte
de anul 1792, iar ca dovadă la biserică actuală se află o piatră
care datează din anul 1783, care ar fi servit drept masă în altar.

În prezent satul este așezat pe ambele părți ale pârului
"Vâna", aproape de calea ferată și de râul Timis.
La conscrierea din anul 1917 Gavojdia e descrisă cu 47
case.

Pe harta "Merezi" din anul 1723 și pe harta lui "
"Szentkлары", istoriograf maghiar, în anul 1761 satul se prezintă
încă în două părți cu denumirea de Gavojdia de jos și de sus. Abia
la sfârșitul sec. XVIII -lea cele două părți unite apar sub numele
de Gavojdia.

Satul este alcătuit din trei străzi lungi în direcția
nord-sud și cinci străzi laterale scurte plus șoseaua națională
spre nordul satului. În prezent satul are aproape forma dreptunghi-
ulară cu străzi largi și drepte. Strada de mijloc abia de la prin-
mul război mondial a primit forma dreaptă.

Între gara CFR și grădinița de copii a fost amenajată o
cărare lată, ridicată din nisip și balast, iar din loc în loc cu
tuburi de ciment pentru scurgerea apei.

2. Construcția preponderantă a caselor.

Casele vechi erau scunde, făcute din lemn, acoperite
cu tablă și cuprindeau în interior o cameră mare spre stradă și una
mai mică spre grădină, iar între ele la mijlocul casei o tindă.

Intrarea se făcea prin tindă, în fața căreia se afla
"tânașul" un mic culoar, de unde se făcea și intrarea la pod.

La fiecare cameră se aflau câte două, trei ferestre po-
trivite ca nișe, iar în afară dublarea ferestrelor o formau
"câtrele" /jaluzele/ de lemn. În tindă se afla vatra focului de
unde se încălzea în mod obișnuit cu coceni ori cu paie, cuptorul
din camera de locuit.

Peste drum de casă, tot perpendicular cu strada se
afla grajdul alcătuit din două încăperi /una pentru vite și alta
pentru cai/ iar între ele se afla șopronul pentru adăpostirea că-
rușei. După al doilea război mondial locuitorii Gavojdiei au înce-
put să-și facă case dealungul străzii, alcătuite din mai multe încă-
peri, cu aspect modern.

Cușta era despărțită de stradă prin garduri și porți
înalte, care izolau gospodăria de exterior. Asemenea, era îngrijită
și grădina.

După al doilea război mondial, toate casele sînt clădite din cărămidă acoperite cu țiglă. Gardurile noi se fac din cărămidă iar porțile de fier sau din scîndură. Gardurile vechi erau din nuiele, altele din spini, iar între cele două războaie mondiale se făceau din lemn ori din sîrmă.

Atît în trecut cît și în prezent, de jur împrejurul caselor se fac unele forme ornamentale, din linii drepte ori figuri geometrice regulate. Mai nou porțile de fier și ușile de fier sînt deasemenea ornamente.

3. Construcția caselor s-a făcut în trecut de către meștri lemnari din localitate.

În prezent se mai folosesc și de meștri zidari din alte localități. Printre zidarii care au construit mai multe case în localitate se numără: Doac Ion, Măran Ilie, Păuț Nicolae, Nicol Nicolae, Blidaru Ioan, Lazăr Ilie, și Buleja Ion. Iar printre lemnarii de frunte se numără: Diaș Ion și Păuț Nicolae. Timplarii care lucrează și în prezent sînt: Popoș Ilie /Bilan/ și Morariu Mihail. Fierarii care au deservit pînă în prezent sînt: Măran C-tin Matula Iosif, Fazekas Ion, Menhart Stefan și Doac Cornel.

4. Asigurarea așezării cu apă potabilă satul Gavojdia dispune de 5 fîntîni publice pe cîmp, izlaz, la grădini și cea 19 fîntîni publice pe străzile din sat. Pe lângă acestea, aproape în fiecare curte se găsește fîntînă cu apă potabilă.

Fîntînile sînt construite din piatră cele mai vechi iar mai nou din cărămidă ori din țevi de beton cilindrice.

Unele sînt acoperite cu plăci de beton și dau apă cu pompe iar cele mai multe sînt acoperite cu gard și țiglă și de trage apa cu roata.

Fîntînile sînt amplasate în locuri igienice și bine întreținute. Nu există nici un fel de ornamente.

5. Pentru a feri satul de inundații, precum și spre a evita inundarea căii ferate, pîrîul /vîna / este în curs de canalizare și de lărgire a gurii de vărsare în tinis.

Trecerea peste cele două pîrîuri, care se află în tangentă cu satul, se face peste punți și poduri de lemn, excepție podul de beton peste vîna/la sosea.

III. Industria mare reprezentată în satul Gavojdia prin moara sătească, care a primit multe transformări pînă a ajuns în starea actuală. Are instalație pentru făină de grî și pentru făină de porumb și deserveste cauza cetățenilor din jurul Gavojdiei ca și a celor de la distanțe mari, fiind cunoscută ca una din cele mai bune mîri din județ.

În cadrul CAP a luat ființă o fabrică de cauciucărie, care aduce reale venituri membrilor CAP din localitate.

b/ Industria casnică 1/ Din cele mai vechi timpuri, bărbații și femeile aproape din fiecare casă, cunoșteau diferite meserii ca: lucrarea de unelte gospodărești din lemn, nuiele, din paie de secară etc, iar femeile lucrau diferite articole de îmbrăcăminte femeiească ori bărbătească, stricături ori țesături în războaie și diferite alte lucruri de mână.

În agricultură se întrebuințau cozi de sape, de hiriețe de lopăți, de furci, făcute în gospodăriile lor proprii. Asemenecum, conurile erau făcute de lei din nuiele. În apicultură, lăzile pentru stupii de albine le făceau cetățenii din localitate.

2. Cât privește uneltele necesare confecționii îmbrăcămint erau următoarele: războiul de țesut cu anexele: spate, ițele, briglele, țilpițele două duluri, sucala, țevile etc.

Pentru stricuit se foloseau andrelele. Obiectele de lemn erau făcute de anumiți gospodari, iar cele de metal erau procurate din comerț.

După al doilea război mondial și în prezent în localitate se află următorii specialiști:

Brodăreasa: Fazecas Maria, Buleja Livia, Băbean Maria,

Croitoroana: Iancu Elena, Costineanu Saveta, Stirbu Aristița, Băbeană

Laicard Iuliana, Blidaru Elena, Guriaovski Nadia

Croitorii: Moraru Teodor, Tîru Moise,

Împletitoare: Fazecas Aurica

Țesătoare de covoare: Măgă Melania, Vlad Florica, Căprariu Sofia

Cojocari: Petrovici Ion, Simona Dumitru, Daba Ioan

Cișmari: Oprea Nicolae, Danciu Gheorghe

IV. Arta populară

1. Portul popular în trecutul îndepărtat era practic alcătuit și decent folosit de toate vîrstele și sexele.

În picioare bărbații purtau opinci de piele de vită cu nogițe. Iar dedesubt purtau obișnuit de lînă țesute în război cu mîrimea 80 x 50 cm. Pentru a avea căldura necesară corpului, purtau 2 perechi de obale țesute în acelaș fel. Vara umblau desculți, în funcție de vîrstă. Acest port dăinuia pînă la începutul sec. XX la tineri și la bărbații între două vîrste. Îl continuă bătrînii pînă în anul 1950 cînd această încălțăminte este înlocuită cu bocanci ori încălțăminte usoră de cauciuc. Din anul 1950 portul încălțămintei este asemănător cu cel de azi. Femeile purtau în vechime opinci ca bărbații și obale în acelaș fel. Fetele și femeile tinere, purtau în sărbători uneori și pantofi iar dedesubt ciorap cumpărați ori făcuți de ele din lînă, cu diferite modele în partea de sus.

Pe corp, bărbații purtau cămășa din pînă în 4 lați, cusută jos la poale cu "cioplică", asemenea erau cusute la rever și la manșetă /pumaș/ la cămășile de port mai simplu iar la cele de sărbători mai complicate -

Atât pânza cât și modelele, ca și croitul erau făcute de gospodinele din Gavojdia. Acestea la toate vîrstele pînă la începutul sec. XX când cele de sărbătoare încep să fie cusute pe pânză cumpărată.

Pe jumătatea inferioară a corpului bărbații purtau indispensabile lungi în doi lați, țesute tot din cânepă de către femeile Gavojdiane /cele de pot fără cusături/ - modele iar cele de sărbătoare cu modele diferite la poale și cu colțuri /.

După primul război mondial, schimbându-se obiceiul portului, bărbații tineri și cei între două vîrste poartă indispensabile scurte în pantaloni cumpărați.

Iarna, peste indispensabile purtau cu toții pantalonii de subă, țesuți de gospodinele Gavojdiane din lînă proprie. În partea superioară a corpului peste cămași purtau "burdii" /cojoace din piele de oale cu modele diferite pe el, iar deasupra laibăr din subă și "căput" /veston/din subă.

Iarna, pe deasupra mai purtau cojoace lungi din piele de oale cu modele diferite /cei în stare materială bună/ iar cei mai săraci purtau "duruț" /căput lung-palton/.

Femeile purtau pe corp în partea superioară "ciupag" /spăsel-bluză/ din pânză de cânepă ori în, cusute de mîna lor, la guler, pe piept și la mînci cu modele diferite /cu flori/.

În partea inferioară a corpului purtau poale în 4-5 lăcusate cu modele în partea de jos și cu colțuri.

Tinereții schimbă acest port la începutul sec. XX și apoi la sfîrșitul primului război mondial, când se începe întrebunătățirea înțarea materialelor cumpărate.

Ca ornament, în față, femeile purtau cotrînțe țesute în război, iar la spate oprege. Potele purtau numai cotrînțe în față. La mijloc, sexul feminin purtau brîu ori brîncărnă deasă 2-3m lungă, țesute de ele în război cu diferite culori și modele.

Peste căupag purtau "beches" /cojoace din piele de oale cu modele pe el, iar deasupra subă, și în sărbători "scurtele" din postav și cu vidră.

Bărbații purtau la mijloc curea lată din piele, cu 3 cătărăni. Pe cap bărbații purtau vara pălărie de paie făcută de ei, iar în sărbători pălării cumpărate /de păr/. Iarna purtau căciuli.

Femeile purtau pe cap "cârpe" /batie-năframă/ - de bumbac ori de lînă, iar după al doilea război mondial de mătase.

Vara la munca câmpului purtau pălării mari de paie, contra insolației. Acestea sînt folosite și în prezent la munca câmpului.

2. Instrumentale de muncă și la procurarea cătășonii din Gavojdia de pe piață. / Furci de tors, linguri, fluier, etc, necupîndu-se cu producția lor/.

3. Nici în ce acee privește podobelescaselor porților etc. în Găvojdin nu se aflau cetățeni care să se ocupe cu confecționarea acestora. Puținale modele de pe case și de pe porți sînt creația maistrilor zidari pentru case și a maistrilor de la orase pentru porți.

4. Picturi populare pe lemn pe sticlă și pe alte materiale nu există în localitate.

V. Medicina populară. În timpurile vechi cînd nu existau medici, tîmăduirea o cunoștea în mod rudimental fiecare mamă, care oblogea pe cel bolnav tratîndu-l cu diferite cealuri etc. În acest sens au fost folosite: floarea de mușețel, de tei, de soc, etc. Pentru diferite scrînteli parțiale ale membrilor se aflau unii bărbați care știau să readucă la normal partea vătămată a bolnavului. ex. Petru Cojocaru. Pentru dureri de stomac etc. se afla cea mai populară dintre femei bătrîna Sofia Căprariu.

VI. Folclorul obiceiurilor populației din localitate.

A. Obiceiurile vieții de familie.

1. La naștere. Relativ la numărul copiilor în viața de familie, Găvojdinii au adoptat din cele mai vechi timpuri principiul de 1-2 copii. Concepția aceasta era strîns legată de starea lor materială /nu voiau să-și risipească averea pe care au agonisit-o cu greu/. Cu prilejul nașterii erau diferite obiceiuri era:

Înainte de naștere, cu o lună două, femeia gravidă este oprită de la lucru greu /faze lucrări ușoare în gospodărie/.

Cu o săptămîină două înainte de timpul nașterii, sînt anunțate nasa și "baba de buric" pentru a se pregăti cu cele necesare. De la naștere, timp de trei zile, nasa îi aduce mîncare substanțială lehuzei /în prezent nașterile cele mai multe făcîndu-se la spitalul din Lugoj, aceste obiceiuri nu se mai practică/.

La naștere, "moasa de buric" /baba/ taie ombilicul născutului cu o foarfecă ori cu un cuțit obișnuit /la fete pe furca de torș, cu descîntec, iar la băieți pe restaul de la jug/. Acestea ca noul născut să fie harnic.

"Moasa de buric" de la începutul săptămîinii scaldă născutul o dată pe zi iar apa o aruncă la pomii altoiți, pentru a crește asemenea.

La botez nasa aduce cadou: costumase, scutece, etc.

Părînții plătesc ca cinste nasei sau nasului,

200-500x și moasei mai mult /babei de buric/.

Faptul că Găvojdinii aveau 1-2 copii, în determinat să fiină mult la acești copii. Astfel, atît în primul an cît și mai departe, mama ori careva din familie sînt în permanență pe urmole copilului. Îl vor îmbrăca bine să nu răcească, îl vor hrăni bin și substanțial, i se vor da primele noțiuni asupra mediului înconjurător, și educația cuvenită.

La vârsta de 7 ani iar mai nou la 5 ani copilul va fi dat la școală. Când se apropie vârsta de 18 ani la băieți și cea de 16 ani la fete, părinții încep să-i pregătească sufleteste și din punct de vedere material pentru actul căsătoriei. În multe cazuri se ia contact cu părinții fetei ori cu ai băiatului cu care se va face căsătoria, pentru apropierea lor sentimentală.

Tinerii, băieții și fete vor fi îndrumați să intre în joc /horă/, unde fiecare se va ocupa mai mult de cel sortit căsătoriei.

Mai nou, mulți dintre tineri cunoscându-se din perioadă de copilărie sau adolescenței, au ajuns prieteni, nutrirând sentimente înalte unul față de celălalt, ajung la înțelegere să fugă de la părinți și trăiesc în concubinaj, până când intră părinții la înțelegere cu ei pentru a se face nunta.

2. Căsătoria pentru Savoienți pe timpul burghezo-mosierilor, ea și mai înainte, rolul căsătoriei era în scopul asigurării continuității conducerii averii și gospodăriei. În prezent este același obicei.

Tânărului i se pretindeau calități fizice, hărnicie, să se placă cu fata, să fie de familie bună, etc. Copii să aibă vârsta potrivită: băieții cel puțin 18 ani și fetele cel puțin 16 ani. În prezent vârsta preferată la bărbați este după satisfacerea serviciului militar iar la fete după 17 ani.

În prezent se ține seama ca fetele și băieții să aibă o pregătire, o diplomă, o meserie.

În vederea căsătoriei, părinții băiatului sau a fetei din casă, trimit pețitori /rudeni, ori prieteni, la fată sau la băiat pentru a lua contact cu părinții acestora, dacă ei doresc căsătoria ori ba/, chiar dacă ei copii nu se cunosc. Se discută și despre zestre.

După pețitor i urmează să facă o vizită chiar părinților care i-au trimis. Ei vor face înțelegerea pentru logodnă /căpară/ și pentru nunta /căsătoria/, precizând ziua când se vor efectua acestea.

Între tineri urmează întâlniri dese în vederea cimentării sentimentelor de dragoste.

La logodnă /căpară/ vor fi prezentați și tanul și flăcăul la fată, îi vor da inelul de logodnă /verigheta/, plus cadoul în galbeni și în bani /partea/.

Cu acest prilej se face petrecere, cu masă bogată, băuturi și muzică.

Se stabilesc termenii nunții, lista invitațiilor etc. În săptămâna nunții, givarii /cavalerii de onoare/ cu plosca de la fată, duminică înainte de nuntă chemă oaspeții din

partea fetei, iar jo vor fi chemați oaspeții băii-tului.

În duminică nunții sînt așteptați muzicanții, cu care nuntașii și cu mirele se duc după nas. Împreună merg după fată /mireasă/, apoi se duc la biserică să se cunună /cununia civilă se face sîmbăta ori duminică dimineață / .

Cînd se întorc de la biserică, în curtea locului unde se ține nunta este întinsă o pînză de la intrarea în casă pînă în curte, unde se află o masă mică, pe care se așază mireasa cu un ciur /citi mare/ în care este porumb ori alte semințe, pe care mireasa le aruncă prin curte "ca să rodească toate" și apoi aruncă și ciurul peste cap și ajutată de mire coboară de pe masă și pe pînza respectivă intră în casă unde sînt legați ambii miri cu brîcira /brîul/ "ca să nu se mai desfacă" în acest timp în curte se desfășoară hora unde vor veni și mirii după ce se îmbracă pentru dans. Năsul și neșsa se așază în capul mesei, de unde conduc nunta.

Mai spre seară toți nuntașii așteaptă să vină cu ruțele cu "dărzele" /zestrea/ .

Înainte de intrare în curte, nuntașii caută să ia cîte ceva din ciurule, dar paznicii zestrei o păzesc cu spini, cu care lovește pe cei de jos. Dacă lipsește ceva paznicii vor plăti paguba. Ciurulele intrate în curte, zestrea va fi dusă într-o cameră a mirii. Soacra mare va dispune muzicii să cînte și dansul continuă pînă mîine dimineață în zori, cînd cu toții vor merge să tragă apă la o fîntînă publică, unde se vor spăla nuntașii.

Noaptea, la ora 12 se desparte părul miresei, cu care prilej prietenii ei vor cînta cîntece adecvate nunții /despărțirea, de părinți, de frați de surori etc. Noaptea se cîntă și se dansează jocul miresei, cu diferite surprize.

Prima duminică după nuntă mirii se duc la soacra mică la "ouăle clocite", aci se distrează mîinac și consolează pe soacra mică.

Tot la nuntă este obiceiul seara înainte de cină să se primească cadourile din partea chemaților, cînd se strigă "cînștele".

Pînă după primul război mondial nuntă se făcea o zi la mireasă și o zi la mire, iar obiceiurile erau următoarele. Părinții băii-tului se întîlnesc cu mama fetei și o întrebă: "mama Ană vrei să se dai fată de noră după fiul nostru?". Mama fetei răspunde "vreau".

Părinții băii-tului întrebă pe ai fetei "cînd să venim cu poștitori?". Părinții fetei răspund "joi seara". Și joi la ora obișnuită părinții băii-tului sînt prezentați acasă la fată.

Părinții intră în discuții și se stabilește ziua înțelegerii pentru "sărbăta seară". Sâmbătă seara după multe discuții părinții bătăului întrebă pe a-și fetei despre zestre, la care li se răspunde "mobila complectă și o sumă de bani / în trecut câteva jugare de pământ și galbeni/".

Se pune întrebarea când să fie logodna? Părinții fetei stabilesc ziua și în aceeași zi părinții bătăului cheamă mădale să pregătesc și pleacă la fată unde sânt primii la o masă în belciugată. Aci după unele discuții, glume, fată vine cu o sticlă de țuică și trece pe la fiecare oaspete începând cu junele.

Junele după ce bea li oferă fetei "doi galbeni" eventual un ceas și verigheta. Apoi fată primește într-un cârț darurile în bani, obiecte, haine de la fiecare oaspete.

La sfârșitul logodnei, ambii părinți se dau de o parte și se înțeleg când să facă nunta, stabilind ziua.

Fiecare mire își alege un givir care cheamă nuntașii la nunta. Cei doi giviri cu o săptămână înainte se duc și cheamă nuntașii. Părinții pregătesc cele necesare nunții încă de joi. Muzica va veni de sâmbătă seara, când vecinii și neamurile vor juca până târziu.

Duminică dimineața nuntașii se adună la june și merg cu muzica la "naș" pentru a scoate "stongul" și pentru să aduce pe naș la nunta. Cu toții se duc după fată și cu ea merg la biserică să se cunună. După celebrarea cununiei, la ieșirea din biserică se aruncă peste ei bani, iar înaintea bisericii se întinde ora.

De la biserică pleacă cu toții la mireasă unde se dansează până la ora 24, apoi se joacă "jocul miresei" / cu plăți și amenzi în contul miresei". După aceea se strigă cinstele "darurile". Fiecare nuntas aduce dar miresei haine, bani, etc.

Se întinde apoi masa pentru toți nuntasii, după care urmează dans până dimineața. Dimineața toată nunta pleacă la mire. Ajungând aci seara mare ascasă o pânză pe care mirii merg la o masă. Pe masă se află un vas cu apă, un ciur cu semințe de porum și un buchet de busuioc.

Mireasa se urcă pe masă cu ajutorul mirelui. Aci primește ciurul cu semințe din care aruncă în cele patru colțuri ale curții, apoi cu busuiocul udă deșezarea cele patru colțuri ale curții. Se dă jos de pe masă și împreună cu mirele răstoarnă masa cu piciorul, apoi mireasa sparge un ou cu piciorul.

Ajungând în pragul ușii sânt legați cu o brâncă și astfel intră în casă. Mirele la mireasa și o izbește ușor de ceptor, după aceea iese afară în curte și se spală.

Mireasa toarnă apă nasului, iar când nasul se spală pe față nuntașii îl freacă cu o cârmăniță, apoi se spală și nuntașii.

Nasii împreună cu nuntașii și cu mizii prânzeau și după aceea nuntă
la sfârșit. Chemații pleacă acasă.

Imediat după masă se adună toți nuntașii și pleacă după n
nasi, apoi revin din nou la mire. Joacă până la ora 24 și apoi
se strigă darurile băiatului /mirelui/. Apoi toți nuntasii vor
mâncă și vor continua noaptea până în zori. Dimineața vor conduce
cu muzica pe nas acasă și nunta la sfârșit.

Observații: când vin după mireasă se pune într-un pom
o ciutură în care vpr arunca nuntasii cu pietre și pînă când ciutu
ra va cădea jos, nu se poate scoate mireasa din curte.

3. La noapte. Din cele mai vechi timpuri și pînă la al
doilea război mondial, obiceiurile la înmormîntare erau aceluiaș,
bogate în diferite forme mistice. Mai nou aceste obiceiuri nu se
mai practică.

În ultimile zile ale bolnavului, a fost chemat precu
tul să-și citească rugăciuni. După ce acesta a murit, corpul mor
tului a fost spălat de 4 bărbați, iar la femei de 4 femei, cu o
cîrpă curată și apoi sters bine.

↙ Dacă era cazul vitei, mortul era scos afară în curte
pe scînduri, unde se turna apă rece cu vadră asupra mortului ca
să nu se strice.

Mortul era îmbrăcat în haine curate, anume pregăti
te pentru noapte. În ciorapul în care îl încălțau pe mort, se
punea timfie, unturoi, și cîțiva bani. În sân îi se punea o batistă
cu 44bani ca mortul să plătească la trecerea vîmilor. În mîni îi se
punea o cruce din coarță cu timfie și un ban.

În prima și a douănoapte mortul era păzit de rudeni
sau de tinerii din sat.

Păzirea mortului numită "privaghe sau mijă" se fă
cea jucîndu-se cărți și alte jocuri, făcînd fel de fel de glume
/ dacă mortul era bătrîn /.

Familia mortului, cu o zi înainte de înmormîntare
își rînduiesc groparii/vecinii/, care vor face groapa mortului.

Dimineața înainte de plecare la cîmîțir, acestora
li se dădea mîncarea pe sicriul mortului considerat drept masă.
Apoi groparii au plecat să aleagă locul pentru groapa mortului.
Cînd groapa era gata, 3 dintre groparii veneau acasă iar unul ră
mînea să păzească groapa.

Acasă se pregăteau cu sicriul pentru a pune mortul
în el. Aici cel mai priceput dintre babe aranjau în sicriu pe
fundul lui răzăturile de pe scînduri, un rînd de fuicăre, usturoi
praf de pucăi etc. iar în jurul mortului noare de varză, rug spi
nos, o cruciuliță mică de coarță, timfie și petricele /ca să nu
se facă strigoi/.

Intr-o cîrpă puneau tot feluri de semințe și grîunțe pe care le trec de trei ori de după mîinile mortului . Dacă era tată sau mamă se aduceau lanțurile vitelor și se petreceau tot de trei ori prin mîini , ca să nu le ia norocul casei .

Luau mortul și-l duceau în casă puneau în sicriu , îi deslegau picioarele și mîinile ca și ațele , pe care le puneau lîngă mort în sicriu .

Veneau apoi copii , frații, etc. și se despărțeau de mort în felul următor : puneau mîna pe mort prin apăsare și ziceau " eu te împing pe tine, nu mă trage tu pe mine " /spre a nu se face strigoi și spre a nu mai atrage moartea altora din casă . După aceea începeau bodetele .

Ajunghind preotul cu cantorii la casa mortului , sicriul este scos în curte și e pus pe scara morților.

O femeie rămîne în casă , răstoarnă scaunul și masa deschide geamul și dă lumînarea care a ars la capul mortului unui copil. După terminarea serviciului religios se face sărutarea mortului. Apoi se acoperă sicriul cu capacul lui și pleacă cu toții la biserică . Pe drum la fiecare colț de stradă se opresc , iar o femeie cu o oală cu apă toarnă apa și împlîntă un ac cu gămălie în pămînt.

O altă femeie duce o traistă cu 12 colaci /vămăși/ 12 lumînări, 12 bani , care se dau peste groapă celor ce au făcut groapa , celor ce au dus pe mort pînă la groapă și stegarilor . Apoi traista goală se dă celui ce a început groapa .

După terminarea ultimului serviciu religios, membrii familiei aruncă cîțiva bani în groapă , pe care îi ia cel care a început groapa. După aceea se sloboade sicriul în pămînt , se mai aruncă alți bani peste sicriu care vor fi ai mortului.

După ce sa terminat de astupat groapa cu pămînt și s-a fixat crucea se îngîmă lîngă neagră și un fuior în jurul crucii și al mormîntului. Fuiorului i se dă foc pentru a nu se face strigoi sufletul mortului .

În dimineața înmormîntării se adună 7 sau 9 femei la revărsatul zozilor , în fața ferestrei de la camera mortului , se pune o masuță , iar pe ea se pun 7 sau 9 colaci cu sapte ori 9 lumînări, o cană cu apă , o sticlă cu juică apoi se așază o femeie care știe bine să cînte " zozile" după versurile următoare:

Iartă-mi doamne, iartă-mi

Că m-am zăbovit pînă-mă despărțit

De cîmpul cu flori

De către surori

De cîmpul cu brazi

De către ~~mi~~ mei frați

Iartă-mi doamne, iartă-mi
 Că m-am zăbovit
 Pînă-m-am despărțit
 De câmpul cu vii
 De către ~~Adă~~ mei copii.

Iartă-mi doamne, iartă-mi
 Că m-am zăbovit
 Pînă-m-am despărțit
 De câmpul cu iasomie
 De către a mea soție

Iartă-mi doamne, iartă-mi
 Că m-am zăbovit
 Pînă-m-am despărțit
 De la un câmp cu nuci
 De către văruți
 De la un câmp cu spini
 De către ~~Adă~~ mei vecini

După ce se cântă zorile fiecare femeie primește un colac și o lumânare, se așază pe un scaun, stau în jurul mortului zicând "dumnezeu să-l ierte"

La cei tineri cântă și muzica ^{sau} sau fanfara diferite marșuri funebre.

Moartea unui tată ^{sau} sau a unei mame cu mai mulți copii este un izvor de neînăutate sentimente de durere care pot trăzi dintr-o inimă omenească.

Atât în curtea mortului cât și în timpul ceremoniei până la biserică și până la cîmțir mortul este însoțit de bocetul unor femei specializate în această direcție.

Bocetul bătrînei Blidatu Elena la înmormîntarea înv. Sîrbă Emil:

Domnul Emil scoală-te
 Și pe mine ascultă-mă
 Drago, ascultă-mă pînă
 Ce ai făcut n-ai făcut bine
 Ți-ai luat calea și-ai plecat
 De acasă te-ai depărtat
 Doamna Tuși a rămîneat
 Și doamna Pipi
 Și dumneata ști prea bine
 Domnișoara cum rămîne
 Ți-ai luat calea și-ai plecat
 Și-ai ajuns în drum la sfîț
 Stai pe loc și te gîndești
 Încotro să te pornești

Hai mai bine pînă la gară
Și pleacă la București curteașă
Cu toți să te întâlnești
Nu pleca către morții
Că nu te mai întorci nicăieri

Unui tânăr de 16 ani femeia Răsoani Aurica i-a cîntat următorul
bocot:

Școala Mugurel, pup de domn
Școala-te din asta somn
Că de 3 zile tot dormi
Sucește pe partea dreaptă
Că colegii toți te-asteaptă
Colegii și colegale
Să vorbești cu ei și ele
Sucește pe partea stîngă
Să vezi a ta mamă cum te plînge
Te plînge și te dorește
Că ea singură ugeste
Că ea te-a crescut greu
Că tu tată n-ai avut
Ai crescut copil sărac
Că așa am avut eu
Un nepot așa ca tine
Și nu - i drag la nimeni pe lume
Că gloata săracă la nimeni nu e dragă
Să fie cît de îmbrăcată
Dar spune-i la mama lui
Să vină numai o dată
La cămin ca să-l vadă
Că eu l-am lăsat pui mic
Și acuel mare și voinic
Și spune-i că școlile le-a gătit
Și e copil de înșurat

Unei tinere de 35 de ani femeia Răsoani Aurica i-a cîntat următoru
bocot:

Școala gîă, școala floare
Aș pleca, m-aș duce acasă
Dar inima nu mă lasă
Cînd te văd Ană pe masă
Nu știu Ană esti mînioasă
Ori tu Ană esti fîltoasă
Că a-i și tu acuma casă
Că tu Ană ști mai bine

Când am fost la spital la tine
Cum a-î zis tu către mine
Că tu nu mai vi^o acasă
Că tu nu mai ai casă
Și pe mine mai întrebă
N-ai văzut pe puilul meu
Da eu Ană nu i-am spus
Că să nu-ți fac inimă rea
Că eu Ană l-am văzut
Și pe el eu l-am rugat
Că să vină la tine la spital
Dar el mie mi-a spus așa
Eu mă duc la fotbal
De spital nu am habar.
Scoală Ana la nana tea
Că te strigă din inimă
Că inima rău o doare
Că dacă nu ar fi durutao
Și grija nu i-ar fi cerut-o
Și dacă nu iar fi durea-o
Grija nu i-ar mai avea-o

Când observă că bolnavul e în ultimile clipe ale vieții îi aduc hainele le pun la picioarele lui pentru să îmbrăca .

O vecină îi ține lumânarea în mână stângă .După ce moare lumânarea o păstrează și la fiecare pomână o pune într-o farfurie, o aprinde și o pune sub masă . După slugba momelei o stinge.

Hainele de pat unde a stăcut mortul le urcă în podul casei și le aranjează în formă de pat până la 40 zile , zicând că sufletul mortului vine să se odihnească.

În ferestră, în afară se mai pune un păgar cu apă timp de 40 zile tot pentru sufletul mortului .

A doua zi după înmormântare se duc la mormânt trei femei fără a vorbi nimic între ele pe drum. Una duce jar , una apă, și atreia duce țărițe pe care le presară pe drum , ca mortul să nu se facă stăgă. În trei dimineași după moarte i se pune mortului o pomână cu câțiva vecini, dar fără asistența preotului , la fel și la 9 zile .

Tot pentru odihna mortului , o fată mică până la 10 ani trage izvorul timp de 40 zile .

În fiecare dimineași merge la fântână cu un ulcior , pe fântână are pusă o ciască cu cafea , niște bomboane , iar unul din membrii familie scoate apă cu vadră din fântână și fata umple ulciorul cu apă îl dăce în casă unde se va bea de a-î casei .

La sfârșitul celor 40 zile , fata și cu o babă se duc la o apă curgătoare să sloboadă izvorul.

Baba are în mână un cârceag, la toarta căruia este atârnată o bucată de pânză, un colac găurit, flori și o lumânare. În cealaltă mână are un băț de alun la care este legat un fuier, flori și un colac găurit. Capătul de sus al bățului este puțin crăpat. Acolo este pus un ban de metal.

Se dă drumul pe apă la o scoarță de dovleac în care s-a pus 4 lumânări în formă de cruce. Un colac cu scobituri la mijloc, în care s-a pus flori, bani, tămâie și lumânări. Apoi îi dă drumul pe apă rugându-se pentru iertarea păcatului mortului, privind după scoarța de dovleac. Dacă, acești scoarță se îndreaptă spre răsărit înseamnă că izvozul este primit.

Până la 40 zile un membru din familie, de obicei femeie, merge la cimitir și tămâiază mormântul în fiecare zi, ocolindul de 3 ori. La 40 zile se pune pomana principală, la care se măcăină un rând de haine de pomână. Se dă o masă mare ori mică de pomână cu tot feluri de mâncări, un afeniec cu lumânare, un scoun, un stergar sau un pom de crăciun - iama.

Aiții dau un pat sau dulap și toate hainele necesare. În noaptea dinaintea de pomână, cârmicii așteaptă senele de la colimort.

B. Folclorul obiceiurilor de peste an ale populației române și ale naționalităților conlocuitoare.

1. Obiceiurile de iarnă

La sărbătorile mari, gospodarii cu stare materială bună au ocazia să răscumpere unele greseli făcute în cursul anului.

Femeile și mamele copiilor, cu câteva zile înainte de sărbătorile de iarnă, pregăteau darurile pentru cei săraci și pentru a obișnui pe copiii lor cu sentimentul milosteniei, de obicei trimițând pe copii să ducă darurile familiilor nevoiașe. Aceste daruri constau din: făină, brânză, ouă, lapte, cîmăși, zahăr, grășime fructe, etc. sau: haine, ghete, ciorapi, cojoace, căciuli, cămăși, ori rochițe pentru fete.

În ziua de ajunul acestor sărbători erau obiceiul să nu se facă pâine, ci din aluatul pregătit să se facă: colaci, pui în formă de cai, vaci, oi, boi, scroafe, porci, plug, codă, cloșcă cu pui. Seara la cină se aduceau pe masă: puțin fîn, cucuruz și o legătură cu sare, care mine zi se dădea la vite să mănânce. Pe jos se asterneau paie pentru calul lui moș gerilă.

Seara în ajun, la aprinsul lămpilor tata cu un copil sau cu mama, ocolește casa cu o cală cu nucii în care apoi se fierb sarmale, cu o ală cu foc și tămâie, cu toporul în mână și cu sticla cu țuică.

După ce au ocolit casa, pleacă la prâni și tate dă

cu toporul în pruni zicînd : tai prunul , iar copilul răspunde :
nu-l tăia că rodeste și tot așa se repetă la fiecare prun /după fie-
care prun tata bea puțin rachiu/

Apoi se duc în grajd la vite , le stropește cu puțin
nă răchie, apoi la porci , oi găini , aruncă cîte o nucă apoi se în-
torc în casă și se așază la cină .

Stăpînul casei rupe peste masă colaci în formă de
cai , oi boi , porci, și cu toții încep să mînce. Se serveste faso-
le, sarmale, etc.

După ce sa gătat cîna în casă se face lumină mai pu-
țină, în ciur se pun nuci, mere, pere, etc. se aruncă pe jos și copii
se grăbesc să le adune.

Toată noaptea arde lumina în casă pentru cei morți,
iar în cuptorul cel mare se face foc încet din butuci mari .

De cîu seara se pregătește o frigare cu cîteva bucuți
de cîrnați , dimineața se frige aceasta la focul care a ars toată
noaptea , apoi se ocolește casa cu frigarea cu cîrnați, cu oala cu
foc cu tîmie și cu o dîrză arsă .

La amiază cînd vin de la biserică din fiecare casă
se duc la vecini cu colac o bucată de cîrnați și o lumînare de poma-
nă pentru cei morți.

După masă femeile se duc la cimitir cu o creangă de
brad cu un colac , cîrnați prăjituri , pe care le dau de pomana la
cei lipsiți peste mormîntul membrilor familiei .

Pînă în anul 1945 era obiceiul de sărbătorile de
iană să umble copii de școală cu colînda , cu steaua , cu irozii
etc.

La anul nou, ca plugarul să aibă un cît de mic in-
diciu privitor la belsugul anului viitor s-au la nerodirea lui , se
făcea în fiecare casă un calendar din ceapă .

Din mai multe cepe se scoteau 12 felii , în ele se
punea cu vîrfurile puțină sare și se așezau în rînd pe masă,
în ordinea celor 12 luni ale anului . Peste noapte apa slobozea apa,
iar în dimineața anului nou gospodarul se uita în care felie de cea-
pă se află mai multă apă , astfel afla el luna cu cele mai multe
ploi. Dacă era puțină apă înseamnă că anul va fi secetos.

În tot timpul nopții de anul nou lumina nu se stîn-
gea .

La bobotează. În ajunul bobotezei nu se mîncea nimic
pînă cînd nu se săruta crucea la biserică .

În ziua de bobotează , după masă femeile se duceau
la cimitir . Ele duceau într-o cănușă apă sfințită și cu pană de
busuică stropeau peste mormîntul membrilor familiilor .

La pastii. În ziua de joia mare , dimineața se fac
focuri prin grădini . Femeile slobod izvorul , ducîndu-se la o apă

- Incheierea monografiei -

Monografia satului Gavojdia cuprinde date din toate aspectele începând cu anul 1447 de când avem date despre existența acestei localități și până la sfârșitul anului 1960.

La adunarea materialului, la omologarea lui și întocmirea monografiei m-am călăuzit după "Tematica orientativă pentru întocmirea monografiei a comunelor". Capitolele cu paragrafele principale după care m-am călăuzit sînt următoarele:

- I- Cadrul istorico-geografic
 1. Asezarea geografică
 2. Dezvoltarea istorică
- II Arhitectura și sistematizarea
 1. Înfișarea satului
 2. Distribuția Construcția preponderantă a caselor
 3. Asigurarea cu apă potabilă
- III Industria mare
 1. Fabrici, întreprinderi etc.
 2. Industria casnică
- IV Artă populară
- V Medicina populară
- VI Folclorul obiceiurilor poporului român și a națiunilor conlocuitoare.
 1. Obiceiurile vieții de familie
 2. Obiceiurile de peste an

Pentru oglindirea mai clară a unor situații, peisajii clădiri, instituții etc. la sfârșitul monografiei am adăugat câteva anexe cu fotografii, iar în interiorul monografiei am introdus câteva anexe cu situații și tabele doveditoare asupra aspectelor relatate aici. Mulțumesc încă odată pe această cale tuturor celor care m-au sprijinit pînă la terminarea acestei monografii.

Menționez că nu se admite publicarea acestei monografii fără consimțământul autorului.

Gavojdia la 15-martie 1970

Prof. Ioan Lazăr

curgătoare din apropiere.

Acolo fac focul , pun într-o scorbură tămăie luminării câțiva bani , noui petricole și le dau drumul pe apă .

Pentru fiecare mort au un pănăș sau o oală . Cu un vas : iau apă dintr-un riu și o toarnă din nou în riu de 44 ore și r " anunș" mai întâi pentru animale , pentru cei înecați și pentru cei spânzurați , ca ascenția să nu aibă treabă cu apa celor vii sau cu morții din familie . Aruncă încă de 44 ori pentru morții rămiși și de 44 ori pentru membrii vii ai familiei . Oala cu care s-a luat și s-a turnat apa se dă de pomână .

În vineri patimilor , seara , se face propodul Romanului . După ce vin de la biserică cetățenii , în ziua de paști , se dă de pomână la vecini și la rude : un colac , o luminare și ouă roșii :

La Sîngeorge este obiceiul ca tineretul să se ude cu apă , dar mai ales se ude femeile gravide pentru ca în tot anul să fie ploate la timp .

La Sînziana . Se aduc de pe câmp flori galbene numite sînziane , se pun la poartă la uși și la ferestre , iar fetele și femeile pe care le cheamă Iliana își serbează numele .

Obiceiuri de toamnă . De la arhanghel la 21 noiembrie /vedenia/ nu se spală hainele , nu se toarce lână , fiindcă lupii ar mânca oile . Nu este permisă nici tăierea porcilor .

3. Valorificarea elementelor folclorice de către miscarea artistică de amatori din localitate.

Cu prilejul concursurilor artistice efectuate pe plan local ori județean , în cadrul brigăzii artistice , echipei de dans și a corului Căminului cultural din localitate , în multe rânduri a fost valorificat folclorul local atât de ordin muzical cât și cel care privește dansurile vechi locale , cu care prilej formațiunile Căminului cultural din localitate au cules mii de aplauze și uneori chiar premii din partea organelor în drept .

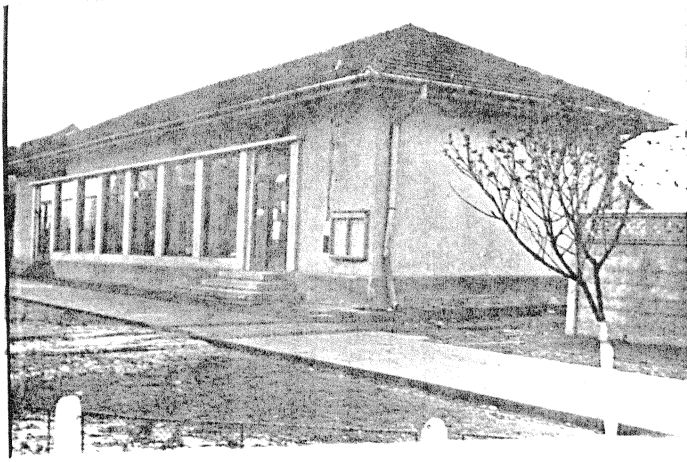
În cadrul brigăzii artistice ghicitorile , proverbele , zicătorile , strigăturile și părți din legendele locale și-au aflat efectul în mijlocirea comparativă cu evenimentele locale din prezent .

Având la bază folclorul vechi , tineretul satului . Găvojdia a creat noul în folclorul din prezent îmbinându-l cu elemente progresiste , cu realizările taturor ramurilor de producție din localitate .

Cu orice prilej de manifestare culturală artistică elementele componente ale formațiilor artistice de la Căminul Cultural din Găvojdia au prezentat portul românesc în frumoasele costume naționale moștenite de la strămoșii lor , exprimate prin strălucite rele modele și cusături făcute de mâinile lor , port care a impresionat mult publicul auditor și juriul în aprecierea lor .

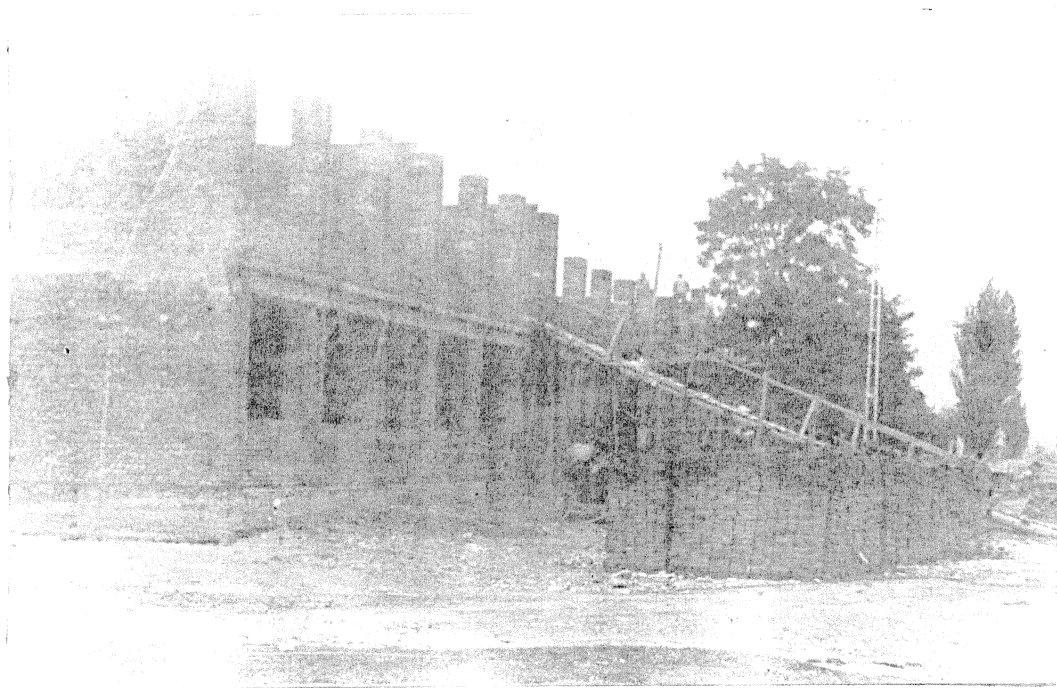
Casa de copii orfani -

Magazinul „universal” „Grijă”

Lucratori voluntari la clădirea perlii noi, la drum spre -

Aspect de la ridicarea planșii noi a perlii generale -

MONOGRAFIA PAROHIEI GAVOJDIA

Parohia Gavojdia este așezată în partea de S-E a județului Timiș la distanță de 12 Km de municipiul Lugoj, pe șoseaua națională București-Timișoara. În partea de sud a localității Gavojdia, vatra satului are o altitudine de 20-30 m, în formă vălurată de deal, cu denumirile locale. Hotarul localității Gavojdia are o suprafață de 229 hectare, majoritatea teren arabil, iar vatra satului 187,30 hectare.

Privind clima, localitatea Gavojdia beneficiază de condiții de climă adecvate specificului bănățean, cu influențele lui mediteranean.

Scurt istoric. Primele știri despre existența localității le avem din prima jumătate a secolului al XV-lea, în anul 1447, când guvernatorul Ioan de Hunedoara donează jumătate de parte a bunurilor din Gavojdia de Jos și Gavojdia de Sus, din districtul Lugoj, lui Dan și Vlad Temesely, cealaltă parte fiind în posesia lui Petru și Ioan, defunctului Dăneș. În unele documente maghiare, Gavojdia apare sub denumirea de Cuvejdul de Jos și de Sus, iar între anii 1514-1516 apare cu numele de Gavojdioara.

În 1557 între Gavojdia și Lugoj s-au executat delimitări de proprietăți și rectificări de hotare. Documentul este redactat în limba maghiară, la data de 14 septembrie 1557 cu numărul 421.

Referitor la hotarul Lugojului cu Gavojdia actul spune: "Al doilea semn, o gomilă la mijlocul drumului ce duce de la Năguri la Gavgyaza. Al treilea semn este drumul care duce de la Lugoj la Gavgyaza". Prin urmare apare și un alt nume al localității: cabal unit mai sus.

După cuvântul slav "Gvojd" care înseamnă =fier, și "Gvojde" =rârie, s-ar da explicația că denumirea Gavojdiei ar proveni de la numeroasele fierării, care se aflau în hotarul Gavojdiei pentru de servirea intereselor mobililor și acelor care călătoreau cu poștașii pe aici.

Etnologii unguri afirmă că originea cuvântului ar proveni de la "KÖ" =piatră și "Kovesch" =pietros. Această afirmație nu corespunde realității de aici, deoarece teritoriul Gavojdiei nu este așezat în regiune pietroasă.

Numele localității Gavojdia își are originea de la latinescul "Quvae" =dealuri și "Sideo" =așezare, ceea ce s-ar traduce "așezare între dealuri" și care corespunde realității.

De-a lungul timpului localitatea Gavojdia a fost așezată în forma inițială lângă șoseaua națională care făcea legătura între Lugoj și Caransebeș. Satul vechi a fost compus din două părți și anume: "Gavojdia de Sus", așezată pe locul numit "Gudacia" și Gavojdia de Jos așezată pe locul numit "Valea măgăzinei", între ele fiind o distanță de cca. 1 Km, fiind despărțite de pârâul Sudriaș care curge în direcția S-N pentru a se revărsa în râul Timiș. La distanță de cca. 3 Km spre nord erau dealurile Criciovei, iar spre sud se ondula terasa piemonteză. La începutul secolului al XVIII-lea s-au contopit sub "MERCZY" formând Gavojdia, după un plan topografic cu 87 de case.

Numele oficial al localității este Gavojdia, înainte de 1918 maghiarii îi spuneau "Kávesdia", sătenii băștinagi pronunțând "Găvoș".

Cauza întemeierii Gavojdiei în aceste locuri se poate explica prin aceea că locuitorii aveau apă pentru adăpatul vitelor, pământul era fertil și favorabil pentru facerea cărămizii necesară construcțiilor de case. În sec. XIV-XVII aproape de Gavojdia, unde se afla satul Dîmbovița, la cca. 2-3 Km spre vest, erau păduri și arbori groși având deci aproape și lemnul necesar pentru construcția caselor. Nu s-au semnalat cazuri de strămutare din localitatea Gavojdia; dar la distanță de cca. 2 Km de Gavojdia, de-a lungul șoselei spre Jena, se afla un sat "Fildhaza" de cca. 70 de numere îngrat de o parte și alta a singurei străzi înființat în sec. XIX, cetățenii fiind lucrători pe moșia nobilului Frummerg. Locuitorii acestei așezări erau germani și maghiari. La începutul sec. XX proprietatea fiind a nobilului Bucovinschy, acesta îi obligă la diferite munci slab remunerate fapt care îi determină să părăsească satul - care se va desființa mutându-se în Sălbăgelul Nou și alții la Jena.

Actualmente localitatea Gavojdia are un număr de 341 de familii cu 1315 locuitori, fiind și reședință de comună. Este cooperativizată și dispune de un însemnat potențial economic. Este în plină dezvoltare și înnoire, ca dez altfel toate localitățile țării.

Sfânta Biserică-scurt istoric.

În localitatea Gavojdia a existat o biserică veche din lemn acoperită cu gindrilă având hramul "Cuvioasa Paraschiva" care mai târziu a fost mutată în satul Măguri. În locul ei este ridicată o cruce de lemn. În 1792, puțin mai spre răsărit s-a zidit altă biserică din cărămidă arsă și acoperită cu gindrilă, sub conducerea preotului Ștefan Popovici, cu hramul "Înălțarea Domnului". Mai târziu, această biserică fiind mică, neîncăpătoare, credincioșii sub conducerea preotului Dimitrie Moraru s-au străduit la adunarea materialelor necesare pentru zidirea unei noi biserici. Astfel, în anul 1928, sub păstorirea preotului Aurel Marta biserică a fost demolată pînă la temelie, rămânându-i turnul. Pe temelie veche începînd de la turn s-a zidit actual

Biserica din cărămidă arsă, cu o prelungire, anume a Sfintului Altar de azi și s-a acoperit cu plăci de eternit, lucrările fiind executate de antreprenorul Ioan Precup din Caransebeș.

Iconostasul este din cărămidă arsă, iar pictura de pe iconostas s-a făcut de către pictorul Melanovschi în anul 1930, icoanele fiind pictate pe pânză și carton. Bolta bisericii s-a pictat în anul 1935 de pictorul Ioan Băleanu din Caransebeș sub conducerea preotului Adrian Groza. Ușile împărătești și diaconegii, cele două policandre de opt și 12 lumini precum și cele două fegnice mari au fost sculptate și aurite de Pavel Poker din Lugoj, pictura pe acestea fiind executată de pictorul Ioan Băleanu din Caransebeș. În anul 1936 s-a acoperit biserica cu tablă punându-se în vârful turnului o cruce nouă, iar în 1938 s-a împrejmuit curtea bisericii cu un gard de beton și fier.

Biserica actuală a fost sființită în anul 1928, la 11 noiembrie, de P.S. Filaret Musta, episcop vicar în acea vreme, iar antimisul actual datează din 11 august 1967 fiind sființit de Înalt Prea Sființitul Dr. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului.

În 1966 s-a electrificat biserica și s-au făcut reparații în interior și exterior. Clopotele actuale ale Sf. Biserici au fost cumpărate în anul 1920 din Timișoara. Greutatea lor exactă nu se cunoaște, unul având cca. 200 Kg, iar celălalt 120 și sînt fără inscripție.

Localitatea fiind împărțită în două parohii, preoții slujitori cu matricole au fost: Moise Secoganu ?-1788 I, Alexandru Popovici ?-1786 Stefan Popovici 1787-1805 II, Avram Popovici 1789-1815 I, Ioan Popovici 1805-1815 II, Ioan Blidariu 1815-1838 I, Gheorghe Munteanu 1816-1818 Trifon Gherga 1818-1828 II, Ioan Blidariu 1832-1851 II, Atanasiaz Blidariu 1847-1870 I, Filip Blidariu 1851-1882 II, Moise Blidariu 1882-1911 II, Nicolae Groza 1872-1917 II, Dimitrie Moraru 1911-1927 II, Samsca Patric 1917-1923 I, Aurel Marta 1928-1946 I, Adrian Groza 1933-1957, Ioan Bucovan 1957-1969, Petru Iana 1969-1977, Cornel Cocărlă 1977-în funcție

Cîntăreți principali au fost: învățător confesional și de stat Simion Sirba 1905-1936, învățător de stat Emil Sirbu 1936-1940, cred. Moise Biriescu 1940-1963, cred. Măran Lazăr 1963-în funcție. † 12.05.1991

Casa parohială a fost construită în anul 1970, preot paroh fiind Petru Iana. În anii 1980, 1981 s-au făcut reparații generale la exteriorul bisericii, iar interiorul s-a pregătit pentru pictură. Lucrările de pictură în tehnica "frescă" au fost începute în anul 1982 de pictorii Jitariu Radu și Jitariu Alexandrina din Arad și terminate în anul 1983, aceste lucrări executîndu-se sub păstoria preotului Cornel Cocărlă....

Cornel Cocărlă